

НАУКОВА СПІЛЬНОТА

www.spilnota.net.ua

СОРОК ТРЕТІ ЕКОНОМІКО- ПРАВОВІ ДИСКУСІЇ

ISSN 2522-963X

**Матеріали міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції**

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

17 грудня 2019 р.

**Львів
2019**

Сорок треті економіко-правові дискусії (юридичне спрямування): матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Львів, 2019.- 123 с.

УДК 330+340 (063)
ББК 65+67я431

ISSN 2522-963X

В збірнику опубліковані доповіді з економічних та юридичних питань, які оприлюднені на сайті www.spilnota.net.ua.

Збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".

Адреса оргкомітету:
79016, м. Львів, а/с 1621
E-mail: spilnota.net.ua@ukr.net

Оргкомітет Наукової спільноти не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

*Золотарьова Дар'я Романівна
студентка факультету
менеджменту та маркетингу,
Національний технічний
університет України "Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського"*

*Пермінова Світлана Олександрівна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри менеджменту,
Національний технічний
університет України "Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського"*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток економіки у провідних країнах світу забезпечується, у першу чергу, створенням державою сприятливого інвестиційного клімату для фінансування інноваційної діяльності, оскільки ті уряди, які підтримують безперервний розвиток інноваційних технологій у виробництві, веденні бізнесу, логістиці тощо стають світовими технологічними лідерами.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн щодо регулювання державою інвестиційно-інноваційної активності економічних суб'єктів, можна виокремити наступні ключові напрями: баланс між прямими та непрямими методами стимулювання; стимулювання інноваційної діяльності малих та середніх підприємств; надання позик, у тому числі безвідсоткових; створення фондів впровадження інновацій зі страхуванням можливого комерційного ризику, резервних фондів інвестицій та популяризація амортизаційних пільг; звільнення від податку на прибуток для підприємств, які займаються виключно науково-дослідними роботами; покращення ефективності функціонування вільних економічних зон - звільнення від податків на певний термін підприємств, які там працюють над створенням інноваційної продукції; зниження ставок державних зборів для індивідуальних винахідників; безкоштовне

ведення діловодства за заявками індивідуальних винахідників, безкоштовні послуги патентних посередників.

Передові країни світу, які досягли високих темпів економічного зростання за рахунок впровадження інноваційних технологій фінансують наукову діяльність в розмірі не менше 2% від значення ВВП [1].

На відміну від державної політики фінансування науково-інноваційної діяльності в зарубіжних країнах, в Україні обсяги фінансової підтримки інноваційної діяльності в період 2016 - 2017 рр. зменшилися з 23229,5 млн. грн. до 9117,54 млн грн, при цьому частка фінансування інноваційної діяльності у співвідношенні до ВВП знизилася з 1,0% до 0,3%. У 2018 р. витрати на інновації збільшилися до 12180,1 млн. грн., у співвідношенні до ВВП – до 0,5%. Ці кошти розподілялися за такими напрямками інноваційної діяльності як дослідження і розробки, внутрішні НДР, зовнішні НДР, придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій), придбання машинного обладнання та програмного забезпечення та інші роботи, пов'язані зі створенням і впровадженням інновацій (інші витрати) (рис. 1).

Рис. 1. Загальний обсяг витрат за напрямками інноваційної діяльності (розроблено за джерелом [2]).

За даними Державної служби статистики України (табл. 1), основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств, хоча протягом 2016-2018 рр. спостерігається позитивна динаміка зміни витрат на інновації за рахунок коштів державного бюджету (витрати збільшилися з 179,0 млн. грн. до 639,1 млн. грн).

Таблиця 1 - Джерела фінансування інноваційної діяльності
(розроблено за джерелом [2])

	Витрати на інновації, млн. грн	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	з державного бюджету	інвесторів- нерезидентів	Інших джерел
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3
2018	12180,1	10742,0	639,1	107,0	692,0

Тому пріоритетними завданнями для нашої країни є формування економічної та правової бази для розроблення і впровадження інноваційних технологій у практичній сфері, створення сприятливих умов для реалізації інновацій та залучення міжнародних інвестицій, державна фінансова підтримка теоретичних і прикладних досліджень, забезпечення постійного розвитку та підвищення винахідницької активності населення.

Література:

1. Скільки світ витрачає на дослідження та розробки [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://landlord.ua/news/skilky-svit-vytrachaie-na-doslidzhennia-ta-rozrobky-infohrafika/>
2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Клімук Олександра Олександрівна
студентка 1 курсу, юридичний
факультет, Національний авіаційний
університет, м. Київ

Науковий керівник: Головка Світлана
Григорівна, кандидат юридичних
наук, доцент, доцент кафедри теорії
та історії держави і права,
Національний авіаційний
університет, м. Київ

КОРУПЦІЯ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Корупція є однією з найактуальніших та найважливіших соціальних проблем сучасного суспільства, вирішення якої є запорукою політичної стабільності. Корупційні прояви є досить загрозливим та небезпечним механізмом, який підпорядковує собі всі сфери життя суспільства.

Боротьба з корупцією вже вийшла за формальні межі й стала предметом пильної уваги інститутів держави, громадських організацій, засобів масової інформації та пересічних громадян.

Перша згадка про корупцію в справах Стародавнього Вавилону, а це 16 століття до н.е., та в Законах царя Хамурапі. Навіть в часи античності сам Аристотель вважав, що має існувати такий устрій, у якому за допомогою законів можна вплинути на посадових осіб, та не дозволити їм незаконно збагачуватись. Стародавні Афіни також мали ряд законів спрямованих на запобігання корупції. В одному з таких законів йшлося про зобов'язання громадян оприлюднювати джерела за рахунок яких вони живуть. Проте потрібно пам'ятати, що поняття «корупція» в Стародавніх віки, дещо різнилося з існуючим зараз. Явище корупції мало канонічне значення, під яким розуміли підлабузництво, спокусу диявола. В католицизмі корупція являлася гріхом [1, с.37]. Корупція виникла з появою приватної власності. І це пояснюється тим, що почали з'являтися різні прошарки суспільства, внутрішньо родова нерівність.

Офіційні прояви корупції на території сучасної України зафіксовані у XI- XII ст. у Київській Русі, де дружинники, які виконували також функцію бюрократії, зловживали своїми обов'язками. У Стародавній Русі першу згадку про корупцію як «посул», що означало незаконна винагорода знайдено в Двінській установчій грамоті. У період татарської орди хабарництво тимчасово силовими методами усунув Батий [2].

У 20 столітті стали детальніше та більше досліджувати корупцію, як явище, і виявили, що вона є абсолютно у всіх країнах, але в різних формах і масштабах. Вона розглядалася як соціальне універсальне явище та має міжнародне значення. Небезпека корупції полягає в тому, що вона суттєво знижує авторитет держави, перешкоджає демократичним основам управління, побудови та функціонування державного апарату; певним способом обмежує конституційні права і свободи людини і громадянина, особливо права малозабезпечених громадян, які найбільше вразливі до проявів корупції; спотворює принципи права і закону та знищує духовні й моральні цінності. Корупція підриває довіру громадськості до діяльності державних службовців, згубно впливає на політичний та економічний розвиток, становить реальну загрозу національній безпеці більшості країн світу.

Головні фактори, які спричиняють поширення корупції, є збіднілість широких верств населення, погіршення криміногенної ситуації, високі показники нерівності розподілу прибутків в суспільстві, відсутність досконалої системи соціального захисту, процеси економічної трансформації. Корупція в Україні набула характеру системності. Якщо проаналізувати боротьбу з корупцією, то побороти її окремими заходами неможливо [3, с.5].

Ми можемо зробити висновок, що руйнівна сила корупції проявляється в падінні авторитету влади на всіх рівнях, руйнуються моральні основи суспільства. Учені вважають, що корупція в Україні

особлива, відрізняється від інших розвинених країн. Корупційні явища завдають значну матеріальну та моральну шкоди великому колу громадян, згубно позначаються на економічній діяльності суб'єктів господарювання, особливо недержавних форм власності.

Тобто, виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що українцям необхідно якнайшвидше позбутися ганебного і розтлінного явища тотальної корупції у своїй державі. А для цього потрібно створити систему, яка б була орієнтована не на конкретну особистість, а працювала проти корупції, незалежно від того, хто перебуває на даний момент при владі. Процвітати буде тільки та країна, в якій житимуть такі чесні і принципові люди, які не допустять хабарництва. Власне завдяки цьому покращиться і якість наданих послуг, а медицина стане набагато доступніше, університети будуть випускати справжніх професіоналів. Проте поки в житті продовжує панувати корупція, то прогрес зупиниться, розвиток буде стояти на місці, все навколо буде продовжувати деградувати. І тільки чесність, перш за все, по відношенню до самого собі, працелюбність, бажання досягти всього самотійно зможе багато чого в цьому житті змінити.

Література:

1. Сухонос В.В. Правові заходи протидії корупції в Україні в сучасних умовах: науково-теоретичні аспекти: монографія / В.В. Сухонос. – Суми: Університетська книга, 2015. – 74 с.
2. Боковиков Ю.В. Механізм протидії корупції / Ю.В. Боковиков // Теорія та практика державного управління. – 2017. – Вип. 56. – С. 1-7.
3. Гулемюк Л.Й. Теоретико-соціальний аналіз корупції як загрози національній безпеці України / Л.Й. Гулемік // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. - № 2. – С. 1-10.

*Останчук Надія Миколаївна
концертмейстер кафедри Музичного
мистецтва Київського національного
університету культури і мистецтв*

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ В. БЕСФАМІЛЬНОВА. ВІД ВІРТУОЗА ДО ПЕДАГОГА БАЯННО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА

Бесфамільнов Володимир Володимирович – український та російський баяніст епохи СРСР та сьогодення. Лауреат міжнародних конкурсів, доцент, а потім і професор кафедри народних інструментів Національної музичної академії України. Першим серед солістів баяністів отримав звання "Заслужений артист УРСР", а також

удостоєний звання "Народний артист УРСР", нагороджений золотою медаллю. Почесний кавалер академії мистецтв Кампучії [2].

Витоками, що обумовили формування основних напрямів творчої діяльності В. Бесфамільнова, являється коріння його родини, що складала цілу династію музикантів-баяністів з декількох поколінь та мала міцні музично-виконавчі традиції.

На формування творчої постаті В. Бесфамільнова в якості видатного митця вплинула робота його викладачів: зокрема, його батька, який дав йому початкову музичну освіту і вивів на концертну естраду ще в дитинстві. Викладач Саратовського музичного училища Ткачов, який підтримував талановитого хлопця у його рішенні перевестися до Київського музичного училища; викладач Київського музичного училища І.І. Журомський і, звичайно, професор Київської консерваторії М.І. Різоль, з яким В. Бесфамільнов підтримував найтісніший творчий зв'язок усе життя, мали безпосередній вплив на творчість баяніста, були його критиками та радниками практично весь його творчий шлях [6, с.274].

За 50 років своєї концертної діяльності музикант відвідав 25 країн світу (від Америки до Тихоокеанського регіону та Австралії) та більш ніж 500 міст по всіх республіках колишнього СРСР. Кожен його виступ – це феєрія! Кожен його концерт – це свято!

Серед особливостей виконавського стилю музиканта можна виділити:

- високий художній інтелект і нескінченну творчу фантазію;
- поглиблене розкриття образів твору, його психологічну сторону;
- зіставлення ярок контрастів – один з найулюбленіших художніх прийомів у виконавському арсеналі музиканта, залучення різних полюсів настроїв;
- ефективне використання зображувальних прийомів;
- натхненна передача настроїв, чіткість в обробці найтонших деталей;
- блискуча віртуозність, техніка гри;
- прекрасне відчуття звуку, дбайливе ставлення до нього;
- артистизм і академічність виконання.

В. Бесфамільнов – майстер мініатюри. Всю свою виконавську діяльність виступає пропагандистом жанру баянного інструментального концерту, перший виконавець творів багатьох вітчизняних композиторів (М. Різоль, К. Мясков, М. Сільванський, Я. Лапінський, І. Шамо, Ю. Шамо та ін.). Баян В. Бесфамільнова звучить у супроводі фортепіано, з симфонічними оркестрами та органом більше ніж чверть століття, що стає першим випадком в історії баянного виконавства. Акомпанує скрипалям, відомим співакам.

Неодноразовий лауреат конкурсів, виступав:

- 1956 — республіканському в Києві, 1 місце,
- 1957 — всесоюзному у Москві, срібна медаль,
- 1957 — московському міжнародному, золота медаль,
- 1958 — в Брюсселі, бронзова медаль,
- 1959 — у Відні, золота медаль [2].

Здійснив велику кількість поїздок з гастрольми по світу, виступав на телебаченні, для Українського радіо та фірми грамзапису «Мелодія» здійснив велику кількість аудіо записів.

В. Бесфамільнов здійснив рекордну кількість записів, що становлять своєрідну антологію баянного виконавського мистецтва, в якій 93 твори в сольному та 33 в камерно-ансамблевому виконавстві: з інструментальним ансамблем, камерним та симфонічним оркестрами, з ансамблем симфоджазу, з фортепіано, органом, в радіоспектаклі. Надзвичайно широка палітра музичних творів різних стилів, характерів і форм представлена теж в рекордній за кількістю дискографії митця, яка складається з 12 грамплатівок фірми «Мелодія», та 19 компакт-дисків. Крім того, багато творів записано в серії «З сімейного альбому В. Бесфамільнова» [4, 50].

Починаючи 1969 роком одночасно почав викладати гру на баяні.

У педагогічній сфері В. Бесфамільнов, також, досяг певного успіху, виховавши понад 60 учнів, які працюють сьогодні по всьому світу. Серед них 21 вибороли 52 лауреатські звання на міжнародних конкурсах.

Педагогічні принципи В. Бесфамільнова можна зазначити у вигляді наступних тез:

– Точний підбір аплікатури, перевірка пасажів швидким темпом. Якщо аплікатура вірна, тобто зручна, то все виходить так, ніби давно вивчене.

– Міх, перш за все, як основа «дихання» баяна. Інструмент, як і людина, повинен вірно дихати.

– Міх — це детальна робота над звуковидобуванням, закінченням фраз, перспективою звучання та інше. Процес формування навиків володіння міхом у Бесфамільнова тісно пов'язаний з механікою голосового апарату.

– Будь-який виступ у залі Київської філармонії його учні сприймали як уроки з тією різницею, що бачили і чули те, над чим працювали у класі, вже в завершених, досконаліх формі.

– Знання, отримані в класі Бесфамільнова, з роками все більше проявляються, бо він не просто вчив грати, а вчив мислити [6, 266].

Ще одна особливість педагогіки В. Бесфамільнова — це колективізм. Так, готуючись до міжнародного конкурсу, В. Зубицький, який був студентом класу В. Бесфамільнова, займався одночасно у І.А. Яшкевича і М.І. Різоля. За відсутності Бесфамільнова його учні займалися у І. А.

Яшкевича і М.І. Різоля. Це був «педагогічний союз» Різоль – Яшкевич – Бесфамільнов, який існував зі студентської лави останнього. З точки зору традиційної методики, такий принцип дещо шокує. Чи багато ми знаємо педагогів, які дозволили б своїм учням хоча б консультуватися ще в когось? Але практичне застосування цього принципу і головне – наявність результатів, змушує подивитись на нього інакше.

Такий метод педагогічної кооперації можливий лише при повній довірі. Саме цим методом виховувався В. Зубицький, який став переможцем на міжнародному конкурсі. Сам В. Зубицький про своє навчання писав: «І Різоль, і Яшкевич, і, звичайно ж, Бесфамільнов, – всі вони зі мною працювали, особливо у період підготовки до конкурсу і під час гастролів Володимира Володимировича. За принципом: кум добре, а два – краще. Так, наприклад, музика композиторів-романтиків, а також народна музика ближче усього М.І. Різолю, І.А. Яшкевич – інтелектуал, спеціаліст з класики і «абстрактного мислення». В.В. Бесфамільнов – синтезує обох у своїх уроках. Тож, як кажуть, у кожного свої слабкості, схильності» [6, 271].

Впродовж років педагогіка В. Бесфамільнова продовжувала еволюціонувати, розвиватися, але при цьому залишалося незмінним одне – неприйняття схеми як догми, чогось закостенілого – раз і на завжди даного.

Учні 60-70-х років ХХ й початку ХХІ століття – це різні покоління баяністів, різні рівні як педагогіки так і виконавства. Бесфамільнову – виконавцю, вихованому на класичній музиці, який увібрав в себе устої традиційної музики радянських композиторів, звичайно ж «конструктивну музику слухати дуже важко». Але ця музика, на думку В. Бесфамільнова, «виховує чудові якості володіння міхом, звуком, штрихами, пам'яттю і, звичайно, інструментом» [6, 297].

Учні В. Бесфамільнова можуть підтвердити і те, що заняття зі студентами проходять частіше без схеми. Схема – лише в особливостях програм для кожного індивіду. Секрет педагогічної методики В. Бесфамільнова полягає у тому, що він іде не від програми, а від людини. Він «приміряє» програми своїм студентам, вивчає їх сильні та слабкі сторони, їх нахили у житті та музиці, загальний рівень розвитку, відчуття гумору. Намагається спиратися на сильні сторони, зміцнюючи слабкі [6, 297].

В роботі з іноземними студентами В. Бесфамільнов використовує метод «гри з рук». Так з китайкою Лі Цзинлянь, перша згадка про яку датовано лютим 2003 року, він міг займатися саме так. «Вона грала на готовому акордеоні. Для того щоб швидше вивчити «виборку», я сідаю з баяном навпроти і граю гами, арпеджіо або партію лівої руки якогось твору. Вона все повторює за мною. Таким чином вона вже вивчила

Прелюдію Й.С. Баха і сонату Скарлатті. Російською вона знає декілька слів. Максим (онук) мені допомагає. Говорить з нею англійською» [6, 298].

Протягом своєї педагогічної діяльності В.В. Бесфамільнов виховав понад 60 учнів, які знаходяться тепер по всьому світу. Серед них 21 вибороли 52 лауреатські звання на міжнародних конкурсах. Ось деякі з них: В. Зубицький (Італія), Ф. Геруе, М. Брюно (Франція), Т. Лукич (Австралія), С. Маркович (Чорногорія), Д. Модрушан і Н. Янков (Хорватія), Дан Дермот (Ірландія), С. Нешич (Германія), Й. Джорджевич (Австрія), Г. Тирнанич (Сербія), В. Хаврун (США), Є. Фролов (Росія), О. Бесфамільнов, Л. Падій, С. Чумак, О. Хрустевич, О. Голоднюк, Д. Царко, В. Барзіон, М. Шалигін (Україна) та багато інших. Крім того, в класі В.В. Бесфамільнова проходили курс консультацій К. Бернедет (Австралія), Лефре де Бург (Ірландія), Ярослав Левків (Польща), сестри Серотюки (Україна), які вибороли 19 лауреатських звань на міжнародних конкурсах [3, 50].

Завдяки виконавській та видавничій діяльності В. Бесфамільнова, баяністи відкрили для себе нові імена композиторів, авторів перекладень й обробок народної музики для баяна. Серед них: В. Власов, В. Довженко, А. Зноско-Боровський, В. Шумейко, О. Мунтян, А. Мордухович та інші.

Найбільш сильна сторона Бесфамільнова як педагога – це класика, точніше класична спадщина російських і радянських композиторів. Але навіть поверховий аналіз програм студентів його класу говорить про те, що їх діапазон доволі широкий. Доказом є афіші звітних концертів студентів класу, а також зміст аспірантських програм. Концерти класу Бесфамільнова стали для його учнів нормою. У програмі концерту, присвяченому 70-річчю Вчителя, були твори Й.С. Баха, На Юн Кіна, В. Чернікова, А. П'яццоллі, П. Макконена, Є. Дербенко, К. Сен-Санса, К. Бома, В. Новікова, Р. Гальяно, та інші. Через рік, 22 травня, в Малій залі НМАУ відбувся черговий звітний Концерт класу професора, народного артиста України Бесфамільнова В.В. Це був концерт поліфонічної музики різних композиторів: Й.С. Баха, І. Вейрауха, Д. Скарлатті, І. Подпроцького, Д. Шостаковича, В.А. Моцарта, М. Чайкіна, І. Пахельбеля, Л. Фосса, П. Хіндеміта [1].

Суттєвою і невід'ємною частиною педагогічного спадку В. В. Бесфамільнова є багаторічна й плідна науково-методична та редакторсько-видавнича діяльність. Він є автором численних статей у періодичній пресі, методичних розробок, навчального посібника «Виховання баяніста. Питання теорії та практики» (співавтор А.А. Семешко), упорядником близько тридцяти репертуарних збірок для баяна.

Зараз В. Бесфамільнов – постійний член журі чисельних національних і міжнародних конкурсів, учасник методичних семінарів, Віце-президент Міжнародного конкурсу-фестивалю «АссоHoliday» [4, 17].

Кажуть, що кращий суддя – це час. Але вже зараз можна стверджувати, що ім'я В.В. Бесфамільнова увійшло в музичну історію України і є невід'ємною частиною світової баянно-акордеонної культури.

Список використаних джерел:

1. Андрийчук П. Владимир Бесфамильнов. Музыкант и Человек. К 70-летию со дня рождения // Народник. – 2001, № 2.
2. Бесфамільнов Володимир Володимирович – Вікіпедія. Вільна електронна енциклопедія – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/87>
3. Грінченко С. Роздуми про майстра // Українська музична газета. – 2002, № 1.
4. Давидов М.І. Історія виконавства на народних інструментах. Українська академічна школа – К.: НМАУ імені П.І. Чайковського, 2005. – С. 46
5. Семешко А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі XX-XI століть: Довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 244 с.
6. Ястребов Ю.Г. Владимир Бесфамильнов. – Тернополь: Богдан, 2006. – 528 с.

*Пермінова Світлана Олександрівна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри менеджменту,
Національний технічний
університет України «Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»*

*Павленко Тамара Анатоліївна
студентка факультету
менеджменту та маркетингу,
Національний технічний
університет України «Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»*

ВПЛИВ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних умовах державне управління розглядається як соціальне явище, яке постійно розвивається, удосконалюється, а нерідко й кардинально змінюється. Системи управління державою багаті

різноманіттям, що вбирають в себе різні підходи до розуміння суті поняття «державне управління», його структури, функцій та принципів. Провідні країни світу прагнуть сформувати таку модель, яка найбільше відповідає основним цілям держави щодо стимулювання матеріального та духовного розвитку громадян.

Аналізуючи моделі державного управління зарубіжних країн можна виокремити основні, які набули найбільшого значення та поширення, і проаналізувати їх вплив на сучасну українську систему управління.

За формою правління США є республікою президентського типу, де забезпечується найважливіший демократичний принцип поділу влади за допомогою чітко відпрацьованої і дієвої системи стримувань і противаг [1]. Не зважаючи на те, що Конституція країни найстаріша з достатньо суворими принципами, її зміст і результати є прикладом для вивчення і наслідування. Стабільність Основного закону пояснюють тим, що в цілому дана Конституція відбиває класичні ліберальні погляди на індивідуальну свободу, рівність, власність, представницьку демократію й обмежений уряд.

Порівнюючи капіталістичну модель Китаю з ліберальною ідеологією Сполучених штатів, спостерігається пряме державне втручання в управління приватними компаніями, основними галузями економіки, банківською сферою. За такого типу державного управління відбувається безпосередній контроль темпів розвитку економіки та вплив на перерозподіл суспільних благ.

Європейська модель управління державною існує як сукупність істотних характеристик, що притаманні більшості країн Європи, де держава відіграє активну роль у забезпеченні добробуту громадян, забезпечуючи високі соціальні стандарти на основі започаткування програм розвитку [2, с. 105]. В структурі бюджетів європейських країн значну частку складають соціальні витрати не лише на адресну допомогу, а, в першу чергу, на створення умов, за яких такої допомоги будуть потребувати найменше громадян. Тобто, державна політика спрямована на стимулювання розвитку соціального ринкового господарства.

В Україні ж замість переходу від прямого управління економікою до ринкового регулювання, відбулася побудова корумпованої системи, що становить загрозу як національній безпеці, так і світовій спільноті, куди країна прагне увійти.

Щодо національної моделі державного управління, то її формування відбувається під впливом трьох зовнішньополітичних взаємодій, які склалися історично, зокрема: євразійський напрям (Росія, СНД), європейський (Польща, Західна Європа, США), південно-східний (Балкани, Візантія, Туреччина, країни Сходу). Усі ці країни мають історичні корені, спільні політичні чинники. Україна ж знаходиться в

середині цих коренів. За роки незалежності виникла боротьба за вибір одного з двох напрямів, а саме західного (європейського) і північно-східного (проросійського). Саме на стику геополітичних інтересів цих частин світу і знаходиться Україна, її система державного управління розвивається під впливом функціонування цих суб'єктів та тією чи іншою мірою враховує виклики, які вони породжують [3, с. 37].

Нещодавні президентські та парламентські вибори продемонстрували бажання українців змінити підходи до управління державою. Більшість представників депутатського корпусу також ініціюють кардинальні зміни в роботі уряду. Широке повноваження парламенту підвищують важливість розробки виборчої системи, оскільки значний період в Україні існувала змішана система, згідно з якою половину парламенту обирали за партійними списками, а іншу - в одномандатних округах, хоча були періоди коли система була повністю пропорційною чи мажоритарною.

Міжнародні партнери, громадські організації висувають ініціативу щодо зміни виборчої системи для того, щоб влада була простішою і доступнішою, що матиме вплив на подальше формування моделі управління. Необхідність кардинальних перетворень у державному управлінні підтримують більше 40% виборців, вітчизняні та європейські експерти, міжнародні партнери, наголошують на тому, що для зміни старої неефективної державної системи недостатньо замінити людей, більш дієвими є заходи щодо змін урядової архітектури, правил взаємодії та процедур для уряду і державних службовців.

Література:

1. Государственное управление в США [Электронный ресурс] - Режим доступа:https://spravochnick.ru/gosudarstvennoe_i_municipalnoe_upravlenie/gosudarstvennoe_upravlenie_v_ssha/
2. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. – Т. 2. – 324 с.
3. Кудряченко А. І. Геополітика / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов // К. – МАУП. – 2004. – 296 с.

*Скрипниченко Юрій Федорович
учитель географії ЗОШ II-III ст.
№ 69м. Харкова, здобувач кафедри
«Історія України», Харківський
національний педагогічний
університет імені
Григорія Сковороди*

НІМЕЦЬКІ ГРОМАДСЬКІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У роки Другої світової війни, на окупованих українських територіях, згідно з «напрямами щодо устрою і за господарювання громадських господарств (тимчасові постанови про працю) доктора Міллера, від 15 квітня 1942 року: «1.Членами громадського господарства є колишні члени колгоспу, якщо вони на 26.2. 42 р., проживали в тому господарстві. 2. В члени громадського господарства треба приймати одноосібників (власників хліборобських одноосібних господарств) за їх заявами, які на 26. 2. 42 р., проживали в сільській громаді, виключаючи тих, які не є гідними членства...Те саме стосується до давніш замешкалих хліборобів, які повернулися після 26.2. 42 р., якщо їм можна приділити садибу. 3. В члени можна прийняти дітей членів, якщо їм виповнилося 16 рік життя. 4. В членів не можна приймати таких осіб, які через особисте чи політичне поводження не є гідними членства. 5. Виключення з членства наступає з тих самих причин. 6. Членство припиняється на випадок смерті. 7. Про прийняття і виключення з членів вирішує німецький районний керівник сільського господарства (крайсляндвірт), після вислухання думки керівника господарства» [1, арк.30].

Устрій громадських господарств включав: «1. Згідно з земельним законом від 25.2.42 року громадське господарство переймає в цілості колишнє колгоспне господарство за наявним станом в раніш означених кордонах із садибою і всіма запасами мертвим та живим інвентарем. 2. З громадського господарства вилучається колгоспні подвір'я, з присадибною землею, якщо вони на 26.2. 1942 р., були вправно заселені і загосподарювані. Будинки, в яких мешкають немісцеві, не вважаються за вправно заселені колгоспні подвір'я і тому вони переходять у володіння громадських господарств. Колишніх селян, яких раніше було вигнано з села, але які вернулися до 26.2. 42 р., вважаються за місцевих. Однак їх належність до селян мусить бути визнаним на письмі німецьким районним керівником сільського господарства (крайсляндвірт), після вислухання думки громадської старшини (староста). Колишніх хліборобів, які

прибули після 26.2.42 р., за згодою німецької влади, на підставі розпоряджень районного керівника сільського господарства (крайсландвірта) можна вважати за місцевих. Те саме стосується також не місцевих хліборобів, які прибули до 26.2. 42 р. Хто прибув після 26.2. 42 р., без дозволу німецької влади, той у всякому разі, згідно з вищими постановами вважаються за місцевого. 3. Хліборобські одноосібні господарства не належать до громадського господарства. 4. Борги, вклади зобов'язання колишнього колгоспу переходить в засаді на громадське господарство» [1, арк.30].

На чолі «громадського господарства стоїть його керівник. Його покликає і відкликає німецький районний керівник сільського господарства (крайслендвірт). Якщо не має такого виразного іменування, то обов'язки і права такого керівника має останнього назначений німецькою владою управитель колгоспу. 2. Керівник громадсько-господарського підприємства має в межах німецького законоположення про нагляд і вказівки, адміністративну повну власність. Він керує господарством, згідно з напрямками і приписами, як і дало йому німецьке управління і за це він відповідає. 3. Він має право видавати членам громадського господарства в межах підприємства накази, також накладати покарання. 4. Керівник дбає про правильне книговедення та рахівництво. Для цього послуговується він рахівниками та іншими допоміжними силами (писарями). Він настановлює контролюючі сили, наприклад завідуючих господарством, складами (комірників), завідуючих фермами і полеводів та встановлює їх обов'язки і права» [1, арк.30].

Згідно з тимчасовими постановами про працю, керування громадського господарства включало: «1. Праця в громадському господарстві, до якої є зобов'язані всі працездатні члени, з метою справедливого поділу прибутку, буде оцінюватись у днях праці... За непрацездатних вважається між іншим вагітних жінок два місяці перед і після родів. 2. Керівникові громадського господарства дозволяється відкривати гуртки праці, щось побідне до колишніх бригад і ланок. Прикріпляти окремих осіб до гуртків не можна довше як один рік. За згодою керівника, поодинокі родини, після визначення відповідного їх провідника утворювати гуртки праці. 3. Вся робоча худоба залишається у колишніх для цього призначених стайнях та під доглядом і в користуванні громадського господарства. На винятки може згодитися німецький окружний керівник сільського господарства (гебітсландвірт). Поодинокі запряги надається окремо призначеним членам до постійного догляду та для праці ними. Користування ними відбувається за вказівками керівника громадського господарства. 5. Всі продуктивні тварини колишнього колгоспного господарства, разом із приростом лишається у стайнях громадського господарства, яке має їх доглядати і ними користуватись. На

винятки може дати згоду німецький окружний керівник сільського господарства (гебітсляндвірт). 6. Всі інвентарні зміни, зокрема зміни в поголів'ї тварин, належить переводити, згідно вказівками німецького районного керівника сільського господарства (крайсляндвірта). 7. Керівник відповідає за правильне ведення господарства і за догляд отримувальних продуктів. Зокрема, треба дбати про відповідні запаси – насіння і кормів. Мусить виконати всі постанови (контингенти), яких вимагає держава. Обов'язки поставок (контингенти) поширюються в основному на всю площу села разом із присадибними землями... Керівник може для виконання поставок притягнути і цілі врожаї членів. В межах місцевих звичаїв дозволяється здавати продукти до фонду забезпечення похилих осіб. 8. До купівля засобів виробництва, виключаючи сортове насіння переводиться згідно з кожноразового виданими вказівками» [1, арк.30]. Нацистською окупаційною владою для працюючих, в громадських господарствах впроваджувалася така «кількість днів праці...: а) чоловіків – 150 днів праці; б) жінки – 100 днів праці; в) молодь і старці понад 60 років – 30 днів праці» [1, арк.30зв].

В цілому, тема «Німецькі громадські сільськогосподарські підприємства на українських землях під час Другої світової війни» є недостатньо вивченою і потребує подальших наукових досліджень.

Література:

1. Державний архів Харківської області. – Ф. Р. – 3407. – Оп.1. – Спр.4. – Ар.30; 30зв.

*Станько Ірина Ярославівна
здобувач Національної академії
внутрішніх справ*

ФУНКЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПРАВА В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Правова система Євросоюзу, як і будь-якої демократичної країни складається із певних структурних елементів. Ядром правової системи Європейського Союзу є принципи права та норми права.

Аспект співвідношення принципів права та норм права ЄС найчіткіше можна простежити, аналізуючи функції принципів права.

Однією із найважливіших функцій можна відзначити *регулюючу функцію*. Виконання цієї функції слугує керівництвом для законодавчих введень [1, с. 128]. При цьому принципи впливають на формування юридичної конструкції. Таким чином, правила можуть бути сформовані на

основі та за участю загальних принципів права. До того ж, юридичні правила повинні бути "погоджені" із загальними принципами права [2, с. 178].

Особливість регулятивної ролі принципів права ЄС полягає також в тому, що вони можуть безпосередньо вирішувати конкретні юридичні справи. Відтак, на думку В. Бабаєва правові принципи становлять вихідні начала правової системи, на які юристи посилаються при відсутності нормативно-правового акту, прецеденту, звичаю чи договору [3, с.46].

Загальні принципи права відіграють одну із найважливіших ролей, оскільки спрямовані на подолання прогалин у праві Європейських Співтовариств. Прогалина у праві Європейського Союзу – це відсутність правової норми, яка необхідна для здійснення цілей Європейського Союзу та Співтовариств [4].

Враховуючи наднаціональний характер правової системи ЄС та великий спектр правовідносин, що потребують правового регулювання, не виключена можливість виявлення певних прогалини. Коли національне законодавство не здатне вирішити конкретної проблеми, а право ЄС нормативно не визначило процедуру врегулювання, у таких випадках використовуються загальні принципи, які мають допомогти в тому випадку, коли законодавча влада не запропонувала суду жодного придатного правила [5, с. 131]. Такі принципи і втілюють найважливіші суттєвіші риси та моральні цінності права.

Інституційним суб'єктом, який уповноважений застосовувати, інтерпретувати та роз'яснювати загальні принципи права є Суд Європейського Союзу. Саме він є правотворчим органом [6, с.154] і є гарантом підтримки інституційної рівноваги всередині ЄС, формує прецедентне право [6, с.155]. Часте використання правових принципів у практиці Суду ЄС є реальним втіленням судочинства, де панує верховенство права – право природне. Таке право знаходить своє відображення в судових рішеннях, має обов'язковий характер у силу розумності, справедливості та авторитетності судових рішень. Це зумовлює особливий вид врегулювання спору, де відсутній "наказ суверена під загрозою", як результату виявлення волі політичного органу [7, с.20].

Аналіз судової практики Суду ЄС показує, що у випадках конкуренції чи суперечності між нормою права ЄС та принципом права, перевага буде віддаватися саме останньому. При цьому варто зазначити, що загальні принципи права займають більш високе місце, у порівнянні з установчими договорами [8, с. 282].

Іншою, проте не менш важливою функцією принципів права ЄС, є їх роль при тлумаченні норм права (*тлумачна функція*). Вона виникла на тлі наднаціональної ознаки самої природи Союзу. Очевидно, що

повноваження ЄС визначені не остаточно і в майбутньому мають перспективу розширення у зв'язку з прийняттям нових законодавчих норм державами-учасниками. Функція тлумачення норм принципами права проявляє себе в можливості розкриття сутності норми, у випадку її нечіткості чи суперечності.

На думку, А. Черданцева тлумачна (інтерпретаційна) функція принципів права ЄС може розкриватися у таких випадках:

1. Посилаючись на принципи права, інтерпретатор повинен вказати конкретну статтю чи групу статей, в яких міститься цей принцип; або статтю, з якої такий принцип випливає;

2. Якщо при тлумаченні виникне суперечність у зв'язку із мовними правилами, потрібно прийняти рішення, узгоджене з принципами права тої системи до якої відносить інтерпретаційна норма;

3. У випадку протиріччя норми права та принципу права потрібно так встановити значення інтерпретаційної норми, щоб це не суперечило цьому принципу [9, с. 178-179].

Роль принципів права при інтерпретації (тлумаченні) норм права зводиться до того, що суб'єкт тлумачення повинен віднайти зв'язок між нормою та принципом права, у якому норма права жодним чином не повинна суперечити принципу. При цьому очевидним є домінування значення принципів права над нормами права ЄС.

Іншою, також не менш важливою є *інтегративна функція* принципів права ЄС. Виходячи з природи правової системи ЄС, право ЄС за своєю суттю є інтеграційним, що обумовлюється гармонізацією та уніфікацією національних правових норм. Разом з тим, правопорядок Європейського Союзу втілюється в національні правові системи держав-учасниць [10, с. 72], наповнюючи їх основними засадничими ідеями європейської цивілізації. В. Муравйов [11], стверджує, що процес зближення є одностороннім, оскільки передбачає гармонізацію з боку однієї держави. В контексті інтеграційної функції принципи права реалізуються засобом втілення в національне право країн-учасниць ЄС.

Прийняття принципів права національними правовими системами країн-учасниць ЄС обумовлена потребою втілення спільно вироблених цінностей в національне право. В цьому контексті принципи права виступають ефективним каталізатором процесу демократичного розвитку людства. Завдання права ЄС полягає у визначенні напрямку розвитку цілої правової системи ЄС, з намаганням створити новий правопорядок. Призначення і цінність даної правової системи виявляється в тому, що вона служить інструментом перетворення загальних правовідносин у напрямку соціально-економічної та політичної єдності [12, с. 107].

Охоронна функція принципів права ЄС спрямована на охорону правопорядку європейської спільноти від самовільного порушення чи

недотримання порядку. Вона може виражатися в певних заборонах та застереженнях щодо вчинення дій. Наприклад, принцип заборони дискримінації, що є частиною загального принципу рівності, виражений в ст. 6 Договору про Європейський Союз [13]. Охоронна функція має майбутню дію з превентивним характером і спрямована на недопущення вчинення неправомірних дій.

Враховуючи багатофункціональність принципів права в правовій системі ЄС, можна дійти до висновку про широку сферу правової дії як окремих елементів, так і всієї правової системи Європейського Союзу загалом.

Список використаної літератури:

1. Austin J. The Province of Jurisprudence Determined / Ed. by H. L. A. Hart. L.: George Weidefeld and Nicolson Ltd., 1954.
2. Бержель Ж.-Л. Общая теория права / Бержель Ж.-Л.; под общ. ред. В. И. Даниленко; пер. с фр. – М.: Издат. дом NOTA BENE, 2000. – 576 с.
3. Бабаев В. К. Теория права и государства в схемах и определениях / Бабаев В. К., Баранов В. М., Толстик В. А. – М., 1998. – 213 с.
4. Право Європейського Союзу: система, джерела, особливості [Електронний ресурс] / О. Головка – Гавришева. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nzlubp/2008_2/37715.pdf
5. Погребняк С. П. Роль основоположних принципів у застосуванні права // Проблеми філософії права. – 2008-2009. – Том VI-VII. – С.131.
6. Фесенко В. Окремі аспекти взаємодії суду ЄС з національними та міжнародними юрисдикційними органами // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2012. - № 1. – С. 152-155.
7. Шевчук С. Свобода вираження поглядів: практика Європейського Суду з прав людини у порівняльній перспективі. – К.: Видавництво "Реферат", 2005. – 192 с.
8. Марченко М. Н. Государство и право в условиях глобализации / Марченко М. Н. – М.: Проспект, 2008. – 436 с.
9. Черданцев А. Ф. Толкование права и договора: учеб. пособ. / Черданцев А. Ф. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 381 с.
10. Кашкин С. Ю. Введение в право Европейского Союза: учеб. пособ. / Кашкин С. Ю. – М.: Изд-во «Эксмо», 2005. – 368 с.
11. Право Європейського Союзу: підручник / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
12. Право Европейского Союза: учеб. для вузов / Под ред. С. Ю. Кашкина. – М.: Юристъ, 2004. – 925 с.
13. Договор о Европейском Союзе (Маастрихт, 7 февраля 1992 года). (текст с изменениями и дополнениями от 13 декабря 2007 года). – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_029/print1388078094927817

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

*Maksurov Alexey Anatolevich
PhD in Law, Professor, Kiev National
University named after
Taras Shevchenko*

WAYS TO CREATE COORDINATION LEGAL NORMS IN THE UNITED KINGDOM LAW

An analysis of British law indicates that the United Kingdom is in the process of creating coordination rules of law, including in the process of coordination itself. In this case, the new rule of law is the result of coordination.

At The Offender Management Act 2007 (Consequential Amendments) Order 2008 [1] determines that «16. (1) The Learning and Skills Act 2000 (1) is amended as follows. (2) In section 115 (1) (2) (consultation and coordination), after paragraph (e), insert- "(Ea) a provider of probation services,". (3) In section 120 (2) (3) (information: supply by public bodies), after paragraph (e), insert- "(Ea) a probation trust,(eb) a provider of probation services (other than a probation trust or the Secretary of State), in carrying out its statutory functions or activities of a public nature in pursuance of arrangements made under section 3 of the Offender Management Act 2007 ". (4) In section 125 (1) (consultation and coordination), after paragraph (d) (but before the "and" following it), insert- "(Da) a provider of probation services,". (5) In section 138 (3) (Wales: provision of information by public bodies), after paragraph (e) (but before the "and" following it), insert- "(Ea) a probation trust, (eb) a provider of probation services (other than a probation trust or the Secretary of State), in carrying out its statutory functions or activities of a public nature in pursuance of arrangements made under section 3 of the Offender Management Act 2007 "».

In this way, quite elegantly amended coordination rules. Interestingly, in some cases in the normative act describes held coordination results in legislative activity.

For example, according to The European Communities (Definition of Treaties) (Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement between the European Community and its Member States and the United Mexican States) Order 1999 [2] «Whereas a draft of this Order has been laid before Parliament in accordance with section 1(3) of the European Communities Act 1972(1) and has been approved by a resolution of each House of Parliament. Now, therefore, Her Majesty, in exercise of the powers conferred on Her by section 1(3) of the European Communities Act 1972 or otherwise in

Her Majesty vested, is pleased, by and with the advice of Her Privy Council, to order, and it is hereby ordered, as follows...». On the basis of the explanatory note to this Act, «The Order declares the Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement between the European Community and its Member States and the United Mexican States, signed on 8th December 1997, to be a Community Treaty as defined in section 1(2) of the European Communities Act 1972. The object of the Agreement is to strengthen existing relations between the European Community and its Member States and the United Mexican States».

Literature:

1. The Offender Management Act 2007 (Consequential Amendments) Order 2008 // <http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2008/912/schedule/1/paragraph/16/made#text%3Dcoordination>
2. Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement between the European Community and its Member States and the United Mexican States) Order 1999 // <http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2011/1610/regulation/7/made#text%3Dcoordination>

*Геков Максим Віталійович
студент 5 курсу, 2 групи,
Національного юридичного
університету імені Ярослава
Мудрого, м. Харків, Україна*

*Науковий керівник: Бойчук Дмитро
Сергійович, кандидат юридичних
наук, асистент кафедри права
Європейського Союзу, Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого*

УКРАЇНА ТА ЇЇ ШЛЯХ ДО НАТО, ЯК ОСНОВА ВСТУПУ ДО ЄС

Зараз ми бачимо, що Україна визначилась зі своєю ціллю щодо приєднання до європейської спільноти. Не є міфом те, що сильна та незалежна держава з міцною соціальною та економічною структурою зможе стати надійним і передбачуваним партнером Європейського Союзу. В такому випадку багато факторів впливає на досягнення таких результатів і серед них не можна не згадати потужне безпекове підґрунтя,

яке може надати нашій країні Організація Північноатлантичного договору (НАТО). НАТО є об'єднанням, яке було створено з метою досягнення цілей Північноатлантичного (інша назва – Вашингтонський) договору, підписаного 4 квітня 1949 року. Згідно з Договором, фундаментальною роллю НАТО є збереження свободи та безпеки країн-членів шляхом використання політичних та військових засобів. НАТО відіграє важливу роль, яка дедалі зростає, у сфері подолання кризових ситуацій та миротворчої діяльності. Доволі цікаво, що ЄС і НАТО мають спільні, ідентичні цінності. Практично, НАТО і ЄС це єдиний “дім” з двома входами. Цей дім об'єднує найбільш розвинені країни світу. Беззаперечно, що країна яка вступила до НАТО поділяє спільні євроатлантичні цінності і питання безпеки вже є вирішеним. Досвід країн, які приєдналися до ЄС свідчить, що вступ до НАТО є етапом на шляху до повномасштабної участі в ЄС [3, с. 9-10]. На нашу думку затягування процесу вступу в Організацію Північноатлантичного договору, буде призводити до витіснення України з міжнародної політики, та загрозу потрапити під зовнішні впливи. Тому в таких умовах Європейський Союз не зможе брати на себе зобов'язання щодо інтеграції нашої країни як члена ЄС. Тому це питання є дуже важливим, якщо ми обираємо шлях до ЄС. Україна і НАТО почали співпрацювати з 9 липня 1997 року коли була підписана Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору. Але зараз і є саме той момент коли наші відносини знаходять свій вияв у протидії реальному агресору – РФ. Партнерство з НАТО знаходить свій вияв у необхідності реформування сектора оборони нашої держави та разом з цим наближення до стандартів Альянсу, що забезпечить нам у подальшому відповідати критеріям, які є необхідними для вступу до НАТО. Безсумнівно зараз такі дії мають місце і вони знаходять свій вияв в широкому колі галузей, це і миротворчі операції, і військове співробітництва, а також реформи у структурі безпеки і оборони. Ми впевнені, що ці всі дії зможуть у подальшому гарантувати Україні безпеку. Агресія з боку РФ, надала ідеї вступу до НАТО нового звучання. Було прослідковано таку тенденцію, що наше населення вбачали вступ до НАТО, як тягар для України який нам не потрібен, але сьогодні за результатами останніх соціологічних досліджень, більша частина українців підтримує двосторонні відносини і не проти подальшого приєднання України до блоку НАТО (в 2012 р. 62 % українців не хотіли вступати в НАТО (тільки 15 % – «за»), у березні 2014 р. ситуація кардинально змінилася – 47 % українців виступали «за» і стільки ж «проти», найменше «проти» було в серпні 2014 р. – 19 і 52 % «за» [4]. Одним з елементів вступу до НАТО є референдум. В Україні були пропозиції щодо проведення такого, на який буде винесено питання щодо вступу до НАТО, і якщо українці проголосують «за», наша країна

потенційно може стати повноцінним членом Північноатлантичного Альянсу. Нещодавно було затверджено Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки» в якій зазначається, що для підвищення рівня підтримки громадськістю державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції та досягнення політичних цілей необхідним є:

інформування громадськості України з питань євроатлантичної інтеграції, зокрема шляхом роз'яснення засад, принципів, політики та діяльності НАТО, змісту і засад взаємодії України з НАТО, стану та перспектив такого співробітництва, а також ролі НАТО у зміцненні міжнародної стабільності і безпеки;

подальше поглиблення співробітництва України з НАТО щодо впровадження глибинних демократичних реформ, використання потенціалу та практичної допомоги держав – членів НАТО у підвищенні обороноздатності України для протидії агресії Російської Федерації, а також у сфері реформування сектору безпеки і оборони та оборонно-промислового комплексу за стандартами НАТО. Основною метою цієї концепції є підвищення рівня підтримки громадянами України державної політики у сфері євроатлантичної інтеграції та рівня довіри до НАТО як до інституції, яка відіграє ключову роль у зміцненні міжнародної безпеки.

Тобто ми бачимо що зараз проводяться всі дії, до яких залучені Центральні і місцеві органи виконавчої влади та інші державні органи, для того щоб забезпечити розуміння громадянами України необхідності посилення міжнародного сприйняття та репутації України шляхом більш тісної співпраці з НАТО. Очевидно, що громадянська підтримка членства України в НАТО значною мірою легітимізує відповідний вектор зовнішньої політики України всередині країни та є значущим аргументом у міжнародних переговорах стосовно перспектив інтеграції України, але аж ніяк не є вирішальним інструментом для практичної реалізації теперішніх євроатлантичних прагнень України. Також щодо референдуму стосовно членства в НАТО, то можна сказати звичайно він має політичний характер. Альянсу потрібно насамперед те, як Україна виконує вимоги організації. Згідно зі статутом Альянсу, його членом не може стати країна, яка воює або на території якої йде військовий конфлікт. Наша армія, хоч і почала впровадження стандартів Альянсу, все ще повністю на них не перейшла, і в НАТО чекають наших реформ. Зараз багато хто сприймає НАТО тільки як військову організацію. На нашу думку, відповідні зміни щодо інформування населення стосовно Євроатлантичної інтеграції забезпечать правильне розуміння та важливості вступу до Альянсу. Питання реформування сектора безпеки й оборони містить у собі схвалений урядом проект указу Президента України «Про затвердження Річної національної програми під егідою

Комісії Україна – НАТО на 2017 рік». Цим документом створюється платформа для досягнення Україною стандартів НАТО. Натовський вишкіл особового складу українського війська, нові підходи в командуванні і забезпеченні, ефективна зброя і якісне надання медичної допомоги – це тільки частина завдань, до реалізації яких рухатимемось при виконанні РНП.

Отже, зараз зрозуміло, що коли є основа у вигляді громадської підтримки членства в НАТО, яка спрямовує відповідний вектор розвитку, нам є куди спрямовувати зусилля, для того щоб створити безпекове становище, яке надасть Україні великі можливості стати повноправним членом Альянсу, та в подальшому стати членом ЄС. Ми впевнені, що в сьогоденних реаліях співробітництво з НАТО стає для нас прихованим методом досягнення членства ЄС.

Література:

1. Довідник НАТО. — 1110 Brussels, Belgium : NATO Public Diplomacy Division, 2006. — 386 с. — ISBN 92-845-0184-9. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-ukr-2006.pdf>
2. Указ Президента України №43/2017 Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017- 2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/432017-21350>
3. Стратегія і тактика, стан національної безпеки України / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н. В. П. Горбуліна. — К. : ГО «Розмай», 2006. — 366 с. — (Серія «Дослідження і розробки у сфері євроатлантичної інтеграції України» ; вип. 35)
4. Прес-реліз – Громадська думка населення України про НАТО / Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, 2017. — Режим доступу: <http://dif.org.ua/uploads/pdf/574143415595c9b3a39c058.39544100.pdf>

*Крамаренко Євгенія Василівна
бакалавр, Університет митної
справи та фінансів*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНЦІЯ» ТА «ЮРИСДИКЦІЯ» МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН

Багато правознавців виходять з тотожності використовуваних в Статуті Міжнародного суду ООН понять «компетенція» Суду і його «юрисдикція», причому таке ототожнення проводиться і авторитетними зарубіжними авторами.

Однак як звертається увага в науковій літературі, для більшої точності слід було б щодо кола повноважень політичних органів вживати термін «компетенція», а не «юрисдикція». Відносно ж Міжнародного суду ООН, то в одних випадках коректно вживати термін «компетенція», а в інших – «юрисдикція».

Так, Статут ООН передбачає положення про «юрисдикції Суду» - і в англійському, і в російській, і у французькому текстах - саме в ст. 36, в якій йдеться про суперечки, порушені у Суді державами (тим чи іншим способом) [1]. А реалізація функцій Секретаріату ООН, в тому числі Генерального секретаря ООН - це не здійснення юрисдикції за змістом Статуту ООН. Навіть Рада Безпеки, згідно Статуту, має позначені цим міжнародним договором повноваження і функції, але не юрисдикцію. Отже, цей підхід обґрунтований не тільки в контексті російської, французької та англійської юридичної мови.

Так, в російському, і в англійському, і у французькому текстах Статуту Суду глава II (ст. 34-38) названа «Компетенція Суду» (*Competence of the Court, Compétence de la Cour*). У цьому розділі розкривається зміст такої компетенції: тільки держави можуть бути сторонами у справах, що вирішуються Судом; Суд може запитувати у міжнародних організацій інформацію, що має відношення до таких справ; Суд відкритий для держав – учасниць Статуту, і т.д. У тих положеннях про компетенцію Суду, які передбачені в ст. 34 і 35, термін «юрисдикція» взагалі не використовується.

При цьому термін «юрисдикція Суду» є стрижневим для ст. 36 Статуту (в тій же главі II «Компетенція Суду»). Стаття 36 починається зі слів: «До відання Суду відносяться всі справи, які будуть передані йому сторонами» (*the jurisdiction of the Court comprises all cases which the parties refer to it*).

Тобто за змістом Статуту поняття «компетенція Суду» юридично не тотожне терміну «юрисдикція Суду»: перше ширше і включає в свій обсяг друге. Питання про юрисдикцію Суду виникає тільки з приводу вирішення спорів між державами, які вирішуються Міжнародним судом ООН, адже щоб винести по спору рішення, треба спочатку встановити, чи підсудний Суду конкретний спір.

Питання про компетенцію Суду може виникнути і в інших випадках: наприклад, коли міжнародна організація надає за своєю ініціативою відповідно до ст. 34 Статуту інформацію, яка, на думку цієї організації, відноситься до справи, що розглядається Судом. Або коли яка-небудь установа, уповноважена робити запит, запитує у Суду консультативний висновок згідно зі ст. 65 Статуту. Питання, за якими запитується цією установою такий висновок, може не мати ніякого відношення до спору

держав. Тому в даному випадку не застосовуються положення ст. 36 Статуту про юрисдикцію Суду.

На тлі вищевикладеного не представляється правильним погодитися з професором М. Шоу в тому, що юрисдикція Суду включає в себе «його здатність давати консультативні висновки [2]. Так, консультативні висновки Суду можуть бути пов'язані з конкретним спором держав, але можуть і не бути пов'язані. Відповідно до Статуту ООН консультативні висновки можуть бути запитані «по кожному юридичному питанню» Радою Безпеки, Генеральною Асамблеєю ООН або - з її дозволу - іншим органом ООН або її спеціалізованою установою (Ст. 96 Статуту ООН). Але ні в Статуті ООН, ні в главі IV Статуту Суду «Консультативні висновки» не використовується термін «юрисдикція Суду». Тобто Суд компетентний, відповідно до Статуту, давати консультативні висновки, але це не «юрисдикція Суду».

Вищезазначена юридична відмінність не настільки значима, однак, коли мова йде про тлумачення та застосування наступних статей в главі II Статуту (ст. 36-38), згідно з якими вирішується питання про підсудність справи Міжнародному суду ООН і про застосовне право, то тут, дійсно, головна вихідна складова компетенції Суду – встановлення його юрисдикції.

Зазначимо, що юрисдикція даного органу носить досить обмежений характер. Згідно ст. 34 Статуту Міжнародного Суду ООН тільки держави можуть бути сторонами у справах, що вирішуються Судом [1]. Більш того, в силу ст. 36 Статуту юрисдикція Суду носить факультативний характер, оскільки вимагає згоди кожної держави на розгляд справи з її участю.

При цьому така згода може бути виражена як разово – для даного спору, що вже виник – або ж для багаторазових звернень до Суду (наприклад, згідно з договором, який передбачає врегулювання суперечок в Суді).

Отже, за змістом Статуту поняття «компетенція Суду» юридично не тотожне терміну «юрисдикція Суду»: перше ширше і включає в свій обсяг друге. Питання про юрисдикцію Суду виникає тільки з приводу вирішення спорів між державами, які вирішуються Міжнародним судом ООН, адже щоб винести по спору рішення, треба спочатку встановити, чи підсудний Суду конкретний спір. Питання про компетенцію Суду може виникнути і в інших випадках.

Література:

1. Статут Міжнародного Суду ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010 Shaw M. 2017. International Law. 8th ed. Cambridge: Cambridge University Press. 1033 p.

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне
право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне
право. Міжнародне приватне право. Трудове право та
право соціального забезпечення**

*Іванченко Олександра
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ

У зв'язку із сучасною геополітичною ситуацією та враховуючи ті демократичні процеси, що зараз відбуваються в суспільстві, розуміння правоздатності та дієздатності, саме як необхідної передумови здійснення суб'єктивних прав набуває поступово іншого значення, ніж воно мало зокрема у радянські часи, коли поширеною була думка про те, що правоздатність набувається не від природи, а встановлюється законом і таким чином є суспільною властивістю. Фізичною особою як носієм цивільної правоздатності вважається не тільки громадяни України, а й іноземні громадяни та особи без громадянства, тобто будь-які суб'єкти, які підходять за біологічними та соціальними ознаками під ознаки поняття «людина». Подібна сучасна інтерпретація співвідношення між конструкціями «людина» й «фізична особа» означає фактичну синонімізацію та ототожнення вказаних понять. З урахуванням положень ст. 24 Конституції України зміст правоздатності громадян не залежить від раси, кольору шкіри, статі, етнічного й соціального походження, майнового становища, місця проживання або інших ознак, що є безпосередньою імплементацією загальновизнаного міжнародно-правового підходу, закріпленого світовим співтовариством у ст. 2 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.⁶ Водночас певні винятки із цього загального правила фундаментально-визначального характеру можуть встановлюватися Конституцією, законами або міжнародними договорами України (ст. 26 Конституції України). Разом із тим рівність цивільної правоздатності фізичних осіб не виключає наявності різного обсягу суб'єктивних прав, що належать окремим особам, оскільки обсяг таких

прав залежить від роду діяльності, освіти, віку, здібностей особи, рівня її доходів, сімейного становища тощо.

Отже, концепція рівності цивільної правоздатності фізичних осіб отримала статус загальноприйнятого критерію демократичності, соціальності суспільства та відповідності національної правової системи на її галузевому цивільно-правовому рівні ознакам, що характеризують принцип верховенства права й модель правової держави в сучасному світі, знайшовши своє нормативне відображення в тому числі в чинних нормативних положеннях ЦК України. Розглядаючи різні підходи до визначення поняття цивільної правоздатності, можна констатувати, що в сучасній вітчизняній правовій доктрині склалося узагальнене її розуміння як «здатності особи мати цивільні права та обов'язки», при цьому досить чітко розрізняється цивільна правоздатність фізичних і юридичних осіб. Водночас існують різні доктринальні інтерпретації щодо окремих аспектів визначення поняття цивільної правоздатності. Так, І.В. Спасибо-Фатєєва вважає, що, являючи собою однаковий набір усіляких прав, які за бажанням і при різних збігах обставин для людини перетворюються на дійсність, правоздатність є певним згустком таких правових можливостей, тобто пропонується ввести до структури логіко-семантичного пояснення категорії «цивільна правоздатність» принципово новий елемент – «правові можливості», що поєднує, на нашу думку, як нормативно-правову, так і фактично-правозастосовну

Література:

1. Стефанчук Р. О. Цивільна правоздатність та дієздатність як необхідні передумови здійснення особистих немайнових прав фізичних осіб : Університетські наукові записки – 2006. - № 3-4(19-20) – с.114-123;

Бабенко Анастасія
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу

Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ У НАШІ ДНІ

Як правовий феномен договір дарування має багатовікову історію. Проте його загальна конструкція постійно розвивалася та збагачувалася. Цей процес знайшов свій наочний вияв і в новітній кодифікації цивільного

законодавства України. Разом з тим ЦК України не розв'язав усіх проблем укладення та виконання договору дарування; не всі законодавчі новели можна визнати обґрунтованими та чітко визначеними, деякі з них потребують змін або подальшого вдосконалення. Правове регулювання договору здійснюється главою 55 Цивільний кодекс України та іншими актами. Юридичні ознаки договору: односторонній, реальний або консенсуальний, безоплатний. Сторонами договору є дарувальник та обдаровуваний. Батьки (усиновлювачі), опікуни та піклувальники не мають права дарувати майно дітей, підопічних. Підприємницькі товариства можуть укладати договір дарування між собою, якщо право здійснювати дарування прямо передбачено засновницьким документом дарувальника. Однак це положення не поширюється на право юридичної особи укласти договір пожертви. Істотною умовою договору є умова про предмет, яким є майно (дарунок).

Форма договору – усна або письмова. Згідно ст. 719 ЦК договір дарування укладають так: дарування предметів особистого користування та побутового призначення – усно; дарування нерухомої речі – у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню; дарування майнового права та договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому – в письмовій формі. У разі недодержання письмової форми цей договір є нікчемним; дарування рухомих речей, які мають особливу цінність, – у письмовій формі. Передання такої речі за усним договором є правомірним, якщо суд не встановить, що обдаровуваний заволодів нею незаконно; дарування валютних цінностей на суму, яка перевищує 50-кратний розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, – у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню. Зміст договору становлять права та обов'язки сторін. Як правило, реальний договір дарування не породжує ніяких зобов'язальних відносин. Тому мова може йти лише про зобов'язання, яке виникає із консенсуального договору дарування. ч. 2 ст. 717 ЦК України суперечить положенням ч. 1 ст. 725 ЦК України, в якій передбачена можливість вчинення обдаровуваним дій майнового характеру, а саме: договором дарування може бути встановлений обов'язок обдаровуваного вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про в у частині 4 ст. 727 ЦК є застереження, що дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування (за підставами, зазначеними у ст. 727 ЦК), лише за умови, якщо на момент пред'явлення вимоги дарунок є збереженим (тобто знаходиться у власності обдаровуваного і його стан відповідає його призначенню). Якщо ж в обдаровуваного

майно не збереглося (наприклад, його вже продано або знищено), то дарувальник не може розірвати договір за підставами, передбаченими у ст. 727 ЦК, а отже, не може вимагати ні повернення самого подарунку, ні відшкодування його вартості

Використана література:

1. Анохін Ю. Договір дарування: новели правового регулювання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//www.contragent.narod.ru](http://www.contragent.narod.ru).
2. Башук О. Договір дарування за новим Цивільним Кодексом [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [//www.justinian.com.ua](http://www.justinian.com.ua).

*Гуйван Петро Дмитрович
кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України,
професор Полтавського інституту
бізнесу*

**ВПЛИВ ДОБРОСОВІСНОСТІ НАБУТТЯ РЕЧІ
НА МАЙНОВІ ПРАВА ОСОБИ**

Суспільна значимість права, яке тривалий час не використовується з огляду на небажання чи неможливість реалізації вірителем своїх повноважень, та, навпаки, досить довге користування боржником майном, всупереч закону та чужому праву, здавна привертала увагу дослідників. Вони розуміли, що фактор часу не може не враховуватися при побудові відповідного юридичного механізму. Втім, у різні історичні періоди правозгашувальне та правовстановлююче значення темпоральних матеріально-правових інститутів та їхня взаємопов'язаність мали далеко не однозначні фахові та нормативні інтерпретації. Дане питання є предметом більш детального дослідження з урахуванням деяких аспектів його поступального розвитку.

Вважаємо неправильним підхід до оцінювання юридичної природи набувальної давності лише як правонабувного строку, вплив якого має правове значення, який має місце в цивілістичній доктрині [1, с. 289-290]. З ним не можна погодитися, як і взагалі з класифікацією матеріальних строків на правостворюючі та правозгашувальні. Закінчення такого строку, безумовно, є визначальним для набуття права власності, і в цьому полягає цивільно-правова результативність його впливу. Проте, початок та сам перебіг набувальної давності теж має неабияке значення для визначення обсягу матеріальних цивільних прав та обов'язків, правового положення їхніх носіїв. Адже упродовж його перебігу виникають і

реалізуються нові права на не титульне користування чужою річчю, з іншого боку – погашається право власності. При цьому прикметно, що для отримання права власності незаконним утримувачем речі не достатньо простого закінчення певного строку, сам процес давнісного володіння мусить також відповідати визначеним у законі вимогам. Такі вимоги щодо характеру володіння здавна були присутні у різних кодифікаціях, хоча, попри збереження певних усталених традицій, їхній зміст міг дещо відрізнятись. Так, ще в римському приватному праві загальне положення щодо справедливої підстави давнісного володіння (*justa causa possessionis*) охоплювало як добросовісність, так і правомірність початку володіння. Останнє вважалося таким, що має законні підстави, якщо в якості доказу наводився певний правочин, за яким починалося володіння, і котрий не робив набувача власником лише тому, що відчужував не мав такого права [2, с. 78]. Крім того, було необхідно, щоб річ мала здатність до придбання за давністю (*res habilis*).

Досліджуючи значення доброї совісті, дослідники переважно акцентують увагу на її наявності на час неправомірної окупації речі, не надаючи визначеності її сутнісним проявам при здійсненні подальшого давнісного володіння. На цій основі і оцінюється вплив *bona fides* (доброї совісті) володільця на встановлення пріоритету прав власника майна або давнісного володільця. Разом з тим, потребують подальшого вивчення окремі аспекти взаємин, що складаються між учасниками відносин – власником, добросовісним давнісним володільцем та іншими суб'єктами упродовж перебігу набувальної давності. Фактичні відносини мають регулюватися з урахуванням їхньої правової співмірності. При цьому слід враховувати, що за певних обставин добра совість призводить до виникнення суб'єктивного права, яке в даному разі може виникати навіть всупереч праву власності.

Українське цивільне законодавство цілеспрямовано запроваджує механізм реалізації права володіння чужою річчю і права на захист від порушення такого володіння, в тому числі і від власника. Так, нормативно врегульовані питання набуття власності під час отримання речі від неповноважного відчужувача (ст. 330 ЦКУ) та за набувальною давністю (ст. 344 ЦКУ). При цьому в обох випадках визначальним є добросовісний статус окупанта, *bona fides* має бути присутня на час отримання майна. Інакше кажучи, набувач не повинен усвідомлювати факту незаконності відчуження. Але між двома вказаними явищами: набуттям власності за давністю володіння та добросовісним набуттям речі від неповноважного відчужувача існує принципова різниця [3, с. 325-326]. Сенс та значення придбання права власності за давністю володіння полягає у тому, що власник втратив інтерес до права і не вимагає його здійснення. У випадку ж із добросовісним набуттям особа, що продовжує вважати себе

власником, всіляко намагається повернути річ, але закон їй такої можливості не надає. Слід визнати цілком правильним твердження В.А.Рахміловича: набувальна давність застосовується, зокрема, у тих випадках, коли річ могла бути витребувана у добросовісного набувача, коли ж майно не може бути витребуване – немає місця для набувальної давності [4, с. 127-128].

І з урахуванням цього сфера застосування набувальної давності для добросовісних набувачів насправді значно звужується: за чинним українським законодавством такі суб'єкти стануть власниками утримуваного майна тільки за наявності складного фактичного складу: 1) річ отримана безоплатно або вона свого часу вибула від власника з дефектом волі останнього; 2) власник протягом позовної давності не витребував річ із добросовісного незаконного володіння. Відтак саме звуженням застосуванням давнісного набувного інституту до добросовісних набувачів певною мірою пояснюється розширення кола осіб, що можуть отримати власність за давністю володіння, за рахунок суб'єктів, які не повернули майно після закінчення строку договору.

Безспірно, що таке правове явища, як добра совість набувача, значною мірою визначає продуктивність набувного власницького інституту. У ч. 1 статті 344 ЦКУ йдеться про добросовісне володіння: лише таке володіння є обов'язковою передумовою виникнення права власності за давністю. В українському законодавстві (на відміну, скажімо, від російського) це не виключний спосіб набуття права власності за давністю (з огляду на наявність ч.3 ст. 344 ЦКУ), але даний варіант найбільш узгоджується з класичним розумінням набувального давнісного механізму. Позаяк набуття права власності на чуже майно за набувальною давністю є одним із способів захисту нетитульного володіння, таким чином захищається і незаконне володіння для давності у випадку його виникнення на підставі договору. Але у сфері регулювання речово-правових відносин набуття права власності за давністю володіння може відбутися тільки при добросовісному заволодінні.

Добросовісність володіння чужою річчю є внутрішнім показником усвідомлення певного майнового стану самим суб'єктом. Вважаючи себе законним набувачем речі, пізнаючи соціальну цінність власної особистості, він одночасно визнає автономію контрагента, виявляє повагу до нього. І якраз таким ось чином даний суб'єкт забезпечує міцність створеного ним матеріального зв'язку. Отже поняття добросовісності, є, власне, виявом конформності щодо принципів справедливості, усвідомлених та сприйнятих особою на рівні індивідуальних ціннісних орієнтацій [5, с. 96-97].

В доктрині свого часу була викладена теза, за якою виключається добросовісне набуття речі, якщо вона була вкрадена чи вибула від

власника іншим шляхом поза волею останнього [6, с. 499]. Ми не можемо підтримати дану позицію. Адже визначальним при визнанні *bona fides* як такої є суб'єктивний фактор, який характеризує набувача з точки зору його переконаності у своєму праві, упевненість його в легітимності окупації. Відтак, цілком можливе добросовісне отримання майна, яке колись було загублене чи викрадене. Головне, щоб набувач не знав та не міг знати про дефекти правочину. Якщо ж дана вимога не дотримана, і володілець знає або здогадується про неправомірну поведінку традента, про добросовісність не йдеться. Більше того, навіть наявність обґрунтованих певних сумнівів щодо можливого відчуження майна, яке не належить контрагентові, зазвичай, не знищує добру совість.

Більшість дослідників вказує на об'єктивну неможливість, як правило, зберегти усвідомлення власного правомірного набуття та позиціонування себе як власника протягом усього набувального строку. Тому пропонується дозволити суб'єктивну недобросовісність давнісному володільцеві за певних умов. Зокрема, в якості обставин, що пробачають недобросовісність, пропонуються тривалість, безперервність, відкритість володіння майном як своїм власним [7, с. 23]. Вважаємо, що така позиція заслуговує на критику. Зазначені обставини відкритості, безперервності та тривалості володіння є обов'язковими чинниками, що характеризують право давнісного володіння. І вони аж ніяк не можуть підміняти іншого чинника, котрий визначає підставу для такого володіння, - добросовісність набувача. Але, як вже очевидно, саме заволодіння має бути добросовісним, подальше утримання майна цілком логічно може не мати даної ознаки. По-перше, це часто об'єктивно просто неможливо (наприклад, коли для набуття права власності потребується судове рішення), а по-друге, добросовісність володіння не має жодного вирішального для якогось права значення. Тож, можемо зробити висновок, що давнісне володіння, яке було недобросовісне від початку, не може перетворитися у добросовісне, проте зворотна трансформація можлива і на практиці часто неминуча. Відтак потребує конкретизації правове поняття «добросовісний володілець». Це особа, яка на час набуття права володіння річчю не знала і не могла знати, що те, чим вона заволоділа, комусь належить на праві власності. Подальше ж усвідомлення володільцем неправомірності свого володіння не має правового значення.

Перелік використаних джерел:

1. Цікало В.І. Поняття набувної давності. Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип.13. 2001. С. 288-290.
2. Новицкий И.Б. Римское право. Издание 6-е. М.: 1997. 245 с.

3. Цивільне право України /За ред.. І.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л.Яроцького/. Т.1 К.: Юрінком Інтер, 2004. 480 с.
4. Рахмилович В.А. О праве собственности на вещь, отчужденную неуправомоченным лицом добросовестному приобретателю (к вопросу о приобретении права от неуправомоченного лица). В кн.: Проблемы современного гражданского права. Сборник статей. Отв. ред. В.Н.Литовкин, В.А.Рахмилович. М.: Городец, 2000. С. 126-144.
5. Дождев Д.В. Добросовестность (bona fides) как правовой принцип / Политико-правовые ценности: история и современность. / Под ред. В.С. Нерсисянца. М., Едиториал УРСС, 2000. С. 96-128.
6. Гражданское право. Т. 1 / Отв. ред. Е.А. Суханов. 2-е изд. М.: БЕК, 1998. 819 с.
7. Лоренц Д.В. Виндикация: юридическая природа и проблемы реализации. Автореф. дисс. ... канд.. юрид. наук. 12.00.03.Краснодар, 2008. 26 с.

*Дишлюк Анна
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО АЛІМЕНТНІ ВІДНОСИНИ

Основними складовими сімейного благополуччя є любов, повага і матеріальна підтримка один одного членами сім'ї. Аліменти - це кошти для утримання, які закон зобов'язує виплачувати одного з подружжя іншому, батька (матір) – неповнолітній дитині, дорослій дитині - непрацездатному батькові, матері або непрацездатній дружині(чоловікові). Можуть виплачуватися добровільно або примусово, в судовому порядку. Сімейний кодекс України розділом IX, який присвячений аліментним зобов'язанням, детально регламентує питання щодо утримання неповнолітніх дітей та інших непрацездатних членів сім'ї.

Основний критерій, за яким можна претендувати на аліментні виплати в українському законодавстві, є непрацездатність в силу віку або

ж здоров'я. Оскільки аліменти є важливим, а іноді єдиним джерелом коштів для існування дітей, непрацездатним батькам, подружжю, необхідно знати про те, як отримати аліменти на дитину. Стягнення аліментів - один з найбільш актуальних питань українського сімейного права. Основні порушення, які допускаються законними представниками дітей (батьками, усиновителями, опікунами, керівниками установ для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків), це несвоєчасне звернення за призначенням аліментів. Закон не допускає відмову батьків (або особи, яка їх заміняє) від отримання аліментів на дитину. Аліментні правовідносини (зобов'язання) батьків та дітей щодо утримання — це правовідносини, в яких одна сторона зобов'язана надати другій стороні утримання на підставах і в порядку, що встановлені законом, а друга сторона вправі вимагати виконання такого обов'язку.

Суб'єктами аліментного зобов'язання є: особа, яка зобов'язана сплачувати аліменти і отримувач аліментів. Об'єктом такого зобов'язання є обов'язок по сплаті аліментів. Правовідносини між батьками та дітьми щодо утримання характеризуються певними особливостями. По-перше, підстави їх виникнення визначено законом. Сторони не мають права відмовитись від виконання обов'язку сплачувати аліменти за наявності законних підстав для цього (наприклад, кровне споріднення, непрацездатність, потреба в матеріальній допомозі). Винятком може бути лише випадок звільнення батьків від обов'язку утримувати дитину, якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з них і забезпечує повністю її потреби (ст. 188 СК України). По-друге, правовідносини між батьками та дітьми з приводу утримання є безоплатними. Кошти, надані однією зі сторін, не можуть бути витребувані назад, навіть якщо стягнені помилково, за винятком випадків, коли їх стягнення ґрунтується на неправдивих відомостях. По-третє, правовідносини щодо утримання мають особистий характер. Утримання надається особами, на яких вказує закон. Покладання обов'язку утримання на інших осіб не допускається. По-четверте, виплати, що здійснюються суб'єктами (платниками аліментів), мають тимчасовий (обмежений у часі) характер, їх початок і закінчення визначаються моментом у часі або настанням певної події.

Література:

1. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]: офіц. веб-сайт.- Режим доступу : https://minjust.gov.ua/m/str_18843
2. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]: офіц. веб-сайт.- Режим доступу : https://minjust.gov.ua/m/str_29374

*Дорошенко Тетяна Анатоліївна
магістр, юридичний факультет,
Національний авіаційний
університет, м. Київ*

*Науковий керівник: Грабовська Г.М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
Національний авіаційний
університет*

ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

На сьогодні тероризм становить загрозу світовому порядку, демократії та негативно позначається на безпеці суспільства та держави в цілому. Проблема, яка неминуче виникає у зв'язку з вчиненням терористичних актів, полягає в захисті потерпілих від їх наслідків. Для її вирішення необхідно визначитися з тим, хто зобов'язаний відшкодувати шкоду, заподіяну внаслідок вчинення терористичних актів.

За загальним правилом шкода заподіяна фізичній особі або її майну, а також шкода завдана майну юридичної особи, відшкодовується особою яка її вчинила. Проте у зобов'язаннях з відшкодування шкоди, заподіяних внаслідок вчинення терористичного акту, заподіювачем виступає досить специфічне коло суб'єктів. Так, притягнути терористів до відповідальності за завдану шкоду досить складно, тому такий тягар, як правило, несе держава.

На думку дослідників, покладання відповідальності за шкоду на державу пояснюється такими чинниками: 1) держава має більші можливості, ніж будь який інший орган, щодо відновлення потерпілому його колишнього стану, особливо у випадках, коли таке відновлення виходить за рамки виплати грошового відшкодування (відновлення житлових, трудових, пенсійних та інших прав); 2) внаслідок тісної взаємодії органів досудового розслідування, прокуратури і суду, діяльністю яких може бути заподіяно шкоду, інколи складно визначити винного суб'єкта [1].

Відшкодування шкоди, заподіяної терористичним актом, регламентується спеціальною нормою – ст. 19 Закону України від 20.03.2003 № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом», згідно з якою відшкодування шкоди, заподіяної громадянам терористичним актом, провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до закону і з наступним стягненням суми цього відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду, в порядку, встановленому законом. Тобто

обов'язок відшкодувати завдану шкоду покладається на державу незалежно від її вини та до держави, яка відшкодувала шкоду фізичній особі, переходить право вимоги до винної особи [2].

Проаналізувавши статті 1, 11 та 19 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», можна зробити висновок, що встановлення осіб, які вчинили терористичний акт, які здійснювали терористичну діяльність, наявність щодо них обвинувального вироку суду, не є умовою відшкодування шкоди державою на підставі ст. 19 зазначеного Закону.

Стаття 19 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» передбачає наступне стягнення суми цього відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду, тобто після відшкодування шкоди потерпілому, у разі встановлення осіб, якими заподіяно шкоду, держава може стягнути суми цього відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду, в порядку, встановленому законом [2].

Майнова шкода, завдана терористичним актом, може виражатися в таких наслідках: 1) знищенні, пошкодженні, псуванні речей (майна), наприклад: руйнування, пошкодження житлових будинків та інших будівель, споруд, транспортних засобів, особистих речей громадян тощо; 2) втраті годувальника, витратах на поховання, спорудженні пам'ятника внаслідок спричинення смерті громадянина; 3) витратах на лікування, сторонній догляд, протезуванні тощо внаслідок ушкодження здоров'я громадянина; 4) втраті заробітної плати та інших доходів внаслідок втрати працездатності у зв'язку з ушкодженням здоров'я; 5) витратах осіб понесених у зв'язку з переїздом в іншу місцевість або необхідністю найму житла тощо [3].

У разі виникнення зобов'язань із відшкодування моральної шкоди, завданої терористичним актом суди повинні виходити із презумпції наявності у потерпілого моральної шкоди. Як слушно зазначає І. П. Майстер: «Встановлення презумпції моральної шкоди у разі порушення всіх особистих немайнових прав фізичної особи, оскільки вони визнаються у Конституції України найвищою соціальною цінністю (ст. 3) та належать усім фізичним особам незалежно від обсягу їх правоздатності та дієздатності» [4, с. 8]. Відшкодування моральної шкоди може бути здійснено в грошовій та іншій майновій формі. Визначення її розміру залежить виключно від рішення суду.

Таким чином, положення Закону України «Про боротьбу з тероризмом» є заходами захисту держави, що виражаються у формі грошової компенсації особам, які постраждали внаслідок терористичного акту, і спрямовані на відновлення майнових і немайнових прав потерпілих. Водночас покладання відповідальності на терористів, які заподіяли шкоду як фізичним та юридичним особам, так і державі, слід вважати заходом відповідальності, спрямованим на покарання і

виправлення осіб, які вчинили акт тероризму, попередження злочинів терористичного характеру і компенсацію грошових коштів, виплачених державою потерпілим.

Література:

1. Первомайський О.О. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування, на підставі положень ст. 1173 ЦК України / О. О. Первомайський // Приватне право і підприємництво. - 2015. - Вип. 14. - С. 81-85
2. Про боротьбу з тероризмом Закон України від 20.03.2003 № 638-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15>
3. Завадська О. П. Особливості цивільно-правової відповідальності за шкоду, завдану терористичним актом. Eurasian Academic Research Journal. 2019. № 2 (32). С. 37–45.
4. Майстер І. П. Компенсація моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав фізичної особи : дис., канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2015. 199 с

*Крікало Олена Богданівна
студентка групи ПВ-22, Інститут
права, психології та інноваційної
освіти, Національний університет
«Львівська політехніка»*

ЩОДО ПРАВОВОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

В Україні проживає близько 2.5 мільйона людей з інвалідністю, більшість з них працездатного віку та не кожен з них може реалізувати своє право на працю. Механізм забезпечення соціального становища людей з обмеженими можливостями в Україні, на нашу думку, має велику кількість прогалин, більш того, не раз були зафіксовані випадки дискримінації людей за ознакою інвалідності.

Особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [1].

Роботодавці мають самостійно здійснювати працевлаштування інвалідів у рахунок нормативів робочих місць для їх працевлаштування.

При цьому державна служба зайнятості сприяє працевлаштуванню інвалідів, що перебувають на обліку і зареєстровані як безробітні [2].

При працевлаштуванні людини з інвалідністю необхідно враховувати:

1. Індивідуальний режим прийому медикаментозної терапії;
2. Індивідуальний режим харчування;
3. Потреба в індивідуальному темпі виконання роботи;
4. Обмеження в пересуванні.

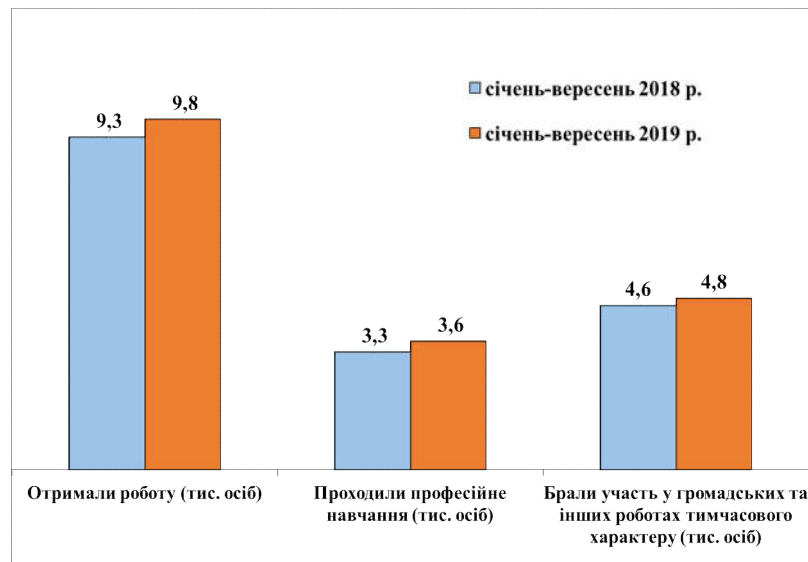
5. Можливість використання спеціальних допоміжних засобів та пристроїв, що частково компенсують функціональні обмеження або покращують умови праці (кондиціонер, ортопедичне крісло, посилення освітлення, лупа, протишумові вкладиші, навушники, шоломи, клавіатура зі шрифтом Брайля тощо) [3].

Національне законодавство зобов'язує юридичних та фізичних осіб виконувати норматив створення робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю. Він становить 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік. Якщо ж на підприємстві працюють від 8 до 25 людей, то для співробітника з інвалідністю потрібно передбачити одне робоче місце [4].

Відповідно, за даними аудиту 2017 року Рахункової палати України державних установ і підприємств, переважна більшість бюджетних установ в Україні ухиляється від виконання цієї квоти. Що стосується підприємств та організацій, які не належать до державного сектору, то вони зобов'язані сплачувати санкції за невиконання квоти. Однак, навіть це не змушує багатьох роботодавців брати на роботу працівників, які мають інвалідність [5].

Протягом січня-вересня 2019 року послуги державної служби зайнятості отримували 38,3 тис. безробітних осіб з інвалідністю. Кількість осіб з інвалідністю, які були працевлаштовані за сприянням державної служби зайнятості, становила 9,8 тис. осіб, що на 5% більше, ніж у січні-вересні 2018 року. На нові робочі місця з компенсацією витрат роботодавцю єдиного внеску працевлаштовано 304 особи з інвалідністю.

Станом на 1 жовтня 2019 року кількість безробітних осіб з інвалідністю становила 15,8 тис. осіб. Кількість вакансій, на які могли бути працевлаштовані особи з інвалідністю (за інформацією роботодавців), становила 8,8 тис. одиниць, що на 10% більше, ніж на 1 жовтня 2018 року [3].

На зображеній вище статистиці ми можемо розглянути інформацію кількості осіб з інвалідністю, які були працевлаштовані за сприянням державної служби зайнятості. Бачимо хоч не велику, але суттєву різницю між 2018 та 2019 роками. Україна, впроваджуючи європейські реформи у життя суспільства, змінює застарілі радянські стандарти та сприяє працевлаштуванню людей з обмеженими можливостями, що дозволяє їм успішно інтегрувати в сучасний соціум.

Однак, в Україні працевлаштування особи з інвалідністю нерідко зводиться до зберігання її трудової книжечки на підприємстві. У такий шлях роботодавець намагається уникнути штрафу за невиконання квоти. На нашу думку, це основа проблема працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні: санкція є найкращим стимулом для працевлаштування людей з інвалідністю, що не відповідає нормам міжнародного права.

Роботодавці часто самі вирішують за працівників з інвалідністю, вважаючи, що їм буде важко або некомфортно. З цього приводу журналіст Оксана Радущинська ділиться власним досвідом: «Коли я розпочала пошуки роботи, то люди дивувалися: «А як вона працюватиме?», «Що вона робитиме у своєму візку?», «Ведуча на телебаченні у колясці — це абсурд». Утім я навчилася отримувати інформацію, брати інтерв'ю, організовувати зустрічі, працювати у кадрі, гармонуючи з тими умовами, у яких змушена перебувати» [6].

Сьогодні бачимо зміни в сучасній державній політиці соціального захисту осіб з інвалідністю, яка на даний момент включає в себе низку заходів, зокрема створення умов для інтеграції інвалідів до активного суспільного життя; підвищення державних гарантій у досягненні вищих

соціальних стандартів у матеріальному забезпеченні інвалідів; створення безперешкодного середовища для інвалідів; забезпечення активної взаємодії державних органів та громадських організацій інвалідів у розв'язанні проблем інвалідів тощо [7].

Враховуючи вище наведене, варто сказати, що національне законодавство яке б надавало реальні можливості особам з інвалідністю повністю реалізувати свої права та виконувати свої обов'язки знаходиться лише на папері й явно очікує свого практичного застосування. Варто спиратись на успішний міжнародний досвід та реалізовувати на практиці, а роботодавцю потрібно позбутись суб'єктивної оцінки фізичних можливості найманого працівника і навчитись звертати увагу лише на його професійні якості.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21 березня 1991 року № 875-XII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12> [Дата звернення 27.10.2019].
2. Закон України «Про зайнятість населення» Від 05.07.2012 № 5067-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17> [Дата звернення 27.10.2019]
- 3 Державна служба зайнятості URL: <https://lviv.dcz.gov.ua/analitics/65>, [Дата перегляду 29.10.2019].
4. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 26.06.1997 р. № 400/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80> [Дата звернення 27.10.2019].
5. Громадський простір - веб-платформа для розвитку громадських організацій України «Працевлаштування людей з інвалідністю в Україні – чому не спрацює система квот?», від 18.01.2018. URL: <https://www.prostir.ua/?news=pratsevlashtuvannya-lyudej-z-invalidnistyu-v-ukrajini-chomu-ne-spratsovuje-systema-kvot> [Дата звернення 27.10.2019].
6. Працевлаштування осіб з інвалідністю: нюанси та можливості: [розмова з Оксаною Радущинською: журналіст, редактор, диктор в КП «Староконстантинівське районне радіомовлення, спілкувалась Анастасія Чорна]. URL: <https://www.work.ua/articles/expert-opinion/1398/> [Дата перегляду 21.10.2019].
7. Про становище інвалідів в Україні. Національна доповідь / Мінпраці України, Держ. установа “Наук.-дослід. ін-т соц.-труд. відносин”. – К., 2008. – 200 с.

*Красівська Наталія
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРАВА СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Право власності є одним з найактуальніших і найважливіших питань на сьогоднішній день в нашій державі. Одним з його різновидів є право спільної власності. Тривалий час радянське цивільне законодавство обмежувало можливість створення права спільної власності. Основами цивільного законодавства України було передбачено, що майно може належати на праві спільної власності двом або більше колгоспам чи іншим кооперативним та громадським організаціям, або двом чи кільком громадянам. Отже, наведена норма не передбачала існування спільної власності між громадянами і організаціями. Більше того, у разі виникнення у певних випадках права спільної власності держави і громадянина, організацій і громадян закон вимагав обов'язкового її припинення протягом одного року. Ідея визначення конструкції права спільної власності належить римським юристам. Вони вперше звернули увагу на своєрідні відносини, коли на одну й ту ж річ і в один і той же час на законній підставі встановлювалося право власності не однієї, а декількох осіб. Такі відносини отримали назву спільна власність (condominium). З того часу загальна концепція права спільної власності зберіглася й набула усталених ознак. Вона закріплена і в сучасному праві. Майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно). Таким чином право спільної власності характеризується єдністю об'єкта та множинністю суб'єктів права власності. Право спільної власності може розглядатися в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. В об'єктивному розумінні право власності - це сукупність правових норм, що регулюють відносини, які виникають із приводу володіння, користування та розпорядження спільним майном. Ці норми закріплені в ЦК, інших законах та підзаконних нормативно-правових актах, які складають житлове, сімейне, земельне законодавство, тощо. В суб'єктивному розумінні право власності складає сукупність правомочностей співвласників майна щодо володіння, користування та розпорядження спільним майном.

Право спільної власності не створює окремого його різновиду. Характер права на майно у спільній власності визначається юридичною

особистістю конкретного учасника. Тому фізичним та юридичним особам майно належить на праві приватної власності; державі - на праві державної власності тощо. Немає сенсу виділяти і так звану змішану форму власності, коли майно на праві спільної власності належить різним за своїм правовим статусом учасникам, наприклад, фізичній та юридичній особам, юридичній особі та державі тощо. У даному разі ніякі форми власності не змішуються, бо кожна особа має право на майно залежно від особливостей свого правового статусу.

З поняттям права спільної власності пов'язані категорії "ідеальна частка" і "реальна частка". Ідеальна частка - це частка у праві на річ. Наприклад, якщо 2 особи мають в рівних частках право спільної власності на річ, то кожній з них належить не половина речі, а половина права на цю річ. Реальна частка визначається при припиненні права спільної власності і розподілі речі. У цьому випадку йдеться саме про право на частину речі. Співвласники можуть визначити порядок користування спільною річчю без визначення реальних часток. У цьому випадку право спільної власності не припиняється, кожний зберігає свою частку в праві на річ.

Література:

1. Дзера О.В. Розвиток права власності громадян в Україні. – К. – 2016. – 234с.

*Леснікова Володимира
студента IV курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЯК ОДИН З НАЙГОЛОВНІШИХ ІНСТИТУТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Історію людства можна розглядати як історію формування еволюції уявлень про права людини, серед яких чільне місце займають уявлення про честь, гідність, ділову репутацію, які формуються під впливом соціально – економічної організації суспільства і відповідають ступеню розвитку його цивілізації і гуманізації. Удосконалення правового механізму захисту честі, гідності, ділової репутації характеризується

тривалим і складним історичним шляхом. Захист честі, гідності і ділової репутації - право громадянина та організації вимагати через суд спростування відомостей, які не відповідають дійсності або викладені неправдиво, принижують їхню честь, гідність чи ділову репутацію або завдають шкоди їхнім інтересам, якщо той, хто поширив такі відомості, не доведе, що вони відповідають дійсності. Поширенням неправдивих відомостей визнається опублікування їх в пресі або сповіщення їх в іншій, у тому числі усній, формі невизначеному колу осіб, кільком особам або навіть одній особі. Сповіщення цих відомостей безпосередньо особі, якій вони стосуються, виключає можливість застосування такого способу захисту. Останнім часом в Україні, як і в інших країнах Європи, відчутно актуалізується право людини на захист її честі й гідності та на компенсацію моральної шкоди, заподіяної внаслідок порушення будь-яких її прав. У цьому, як видається, не випадковому процесі знаходить прояв закономірна тенденція зростання самоцінності кожної людини. А стан і рівень реалізації цієї тенденції у тій чи іншій державі можуть слугувати хіба що не вирішальним критерієм суспільного прогресу, найбільш переконливим показником «людиноцентристської» орієнтації відповідної країни. Відображення зазначеної тенденції можна спостерігати як на міжнародному, так і на національному рівнях правового регулювання. Поняття «гідність людини» вельми інтенсивно використано у низці фундаментальних міжнародно-правових актів: у шести фундаментальних актах ООН та у двох актах ЮНЕСКО, що безпосередньо присвячені правам людини, воно вживається 30 разів. Поняття «гідність людини» одержує втілення й у конституціях деяких держав. Так, ст. 3 Конституції Італії, ухваленої 27 грудня 1947 р., закріплює положення про те, що «всі громадяни мають однакову суспільну гідність». (І це закріплення відбулося ще за рік до прийняття ООН Загальної декларації прав людини, у ст. 1 якої виголошено, що всі люди народжуються «рівними у своїй гідності».) Ділова репутація – одне з нематеріальних благ. Представляє собою оцінку професійних якостей конкретної особи. Ділова репутація може бути притаманна кожному громадянину, в тому числі й тому, що займається підприємницькою діяльністю, а також будь-яка юридична особа: комерційна і некомерційна організація, державні і муніципальні підприємства, заклади та ін. Отже, ділова репутація може визначатися як оцінка якостей чи певна асоціація, і є думкою, що склалася, не тільки про позитивні якості, а й про хиби особи у сфері ділового обороту, в тому числі і у сфері підприємництва. Честь і гідність - це важливі духовні нематеріальні блага, втілені у самій особі громадянина або юридичної особи. Честь - це певна соціальна оцінка громадянина або юридичної особи, яка визначається вчинками, виробничою діяльністю та поглядами конкретної особи в контексті норм

суспільного життя. Гідність - це самооцінка особою своїх ділових, моральних та інших соціальних якостей.

Література:

1. Долбровський І. П. Честь, гідність, ділова репутація: Духовні складові особи чи юридична зброя // Юрид. вісник України. -2010, 18-24 травня

Липовенко Едуард
студент II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу

Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж

СУТНІСТЬ ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ

На Україні проживає значна кількість дітей, близько 25 відсотків населення країни. Природним середовищем їхнього життєзабезпечення була і залишається сім'я. В даний час у сім'ях виховується 99,7 відсотка всіх неповнолітніх. При цьому майже кожна третя дитина є в батьків єдиною. Так свідчить статистика. У той же час 20 відсотків усіх дітей (тобто кожний п'ятий) росте в сім'ї із трьома і більше дітьми, що у сучасних умовах можна вважати багатодітними. Близько 47% дітей виховується в двухдітних родинах.

Найважливішою характеристикою сім'ї є її повнота, під якою розуміється наявність у дітей обох батьків. На жаль, на Україні велика кількість родин є неповними, тобто по різних причинах діти в них виховуються тільки одним із батьків, як правило, матір'ю. Дедалі частіше можна почути фрази на зразок «Не платить аліменти — позбавити батьківських прав», «Не цікавиться дитиною — позбавити батьківських прав». І так легко й переконливо ці фрази інколи звучать, що можна подумати, ніби позбавлення батьківських прав — це легка процедура. Як свідчить судова статистика, таких спорів щороку розглядають чимало. У 2017 року в суди надійшла 9681 позовна заява про позбавлення батьківських прав, із яких суди задовольнили 7559 позовів; 2018 року надійшло відповідно 10 260 позовів, із яких задовольнили 7964. Але позбавлення батьківських прав — крайній захід у відносинах між батьками й дитиною, і це найважчі сімейні спори в сенсі доказової бази й емоційного напруження сторін. Сімейний кодекс України передбачає, що особа, позбавлена батьківських прав, втрачає особисті немайнові права

щодо дитини та звільняється від обов'язків із її виховання; перестає бути законним представником дитини; втрачає право на утримання від дитини, право на пенсію та відшкодування шкоди в разі втрати годувальника, право на спадкування після дитини. Однак особа, позбавлена батьківських прав, зобов'язана й надалі сплачувати аліменти. Крім того, дитина залишається спадкоємцем навіть тих батьків, яких позбавили батьківських прав. Питання про позбавлення батьківських прав виникає головно в жінок — щодо татів їхніх дітей. При цьому мотиви в них можуть бути різними, але цілі переважно однакові. Чи не найактуальніше те, що після позбавлення батьківських прав жінці більше не треба буде просити/вимагати дозвіл на виїзд з дитиною за кордон. Після позбавлення батька дитини батьківських прав жінка може розраховувати на статус одинокої матері, який дає їй право на державну допомогу для дитини, на додаткову щорічну відпустку. Щодо чоловіків, то вони, безперечно, мають право вимагати позбавлення матері батьківських прав, але на практиці таке трапляється рідко, бо здебільшого жінка бере на себе відповідальність із виховання дитини й чоловік проти цього не заперечує. Крім одного з батьків, із позовом про позбавлення батьківських прав мають право звернутися також особа, з якою дитина фактично проживає (наприклад, дідусь, бабуся), орган опіки і піклування, прокурор або сама дитина, яка досягла 14 років. Орган опіки і піклування не лише має право подати такий позов, а і є обов'язковою стороною під час розгляду цієї категорії справ. Європейський суд з прав людини у справі «Савіни проти України» вказує, що право батьків і дітей бути поряд одне з одним становить основоположний складник сімейного життя, а розірвання сімейних зв'язків означає позбавлення дитини її коріння.

Література:

1. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]: офіц. веб-сайт.- Режим доступу : https://minjust.gov.ua/m/str_18843

*Савченко Антоніна Михайлівна
старший викладач кафедри охорони
праці і навколишнього середовища,
Київський національний університет
будівництва та архітектури*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Державна політика з питань соціального забезпечення формується на законодавчому рівні. За роки незалежності України прийнято велику кількість законів України та інших нормативно-правових актів із питань соціального захисту населення серед яких Закони України «Про основи

соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21 березня 1991 р., «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р., «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 19 грудня 1991 року, «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 22 березня 2001 р., «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 р., «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 р., «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 1 червня 2000 р. і т.ін. Всі вони є джерелами права соціального забезпечення і базуються на статті 46 Конституції України.

Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Складність та внутрішня структура цього права полягає у тому, що законодавець не визначає вичерпність чи обмеженість таких ризиків. С.М. Синчук справедливо підкреслює, що у фаховій літературі соціальний ризик трактують як ту обставину, наслідки якої не можуть бути усунені особою, самостійно за допомогою членів сім'ї через зовнішні об'єктивні чинники, а не з будь-яких суб'єктивних причин [1, с.73]. С.М. Прилипко наголошує, що право на соціальне забезпечення – це визнане Конституцією України, і гарантоване державою Україна право людини на отримання соціальної допомоги та підтримки, задоволення фізіологічних, соціальних і духовних потреб в обсязі, необхідному для гідного життя, у тих випадках, якщо у зв'язку з впливом соціального ризику громадянин з незалежних від нього причин не має джерел та засобів існування [2, с. 9].

В умовах економічної кризи в Україні питання соціального забезпечення стоїть дуже гостро. Держава намагаючись вирішити проблеми соціального характеру проводить реформи, запроваджує перевірки і штрафи.

Для початку нагадаємо про страховий стаж, який став особливо важливий для нарахування пенсії із 1.01.2004 р. Із того час трудова книжка перестала підтверджувати страховий стаж. Основним фактором при перерахунку пенсії став той стаж, який був оплачуваним. Тобто, якщо роботодавець справно сплачував страхові внески до ПФ, то і пенсія буде нарахована пропорційно цьому. На жаль, деякі підприємці йшли й продовжують йти на хитрість: вони не платили і не платять пенсійні страхові внески. У результаті таких недбайливих маніпуляцій страждають наймані працівники. Захищаючи своє право на соціальне забезпечення, громадянам слід контролювати виплати їх роботодавців до ПФ. Виявляється мало хто знає, що Пенсійний фонд України дозволяє кожному дізнатися онлайн про свою офіційну заробітну плату за останні

15 років. Також за допомогою сервісу можна одержати інформацію про ваш особистий стаж, який буде враховуватися для нарахування пенсії, з'ясувати розміри сплаченого ЄСВ вашими роботодавцями, відправити запити/скарги в Пенсійний фонд по вашій справі, пенсіонерам подати онлайн запит на перерахування пенсій. Дані представлені починаючи з 2004 року та оновлюються фактично онлайн. Для цього необхідно: Ключ ЕЦП (можна зробити не виходячи з дому через Приват 24; На порталі електронних послуг Пенсійного фонду України натискаєте «Вхід» і заходите з допомогою вашого ЕЦП.

За нормами Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” у страховий стаж для вирахування розміру пенсії включаються періоди, за які щомісячно сплачені страхові внески в сумі не менше мінімального страхового внеску, розрахованого від мінімальної заробітної плати. Також несплата єдиного внеску позбавляє застраховану особу на соціальний захист у сфері соціального страхування, впершу чергу, в разі втрати роботи, на соціальне страхування у випадку безробіття. Крім того, 21 жовтня 2015 року Міністерством соціальної політики України був виданий наказ №1022 «Про затвердження прикладів обчислення середньої заробітної плати (доходу) за видами загальнообов’язкового державного соціального страхування», яким передбачено, зокрема, зменшення відшкодування допомоги у зв’язку з тимчасовою непрацездатністю страхувальникам, які мають заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску та призначення страхових виплат особам, які отримали травму або професійне захворювання на підприємстві, яке не сплачує (сплачує несвоєчасно або не в повному обсязі) єдиний соціальний внесок. В результаті працівник отримує зменшений розмір середньоденної зарплати для розрахунку лікарняного, пов’язаного з нещасним випадком на виробництві, або профзахворюванням.

Слід пам’ятати, що у випадку порушення роботодавцем прав працівника необхідно захищати свої права звертаючись Управління Державної служби з питань праці, суду, прокуратури.

Література:

1. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб’єкти, зміст, об’єкти: монографія / С. М. Синчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2015. – 422 с.
2. Прилипко С.М. Предмет права соціального забезпечення: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05 / С. М. Прилипко; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2007. – 47 с.

*Свист Оксана Михайлівна
студентка 2-го курсу магістратури
юридичного факультету, Київського
національного університету імені
Тараса Шевченка*

*Науковий керівник: Цюра Вадим
Васильович, доктор юридичних наук,
викладач Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

СУБ'ЄКТИ СЕРВІТУТНИХ ПРАВОВІДНОСИН, ЯК ОСОБИ, ЯКІ БЕЗПОСЕРЕДНЬО РЕАЛІЗУЮТЬ ПРАВО ВОЛОДІННЯ СЕРВІТУТОМ

Сервітути, відповідно до Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) можуть виникати з закону, договору, заповіту чи рішення суду [1]. Такі правовідносини регулюються як диспозитивними так і імперативними нормами, а їх поєднання забезпечує ефективне упорядкування відносин та баланс інтересів учасників таких відносин.

Сервітутні правовідносини – правовідносини, які виникають та розвиваються з приводу та навколо сервітуту і можуть бути представлені наступним чином:

1. речові сервітутні правовідносини;
2. зобов'язальні сервітутні правовідносини, які поділяються на ті, що
 - встановлюють сервітут (правовідносини організаційного характеру);
 - пов'язані з реалізацією сервітуту (палата за сервітут, обов'язки стосовно ремонту, тощо).

Тобто, сервітутні правовідносини об'єднують в собі комплекс двох видів правовідносин: речові та зобов'язальні. Однак, для того, щоб визначити характер сервітутних правовідносин необхідним є визначення суб'єктів, об'єктів, а також змісту таких правовідносин. Однак, в даному дослідженні ми більшу увагу хочемо приділити саме суб'єктам сервітутних правовідносин, як особам, які безпосередньо реалізують право володіння сервітутом.

Так, з аналізу Глави 32 ЦК України ми можемо зробити висновок, що законодавець використовує різні поняття для позначення носія сервітуту. Наприклад, особа, потреби якої не можуть бути задоволені іншим способом, ніж встановленням сервітуту; власник, сусідньої земельної ділянки або конкретно визначена особа; особа, яка користується сервітутом; особа в інтересах якої встановлений сервітут та ін. [1].

Більше того, не зовсім доцільним є використання найменування «особа, яка користується сервітутом», оскільки під час сервітутного користування особа користується не самим сервітутом, а об'єктом сервітуту – нерухомим майном [2].

На наш погляд, визначений вище різнобій понять є дещо необґрунтованим, а тому доцільним та певною мірою необхідним є введення поняття «сервітурій» на законодавчому рівні. Підтвердженням цьому є популярність такого поняття в межах юридичної літератури [3, с. 85]. Оскільки, використання різних понять не сприяє однозначності у розумінні осіб, які можуть бути чи є сервітуаріями, а введення єдиного поняття забезпечить єдине нормативне визначення, а отже і розуміння такого поняття.

О. О. Михайленко серед кола сервітуаріїв виділяє також і титульного володільця [4, с. 13].

В межах даного питання необхідним є також здійснення аналізу іншої сторони – власника нерухомого майна, стосовно якого встановлюється сервітут. В науці цивільного права існує тенденція до найменування такої особи сервітутодавцем [2, с. 117].

В ЗК України при визначенні сервітутодавця в одних випадках мова йде про власника земельної ділянки, а в інших – про власника і землекористувача, або взагалі про власника. Тобто, знову ж простежується непослідовність у визначенні суб'єктного складу сервітутних правовідносин [2].

В ЦК України поряд з терміном власник використовується ще і володільець. Стосовно цього існує різні наукові точки зору. І. В. Спасибо-Фатєєва та В. І. Крат вважають, що володільцем є особа, якій земельна ділянка належить на іншому праві, передбаченому Земельним кодексом України, – постійного користування земельною ділянкою, а також право користування, що мала приватна особа за радянських часів і яке збереглося за нею дотепер, якщо вона не приватизувала свою земельну ділянку [5, с. 561].

Отже, зважаючи на вищевикладене можна дійти висновку, що наразі в цивільному законодавстві України відсутнє єдине визначення поняття як власника сервітуту, так і власника речі, стосовно якої встановлюється сервітут. Відповідно на думку деяких науковців це створює не зовсім сприятливе середовище для розвитку сервітутних правовідносин, оскільки різне тлумачення одного і того самого інституту може привести до неоднакового застосування норм права.

Отже, ми бачимо необхідним встановлення єдиного визначення поняття власника сервітуту та власника речі, стосовно якої встановлюється сервітут, а саме – сервітурій та сервітутодавець відповідно.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 25 листоп. 2014 р. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20191128>
2. Мазур В.В. Механізм цивільно-правового регулювання сервітутних відносин в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец.12.00.03/ Мазур В.В. Інститут законодавства Верховної Ради України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ, 2019.
3. Михайленко О. О. Особливості сервітутного правовідношення / О. О. Михайленко // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки : зб. наук. ст. Запоріжжя, 2005. № 2. 82-89 с.
4. Михайленко О. О. Речово-правові обмеження права приватної власності за стародавнім римським та сучасним цивільним правом України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2003. 20 с
5. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар : пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Лисяк Л. С., 2011. Т. 5 : Право власності та інші речові права. 624 с.

*Ступка Мар'яна
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ДОГОВІР ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Повітряний транспорт в історичному вимірі є порівняно новим видом транспорту. Разом з тим, повітряні перевезення набувають все більшого поширення як у нас в країні, так і за кордоном. Така популярність зазначеного виду перевезень обумовлена, в першу чергу, великою, порівняно з іншими видами транспорту, швидкістю, можливістю доставити пасажирів і вантаж в місця призначення, що є недоступними

для інших видів транспорту. Перевезення повітряним транспортом здійснюється на приватних засадах, виходячи з принципів свободи волі сторін, свободи укладання договору і формування його умов, але з урахуванням імперативів безпеки. З огляду на це, законодавче регулювання договорів перевезення мало і має певну специфіку не притаманну іншим цивільно-правовим інститутам. Зокрема, окрім ЦКУ передбачається наявність окремих кодифікованих актів, які враховують специфіку перевезення окремими видами транспорту. Повітряні перевезення, які регулюються Повітряним кодексом України. Слід зазначити, що даний нормативно-правовий акт має комплексний характер і містить приватно-правові і публічно-правові норми, які регулюють відносини щодо контролю з боку держави за повітряними перевезеннями. Цивільно-правовий договір перевезення повітряним транспортом, як основний засіб правового регулювання перевезень, має певну специфіку, обумовлену видом транспорту. Як було зазначено вище, підставою для виникнення зобов'язальних відносин по перевезенню є договір. Відповідно до ст. 60 ПК, повітряні перевезення виконуються на підставі договору перевезення. З огляду на те, що договір перевезення повітряним транспортом є цивільно-правовим договором на нього в повній мірі поширюються норми ЦК. Договірні зобов'язання, що випливають з договору повітряного перевезення, належать до групи договорів про надання перевізних послуг. Тобто, на нього розповсюджуються положення Глави 63 ЦК «Послуги. Загальні положення»: положення цієї глави, відповідно до ч. 2 ст. 901 ЦК, можуть застосовуватися до всіх договорів про надання послуг, якщо це не суперечить суті зобов'язання. Окрім того, спеціальній регламентації послуг з перевезення присвячено норми гл. 64 ЦК «Перевезення». ЦК посідає центральне місце у регулюванні відносин перевезення, тому всі норми, які містяться в інших законодавчих і нормативних актах, зокрема, норми і ПК мають йому відповідати, за винятком тих випадків, коли ЦК передбачено можливість врегулювання перевізних відносин законом по-іншому. Аналізуючи норми, які містяться у Главі 64 ЦК, можна зробити висновок, що поняття «договір перевезення» розкривається через низку договорів, які покликані регулювати різні відносини, пов'язані з перевезенням вантажів, пасажирів і багажу, пошти. Зазначені договори відрізняються один від одного за різними ознаками: суб'єктним складом, предметом тощо. Відповідно до ч. 1 ст. 908 ЦК, перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти здійснюється за договором перевезення. Тобто, залежно від об'єкта перевезення законодавець виділяє перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти. Відповідно, повітряне перевезення можна визначити як перевезення пасажирів, багажу, вантажу або пошти, яке здійснюється повітряним судном.

Література:

1. Транспортне право України : курс лекцій / В. В. Міщук; Київ. держ. акад. вод. трансп. ім. гетьмана П.Конашевича-Сагайдачного. - К., 2007. - 332 с. - укр.

*Танцюра Микола
студент II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу*

*Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж*

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПОБУТОВОГО ПІДРЯДУ

Коли швидкими темпами розвиваються ринкові умови, розширюється приватний сектор, постала необхідність чіткого законодавчого врегулювання договору побутового підряду, адже більшість компаній виступають підрядчиками в тих чи інших відносинах.

Регулюванню відносин у сфері виконання робіт присвячено главу 61 ЦК (статті 837–891), що складається з чотирьох параграфів, перший з яких (статті 837 -864 ЦК) містить загальні положення про підряд, а наступні – положення про окремі його види, такі, як: договір побутового підряду; договір будівельного підряду; договір підряду на проектні та пошукові роботи.

В основу поділу підрядних договорів на певні види покладено два критерії – предмет договору та суб'єктний склад учасників договору. Так, за договором побутового підряду виконується робота, яка призначена для задоволення побутових та інших особистих потреб замовника, що не пов'язані з здійсненням ним підприємницької діяльності. Якщо ж замовником укладається договір з метою подальшого використання результату виконаної роботи з підприємницькою метою, то на такий договір поширюються загальні положення про підряд.

Підрядником у договорі побутового підряду завжди виступає юридична або фізична особа, що здійснює підприємницьку діяльність, а замовником – тільки фізична особа. Що ж стосується договору будівельного підряду або договору на проектні та пошукові роботи, то замовником у них можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи.

Договір підряду – консенсуальний договір, він вступає в силу з моменту його укладення, тобто досягнення сторонами домовленості за всіма істотними умовами. Це оплатний договір, бо виконаній роботі

підрядника відповідає зустрічне грошове задоволення з боку замовника. Хоча не можна не відмітити, що законодавство знає і винятки з цього правила, а саме безвідплатне виконання робіт, до яких, наприклад, слід віднести обов'язок наймача проводити поточний ремонт речі, переданої у найм, або капітальний ремонт речі, переданої у найм наймодавцем, якщо інше не буде встановлено договором або законом (ст. 776 ЦК).

Однак на законодавчому рівні договір безоплатного виконання робіт не знайшов закріплення. Договір підряду – двосторонньо взаємний договір, бо і на стороні замовника, і на стороні підрядника є права та обов'язки, причому праву однієї сторони кореспондує обов'язок іншої і, навпаки. Сторонами в даному договорі можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи.

Законодавчим урегулюванням будь-якого договору є встановлення спеціального режиму для конкретної моделі суспільних відносин.

Важливе значення договір підряду має для задоволення різних потреб громадян і організацій. Так, за допомогою цього договору громадянам здійснюються такі послуги, як ремонт житлових будинків і квартир, пошив і ремонт одягу і взуття тощо. Організації укладають договори підряду в зв'язку з необхідністю, наприклад, ремонту виробничих будинків і споруджень, транспортних засобів, устаткування й інших випадків

Література:

1. Мосейчук В. Чим відрізняється договір підряду від трудового договору?. // Дебет-Кредит №21, 2016

Чемерис Тетяна
студентка II курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу

Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ

Визначення, вивчення та аналіз основних положень, що стосуються інституту опіки та піклування над дітьми у Сімейному праві. Завданням наукової роботи – є дослідження та аналіз особливостей встановлення опіки та піклування над дітьми. Науковці, які працювали над цією

тематикою: В.В. Андріїв, Н.Б. Болотіна, В.Я. Бурак, Л.С. Волинець, К.В. Добромислов, М.Л. Захаров, О.І. Карпенко, В.Г. Кобелева, Н.Ю. Максимова, О.Є. Мачульська, В.Ю. Москалюк, А.М. Нечаєва, Д.А. Ніконов, Баранова Л.М., Борисова В.І., Жилінкова І.В., Гопанчук В.С., Дякович М.М. Актуальним питанням на сьогодні в Україні є охорона дитинства тому, що визнається загальнонаціональним пріоритетом і здійснюється з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток. Опіка, піклування встановлюється над дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування. Завдання опіки над дитиною формулюються, як право і обов'язок опікуна виховувати підопічного, піклуватися про його здоров'я, фізичний та духовний розвиток, навчання, здійснювати захист його інтересів. Для вирішення питань, пов'язаних з утриманням і вихованням дітей, які опинились у несприятливих умовах, держава створила спеціальні органи – органи опіки та піклування. Такими органами є: районні, районна в місті Києві державні адміністрації, виконавчі комітети міських, районних у містах, сільських, селищних рад. Для виникнення опіки і піклування в сімейному праві необхідні об'єктивно-матеріальні, морально-етичні та юридичні передумови. Об'єктивно-матеріальні передумови складаються з об'єктивного розвитку матеріального світу, з необхідності виховання та захисту дітей, які залишились без батьківського піклування. Морально-етичні передумови виявляються в тому, що суспільство в цілому співчуває і жаліє дітей-сиріт та дітей, що залишились без батьківського піклування, та прагне всіляко допомогти їм.

Наявність об'єктивно-матеріальних та морально-етичних передумов ще не створює юридичних зв'язків між дитиною і її вихователем. Для їх виникнення необхідна наявність і юридичних підстав. До таких підстав належать: а) наявність правових норм, що регулюють порядок встановлення, здійснення та припинення опіки і піклування; б) правосуб'єктність учасників відносин з опіки та піклування; в) юридичні факти, з якими закон пов'язує виникнення і розвиток правовідносин з опіки і піклування.

На даний час в Україні існує досить розгалужена система влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування: усиновлення, опіка та піклування над дітьми, патронат над дітьми, прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу. Для реального втілення положень, проголошених ст. 20 Конвенції про права дитини, необхідна гуманізація системи сирітських та спеціальних навчальних закладів, їх реформування, запровадження нових інформаційних технологій навчання, альтернативних форм опіки над дітьми.

Література:

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 № 2342-IV // Відомості ВВР України. – 2005. – №6. – Ст.147

Шиманська Анастасія
студентка IV курсу Таращанського
державного технічного та
економіко-правового коледжу

Науковий керівник: Голобородько
Наталія Володимирівна, викладач
юридичних дисциплін I категорії,
Таращанський державний технічний
та економіко-правовий коледж

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ У МЕДИЦИНІ

Правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я в країні, де смертність серед працездатного населення в 7-8 разів вище аналогічного показника економічно розвинених країн, не може не залучати до цієї проблеми найпильнішої уваги як юристів та медиків, так і різного рівня посадових осіб. Наведені показники ставлять проблему охорони здоров'я, в тому числі й вдосконалення її нормативно-правової бази, на рівень проблем національної безпеки. У медичній сфері сформувалася розгалужена система договорів, які можна класифікувати за різними критеріями. Визначальним критерієм класифікації цієї групи договорів є їх цільова спрямованість, або предмет. За цим критерієм договори у медичній сфері поділяються на чотири групи: а) договори про безоплатне надання медичної допомоги (договори про медичне обслуговування населення державними або комунальними закладами охорони здоров'я); б) договори про надання медичних послуг (послугонадавач – приватний заклад охорони здоров'я; лікар, який практикує приватно); в) змішані договори (мають складний предмет – надання медичних та інших послуг, наприклад, окремі види договорів медичного страхування, сурогатного материнства, участі в медико-біологічних експериментах на людях); г) інші договори в медичній сфері, які забезпечують надання медичних послуг/медичної допомоги (виробництво нових лікарських засобів та імунобіологічних препаратів для медичних цілей; забезпечення протезною допомогою – протезами, ортопедичними, коригуючими виробами).

Відповідно до ч. 3 ст. 18 Основ законодавства України про охорону здоров'я, медична допомога надається безоплатно за рахунок бюджетних коштів у закладах охорони здоров'я, з якими головні розпорядники бюджетних коштів уклали договори про медичне обслуговування населення. Особливості укладання договорів про медичне обслуговування населення визначені законом.

У договорі про медичне обслуговування населення обов'язково подаються такі відомості: обсяг медичної допомоги, надання якої повинен забезпечити заклад охорони здоров'я; індикатори якості медичної допомоги; обсяг видатків на забезпечення надання медичної допомоги; права та обов'язки сторін, їх відповідальність. Договір про медичне обслуговування населення має ознаки двостороннього публічного оплатного цивільно-правового договору про надання послуг на користь третіх осіб за рахунок бюджетних коштів. За своєю юридичною природою цей договір містить елементи публічного договору рамкового типу про надання послуг на користь третіх осіб-пацієнтів, що породжує зобов'язання із виконання соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів. Договори про медичне обслуговування населення є договорами на користь третіх осіб, які виникають з моменту їх укладення, але виконання зобов'язань за такими договорами в інтересах конкретно визначеного пацієнта поставлено в залежність від вчинення односторонніх дій учасниками правовідношення – звернення громадянина-пацієнта чи дії лікувального закладу охорони здоров'я (лікаря, що практикує приватно) в інтересах пацієнта, неспроможного звернутися за медичною допомогою.

Література:

1. Майданик Р.А. Глава 52. «Договір про надання медичних послуг» // Договірне право. Особлива частина : начальний посібник / Р.А. Майданик, А.Б. Пермяков // За заг. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, Т.В. Боднар. – К.: ЮрінкомІнтер, 2009. – С. 1107–1133.

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче
право. Судоустрій. Правоохоронні органи, прокуратура
та адвокатура**

*Геков Максим Віталійович
студент 5 курсу, 2 групи,
Національного юридичного
університету імені Ярослава
Мудрого, м. Харків, Україна*

**СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ ВПЛИВ
НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СУДУ**

Напрямок експертних систем для судової експертизи не є новим. У спеціальній літературі зустрічається більш широке поняття «експертна інформаційна система», причому виділяють експертні системи взагалі і експертні системи для певної експертної предметної області (криміналістичної, автотехнічної і т.д.). Найбільш перспективним напрямком розвитку судово-експертної діяльності є створення експертних систем, функціонуючих за допомогою штучного інтелекту. Формалізація практичного досвіду і знань у конкретній предметній області є необхідною умовою побудови штучного інтелекту, покликаного в тій чи іншій мірі замінити експерта. Саме із зазначеною метою А.Р. Белкін досліджував когнітивні і поведінкові особливості людини експерта і їх облік при оцінці доказового значення. Н.І. Клименко стверджує, що російськими вченими Р.С. Белкіним і Є.Р. Росинською розроблений базовий програмний модуль «АТЕКС» на основі якого можна спроектувати системи підтримки судової експертизи (СПСЕ) та інші інтерактивні системи гібридного інтелекту, наповнюючи їх конкретним змістом в залежності від застосовуваної експертної методики. У загальному розумінні експертної системою є інтелектуальна комп'ютерна програма, що містить знання та аналітичні здібності одного або декількох експертів в деякій області застосування, і здатна робити логічні висновки на основі цих знань, тим самим забезпечуючи рішення специфічних завдань без участі експерта.

Сьогодні, трендом юридичного ринку України є Legal tech, що можна описати як галузь бізнесу, що спеціалізується на інформаційно-технологічному обслуговуванні професійної юридичної діяльності. Показовим є впровадження останньої судової реформою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (Далі - ЕСІТС), яка покликана

забезпечувати обмін документами в електронній формі між судами та учасниками судового процесу, його фіксування і можливість проведення засідання в режимі відеоконференції. До початку функціонування ЕСІТС суд продовжує розглядати справи за матеріалами в паперовій формі. В даний час процесуальні документи в електронному вигляді судом можуть бути надіслані учасникам судового процесу тільки після їх реєстрації в системі обміну електронними документами на офіційному вебпорталі «Судова влада України». Норми КПК України передбачають обов'язкову реєстрацію судовими експертами офіційної електронної пошти в ЕСІТС. В результаті такої реєстрації буде можливість викликати судового експерта до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик по електронній пошті. При цьому спрямована на цю адресу повістка про виклик вважається отриманою в разі підтвердження її отримання експертом відповідним листом (ч. 1 ст. 135 і ч. 2 ст. 136 КПК України). Як приклад доцільним буде привести однойменний штучний інтелект американської компанії LawGeex, реалізований у формі платформи на основі хмарних технологій, який здатний переглядати і аналізувати документи на основі певних критеріїв. У лютому 2018 року відбувся експеримент у формі змагання між штучним інтелектом LawGeex і юристами. Обом сторонам дали ідентичні завдання: проаналізувати наявність ризиків типових договорів про нерозголошення (11 сторінок А4, 1153 параграфів, 3213 пунктів), що містять правові питання. Оцінювалися швидкість і точність виконання. Незалежними суддями були професори університетів Стенфорда і Дюка. Учасниками були 20 досвідчених юристів з «топових» фірм. Результати змагання вражають - за критерієм точності аналізу результат LawGeex склав 94%, що відповідає кращому результату серед юристів при тому, що середня точність останніх склала 85%. На виконання завдання найбільш швидкому юристу знадобилася 51 хвилина, при цьому їх середній результат склав 94 хвилини. Штучний інтелект LawGeex впорався за 26 секунд, крім того, організатори відзначили, що під час виконання завдання юристи випили 12 чашок кави - роботам ж кава не потрібна. Безперечно, що подібні технології можна використовувати в судекспертній діяльності. При тому, що платформа з подібними можливостями, може об'єднати цілі роди і класи судової експертизи, наприклад економічної або експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Найбільш дискусійними питаннями в такому випадку будуть: компетенція і компетентність осіб, які зможуть використовувати подібну платформу; її стандартизація і сертифікація; надійність і статус результатів; відповідальність.

З початком функціонування ЕСІТС і електронного суду в Україні матеріали кримінальних проваджень також оцифровуватимуться, тому питання внесення об'єктів дослідження для тих видів судових експертиз,

які працюють безпосередньо з документами, буде вирішене. З огляду на перспективу застосування експертних систем на основі штучного інтелекту в області судової експертизи необхідно вже зараз міркувати не про співвідношення правових і спеціальних знань, а про співвідношення останніх зі штучним інтелектом. Філософія штучного інтелекту задається питаннями про «мислення машин», наприклад: чи може машина діяти розумно; чи може вона вирішувати проблеми, які людина вирішує за допомогою міркувань; однакова природа людського і штучного інтелекту; чи є в своїй основі людський мозок комп'ютером.

Виходячи із зазначеного, пропонуємо почати з наступного: Чим є штучний інтелект по відношенню до спеціальних знань: суб'єктом (носієм) знань або засобом застосування?

*Дєєв Максим Валерійович
кандидат юридичних наук, доцент,
адвокат, доцент кафедри
кримінального права, процесу та
криміналістики інституту права
імені Володимира Сташиса
Класичного приватного
університету, м. Запоріжжя,
Україна*

*Калюга Каріна Вікторівна
кандидат юридичних наук,
заступник завідувача кафедри
кримінального права, процесу та
криміналістики інституту права
імені Володимира Сташиса
Класичного приватного
університету, м. Запоріжжя,
Україна*

ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФАЙЛІНГА В АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Тези присвячено аналізу досліджень, що проводять автори щодо впровадження профайлінга в адвокатську діяльність. Проблема впровадження профайлінга у різні сфери юридичної діяльності, на нашу думку, відноситься до числа багатоаспектних, включає різні питання, що потребують розробки. Відповідно до сучасної філософії діючого

Кримінального процесуального кодексу України основний упор в дослідженні та оцінці доказів перекладається на судове провадження. Тому, для забезпечення якісної підготовки матеріалів для судового розгляду на досудовій стадії розслідування потрібно дати якомога більше можливостей адвокатам досліджувати інформацію стосовно кримінального правопорушення, як вже отриману, так і інформацію, яка можливо увійде у кримінальне провадження у майбутньому. Якщо слідчий має можливість досліджувати подію кримінального правопорушення за допомогою визначених Кримінальним процесуальним кодексом України засобів (зокрема, таких ефективних, як слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії), то інші учасники провадження не мають таких засобів. Тому метод профайлінга призначено для ліквідації існуючої прогалини в арсеналі дієвих засобів, методів і прийомів дослідження обставин кримінального провадження іншими учасниками досудового провадження (зокрема, захисниками). Визначення потребують засоби (методи, прийоми), за допомогою яких збирається інформація стосовно вчинених кримінальних правопорушень. Тут виникає проблема – за допомогою чого захисник буде досліджувати вчинене кримінальне правопорушення (адже це не унормовано в чинному процесуальному законодавстві). Виходячи з цього, доречно дозволити стороні захисту широко користуватися профайлінгом, процедуру застосування якого треба прописати у відповідному законі. З метою збору прикладного матеріалу і забезпечення достовірності дослідження, на базі інституту права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету, було ініційоване експертне опитування спрямоване насамперед на оцінку обізнаності адвокатської спільноти про існування, використання та перспективи методу профайлінга у діяльності адвокатів з метою розробки рекомендацій щодо подальшого удосконалення застосування згаданого методу на тему: «Щодо впровадження профайлінга в адвокатську діяльність». Для цієї мети було розроблено відповідні примірники анкет, до яких були включені наступні питання: «Чи відомий Вам метод профайлінга?», «Якщо відомий, то яким чином Ви його застосовуєте?», «Чи відомі Вам результати сучасних вітчизняних досліджень з профайлінга?», «Чи відомі Вам результати сучасних зарубіжних досліджень з профайлінга?», «Чи вважаєте Ви прийнятним використання профайлінгових методик як додатковий інструмент сторони захисту?», «Які процесуальні можливості дають результати застосування профайлінга?», «Назвіть, будь ласка, Ваші пропозиції щодо подальшого застосування профайлінга?», «Які Ви можете виділити особливості адвокатського профайлінга?», «В яких галузях юридичного процесу можливо результативно та ефективно використовувати метод профайлінга?», «Чи потребує використання адвокатом профайлінга

наявності у нього вищої психологічної освіти?», «Які, на Вашу думку, перспективи профайлінга в діяльності адвокатів?». В опитування взяли участь 35 адвокатів з 5 регіонів України, з яких 24 (69 %) здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, 7 (20 %) – створили адвокатське бюро і 4 (11 %) є членами адвокатського об'єднання. Стаж роботи адвокатом від 1 до 3 років мають 17 адвокатів (49 %), від 4 до 7 – 13 (37 %), та 8 і більше років – 5 (14 %). До адвокатури 5 осіб (14 %) працювали слідчими, 3 (9 %) – державними виконавцями, 11 (31 %) – юрисконсультами, ще 11 (31 %) мають викладацький/науковий стаж. За результатами опитування встановлено, що лише 5 адвокатів (14 %) нічого не знають про профайлінг, іншим 30 (86 %) він відомий у тій чи іншій мірі. При цьому застосовують цей метод 26 адвокатів (74 %), 9 (26 %) не застосовують. З вітчизняними дослідженнями про метод профайлінга знайомі 11 адвокатів (31 %), а із зарубіжними роботами лише 4 (11 %). Прийнятним використання профайлінгових методик як додатковий інструмент сторони захисту вважає переважна більшість – 32 адвокати (91 %), а неприйнятним лише 3 (9 %). Серед галузей юридичного процесу, в яких можливо результативно та ефективно використовувати метод профайлінга було названо: кримінальний – 17 адвокатів (49 %); адміністративний – 9 (26 %); цивільний – 8 (29 %); господарський – 1 (3 %). Більшість – 28 адвокатів (80 %) вважає, що використання адвокатом профайлінга не вимагає наявності у нього вищої психологічної освіти, і тільки 7 (10 %) має протилежну думку. Щодо перспектив профайлінга в діяльності адвокатів, то лише 18 осіб (51 %) вважає, що вони є, а 17 (49 %) їх не вбачає. Таким чином, не зважаючи на доволі високу обізнаність адвокатської спільноти про метод профайлінга (86 %) та його застосування на практиці (74 %) лише тільки половина опитаних адвокатів (51 %) бачить перспективи розвитку методу профайлінга в адвокатській діяльності в Україні. А між тим, наявний (ще з 70-х років 20 століття) зарубіжний та позитивний вітчизняний досвід, допомагає уникнути серйозних кримінальних правопорушень. Він є тим інструментом, який допомагає виявляти суб'єктів, які несуть потенційний ризик; встановлювати особу злочинця, використовуючи його складений портрет. Отже, ми вбачаємо достатні показники для подальших досліджень у цій царині.

*Давлатов Шавкат Бобоевич
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри правоохоронної діяльності
та кримінально-правових дисциплін,
Університета митної справи та
фінансів, м. Дніпро, Україна*

*Черненко Аліна Юрійвна
студентка 5 курсу факультету,
Навчально-науковий інститут права
та міжнародно-правових відносин,
Університет митної справи та
фінансів, м. Дніпро, Україна*

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ ЯК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Свобода людини є однією з головних цінностей сучасного цивілізованого суспільства, а забезпечення недоторканності свободи особи – однією з головних функцій держави.

Ще в XX столітті світова спільнота включила торгівлю людьми в коло основних викликів і погроз національній і міжнародній безпеці. Сьогодні велику тривогу викликає зростання об'ємів незаконних дій по використанню людини в цілях сексуальної та іншої експлуатації. Проблема торгівлі людьми спочатку повинна розглядатися як явище загрозливе національній безпеці, оскільки своїм фактом вона ставить під загрозу всі демократичні досягнення суспільства.

Нині у світі понад 40 мільйонів людей стали жертвами работоргівлі. Це явище є одним із найбільш швидкозростаючих злочинів у Європі. Та він характерний і для України. За інформацією Національної поліції, лише протягом першого півріччя 2018 року зафіксовано 186 фактів торгівлі людьми. За цей же період Міністерства соціальної політики офіційно надало статус жертви 112 українцям. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини здійснюється постійний моніторинг ситуації щодо забезпечення належної допомоги постраждалим від торгівлі людьми. Проведення щодо кожного виявленого випадку перебувають на особистому контролі Людмили Денісової [5].

У статті 4 Конвенції Ради Європи про заходи протидії торгівлі людьми міститься поняття торгівлі людьми:

«Торгівля людьми» означає найм, перевезення, передачу, приховування або одержання осіб шляхом погрози або застосування сили чи інших форм примусу, насильницького викрадення, шахрайства,

обману, зловживання владою або безпорадним станом або наданням чи отриманням плати чи вигоди для досягнення згоди особи, яка має владу над іншою особою, для експлуатації. Експлуатація включає в себе, принаймні, експлуатацію проституції інших осіб чи інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю чи послуги, рабство чи подібну до рабства практику, поневолення або вилучення органів [2].

Стаття 149 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) передбачає відповідальність за вчинення такого злочину як, торгівлі людьми [1].

6 вересня 2018 року було прийнято Закон України про внесення змін до статті 149 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами. Було змінено назву статті «Торгівля людьми та інша незаконна угода щодо людини» на назву «Торгівля людьми», а також внесені деякі зміни до диспозиції статті [6].

В примітці до статті міститься, що під експлуатацією людини слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність або примусове переривання вагітності, примусове одруження, примусове втягнення у зайняття жебрацтвом, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо [1].

Метою торгівлі людьми завжди є експлуатація людини в будь-який спосіб – примусова праця, використання у домашньому господарстві і промисловому чи сільськогосподарському секторах, вилучення органів, сексуальна експлуатація чи створення порнографічної продукції, жебракування. Способи втягнення людей у процес торгівлі людьми різні – злочинці шукають все нові і нові методи вербування. Втім, завжди це відбувається шляхом використання обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини, із застосуванням чи погрозою застосування насильства, із використанням службового становища, матеріальної чи іншої залежності від другої особи [5].

Як зазначає Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Людмила Денісова, складна економічна ситуація в Україні, високий рівень безробіття, недосконалість законодавства та правова необізнаність громадян. Це ті умови, що сприяють зростанню рівня поширеності торгівлі людьми. Наші громадяни зараз складають значну частину живого «товару» на відкритих і таємних ринках Європи та Азії. Але зростає і проблема внутрішньої торгівлі людьми, що, зокрема, обумовлено збройною агресією [5].

Окрім того, у злочинних угруповань, які пов'язані з торгівлею людьми, існує практика за допомогою шахрайських схем залучати

українців в якості наркокур'єрів. Ще один спосіб – примушування займатись контрабандою нелегальних мігрантів. Такі випадки мали місце, наприклад, в Греції, де в місцях позбавлення волі перебуває біля 300 громадян України [5].

«Жертвами торгівлі людьми може стати будь хто, незалежно від віку, статі чи стану здоров'я. Ми маємо спільними зусиллями протидіяти явищу: максимально поширювати офіційну інформацію, давати поради друзям, які їдуть на заробітки. А людей, які уже стали жертвами – підтримувати усіма можливими способами», - наголосила Людмила Денісова [5].

У зв'язку з тим, що ст. 149 КК включено до розділу III Особливої частини, яка має назву «Злочини проти волі, честі та гідності особи», родовим об'єктом зазначеного злочину є воля, честь і гідність особи. Але на практиці трапляються випадки, коли особу продають за її добровільною згодою з використанням її уразливого стану. Тому основним безпосереднім об'єктом торгівлі людьми є честь і гідність особи [3].

З об'єктивної сторони цей злочин може виражатись у трьох формах:

- 1) торгівля людьми;
- 2) здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина;
- 3) вербування, переміщення, переховування, передачі або одержання людини.

Першим етапом в торгівлі людьми є вербування жертви з метою її експлуатації або перепродажу для цих же цілей. Класифікація видів заволодіння жертвою залежно від способу, свідчить про те, що не завжди кримінальна експлуатація може бути пов'язана з фактом купівлі – продажу людини. Це залежить від етапу заволодіння жертвою [3].

Види заволодіння людиною можуть бути розділені і за метою:

- з метою подальшого продажу;
- з метою безпосередньої експлуатації.

Деякі фірми, що в основному займаються туристичним бізнесом, працевлаштуванням, шлюбні агентства і ін. часто спеціалізуються на тому, що вербують або обманом залучають людей до своїх мереж, а потім продають їх за кордоном, отримуючи від цього прибуток. Згідно даним доповіді Усесвітньої мережі за виживання, вербувальники в Росії і СНД беруть від 1500 до 30000 доларів за свої «послуги» з оформлення документів, пошуку роботи і переправлення за рубіж [3].

Другий етап, який слідує після заволодіння жертвою, - її переміщення до місця безпосередньої експлуатації. Причому переміщення жертви для її кримінальної експлуатації може відбуватися як окрім волі жертви, так і в результаті її добровільної згоди. Дуже часто люди, особливо молоді жінки, за своєю ініціативою виїжджають за рубіж з

метою влаштуватися на запропоновану роботу без примусу, без вживання насильства або погроз [3].

Після того, як жертва завербована або захоплена, здійснюється її переміщення до місця кримінальної експлуатації.

Третім етапом в здійсненні кримінальної експлуатації людей є безпосередні дії, пов'язані з експлуатацією.

Представники чоловічої статі менше всього піддаються експлуатації в порівнянні з жінками. У країнах членах ОБСЄ число осіб чоловічої статі, що стали жертвами кримінальної експлуатації, складає близько 2% від всього числа жертв.

Неповнолітні діти експлуатуються в сферах, де не потрібна важка фізична праця. Це може бути робота в сільському господарстві, прислугою, і тому подібне. Часто використання хлопчиків для дитячої порнографії і проституції.

Тим часом основну категорію жертв кримінальної експлуатації складають жінки. Це обумовлено як психофізіологічними особливостями жінок, так і їх низьким соціальним статусом. Крім того, жінки фізично слабкіше за чоловіків, тому їх легко утримувати торговцям під своїм контролем. Та і можливість експлуатації жінок ширша, ніж чоловіків [3].

В Україні створено Міжнародну організацію з питань міграції (далі – МОМ) Агентства ООН з питань міграції.

Програма протидії торгівлі людьми МОМ в Україні розпочала свою роботу в 1998 році з метою допомогти Уряду України та громадськості у зусиллях із протидії торгівлі людьми та забезпечення доступу постраждалих до допомоги та правосуддя. МОМ застосовує системний підхід до вирішення проблеми торгівлі людьми та проводить роботу у чотирьох взаємопов'язаних напрямках [4].

Робота МОМ спрямована на населення в цілому, окремі групи ризику, молодь, невстановлених постраждалих, а також державних і неурядових спеціалістів, які могли бути в контакті з потенційним постраждалими за допомогою цілеспрямованих інформаційних кампаній, Національної гарячої лінії з протидії торгівлі людьми і консультації мігрантів [4].

З метою підвищення доступу постраждалих від торгівлі людьми до правосуддя, МОМ надає комплексні послуги з розвитку потенціалу системи кримінального правосуддя в Україні, зокрема поліції, слідчих, прокурорів і судових органів. Це включає в себе тематичні тренінги, технічну допомогу, встановлення робочих контактів з країнами транзиту та призначення, сприяння взаємній правовій допомозі, управління ресурсами, надання обладнання, зміцнення механізмів захисту постраждалих/свідків тощо. МОМ також співпрацює з Державною міграційною службою України та Державною прикордонною службою

України для підвищення можливостей ідентифікації потенційних постраждалих від торгівлі людьми на кордонах країни і покращення співпраці зі спеціалізованими підрозділами поліції [4].

Отже, можемо сказати, що торгівля людьми є досить поширеним соціальним явищем у всьому світі. Україна спрямовує багато сил для подолання даної проблеми приймаючи багато нормативно – правових актів та аналізуючи досвід зарубіжних країн.

Список літератури:

1. Кримінальний кодекс України від 01. 09. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 28.11.2019).
2. Про заходи щодо протидії торгівлі людьми: Конвенція Ради Європи від 16.05.2005 р. № 994_858. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858 (дата звернення: 28.11.2019).
3. Негодченко Д. О. Юридичний аналіз структур злочину, передбаченого ст. 149 КК України: канд. юрид. наук. Львів. 2011. С. 206-210.
4. Протидія торгівлі людьми: Міжнародна організація з міграції. URL: <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi> (дата звернення: 28.11.2019).
5. Торгівля людьми : Ситуація в Україні та світі, причини і наслідки. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/torgivlya-lyudmi-situatsiya-v-ukraini-ta-sviti-prichini-i-naslidki/> (дата звернення: 28.11.2019).
6. Про внесення зміни до статті 149 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з міжнародними стандартами: Закон України від 06.09.2018. № 2539-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2539-19>. (дата звернення: 28.11.2019).

*Католик Микола Сергійович
студент 5 курсу Інституту
підготовки кадрів для органів
юстиції Національного юридичного
університету ім. Ярослава Мудрого*

*Науковий керівник: Овсяннікова
Ольга Олександрівна, кандидат
юридичних наук, доцент,
Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого*

АНАЛІТИЧНА СЛУЖБА В ВЕРХОВНОМУ СУДІ

Розбудова судової системи в Україні триває всю історію нашої незалежності. Було проведено багато судових реформ, покликаних поліпшити здійснення правосуддя в Україні. Однією з останніх є реформа

Верховного Суду. Очевидно, що здійснення аналізу судової статистики та практики, його узагальнення є невід’ємною частиною судоустрою будь-якої країни, яка претендує на звання «правова» держава. Так і в нашій судовій системі це завдання покладене на Верховний Суд.

Відповідно до закону України «Про судоустрій і статус суддів» Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, одним із його повноважень передбачено здійснення аналізу судової статистики та узагальнення судової практики. Реалізація даного завдання потребує розбудови окремої аналітичної служби в структурі Верховного Суду, наявності висококваліфікованих спеціалістів та дослідження досвіду здійснення подібної діяльності в інших судових системах.

Службу аналітики Верховного Суду очолює Департамент аналітичної та правової роботи, який складається з центрального апарату та чотирьох управлінь, по одному на кожний касаційний суд: відділ аналізу судової статистики, відділ вивчення судової практики, відділ єдності правових позицій та відділ аналітичних опрацювань звернень у справах. Центральний апарат, в свою чергу, включає відділ опрацювання правових позицій касаційних судів і Великої Палати Верховного Суду, відділ аналізу судової статистики, відділ нормативно-правової роботи та підготовки звернень до Конституційного суду України, відділ систематизації практики ЄСПЛ і підготовки запитів до ЄСПЛ.

Зокрема, на департамент покладені наступні функції:

- пошук та аналітика законодавства і судової практики;
- написання проектів судових рішень та інших документів;
- вирішення питань прийнятності скарги (допуск справи до розгляду судом);
- перевірка проектів судових рішень, перевірка узгодженості рішення з іншими рішеннями суду;
- робота з електронною базою судових рішень;
- підготовка анотацій та прес-релізів щодо окремих рішень;
- підготовка дайджестів та бюлетенів судової практики;
- робота із сайтом суду (підготовка публікацій, повідомлень);
- надання допомоги у підготовці промов, презентацій, статей суддів, пошук матеріалів, складання проектів;
- моніторинг практики Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ).

Наразі аналітику для Верховного Суду має забезпечувати ціла «правнича армія», включаючи помічників суддів Верховного Суду, це близько однієї тисячі юристів. На перший погляд, це дуже велика кількість працівників. Однак, якщо згадати про шалене навантаження на суддів Верховного Суду, який за 2018 р. розглянув 81 тис. справ, то

наявність такого ресурсу здається виправданою, але за умови його ефективного та раціонального використання.

Отже, Верховний Суд, як найвищий суд у системі судоустрою України, покликаний забезпечувати єдність судової системи, котра, в свою чергу, досягається шляхом проведення аналізу судової статистики та судової практики. На реалізацію даного завдання законодавцем було передбачено створення розгалуженої системи структурних підрозділів в структурі ВС, що свідчить про важливість дослідження особливостей аналітичної служби у Верховному Суді.

*Ланчак Юлія Вікторівна
студентка IV курсу, Сумська філія
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

*Науковий керівник: Колесник Марина
Олександрівна, старший викладач
кафедри юридичних дисциплін,
Сумська філія Харківського
національного університету
внутрішніх справ*

УМОВНО-ДОСТРОКОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

На сьогоднішній день проблема протидії злочинності є однією з найактуальніших. Гостро стоїть питання пошуку методів та засобів для боротьби з даним явищем. Чинне законодавство містить низку покарань для правопорушників (як один із заходів протидії злочинності), але, безперечно, найсуворішим є інститут державно-правового примусу, а саме кримінальне покарання, яке полягає у застосуванні до особи довічного позбавлення волі або позбавлення волі на певний строк.

Слід зазначити, що для нашої держави пріоритетним став напрямок роботи з покращення кримінологічної ситуації в суспільстві та вдосконалення системи виконання покарань, як наслідок – покарання, пов'язані з позбавлення волі, стали застосовуватися рідше. Однак досить значна кількість санкцій Кримінального кодексу України містить саме вказані вище покарання, а Кримінально-виконавчий кодекс визначає правове регулювання застосування даного покарання. Попри активну політику держави у сфері протидії злочинності, дане явище все ж таки

залишається досить поширеним у різних сферах життя і досить часто застосовується такий вид покарання як позбавлення волі на певний строк для винної особи, а також існують непоодинокі випадки застосування довічного позбавлення волі [1, с. 84].

Україна, як демократична держава, в якій людина, її життя та здоров'я, честь та гідність є найважливішими цінностями, намагається удосконалювати чинне законодавство. Цьому сприяє і курс євроінтеграції, зумовлюючи приведення національних норм права до міжнародних стандартів – відбувається процес ратифікації міжнародних договорів, прийняття нових нормативних актів та внесення змін до чинних. Серед даних актів досить вагоме місце належить і кримінальному та кримінально-виконавчому законодавству України. Тому, чи не найважливішою подією стала заборона смертної кари, яка багато років була найтяжчим покаранням. Такі зміни стали значним кроком назустріч гуманізації суспільства відносно винних осіб. Однак, на заміну даному покаранню прийшло інше – довічне позбавлення волі, оскільки в той час, коли було відмінено смертну кару, почало зростати невдоволення серед населення [2, с. 214-216]. Таким чином, Законом України від 22.02.2000 р. «Про внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудоного кодексів України» до системи покарань було введено довічне позбавлення волі.

Стаття 64 КК України передбачає, що довічне позбавлення волі встановлюється за вчинення особливо тяжких злочинів і застосовується лише у випадках, спеціально передбачених цим Кодексом, якщо суд не вважає за можливе застосовувати позбавлення волі на певний строк [3, с. 247]. Аналізуючи дану статтю, зрозуміло, що довічне позбавлення волі може застосовуватися лише у випадках, які передбачені КК України, тобто винній особі може бути призначене дане покарання тільки в тому разі, якщо санкція статті, за якою засуджується особа, передбачає покарання у виді довічного позбавлення волі. Відповідно призначення такого покарання на будь-якій іншій підставі, відмінній від зазначеної, недопустимо та є порушенням прав людини. На даний час чинний КК України встановлює 15 видів злочинів, за які призначається покарання у виді довічного позбавлення волі [3].

Зважаючи на те, що довічне позбавлення волі є найтяжчим покаранням у національному законодавстві, важливого значення набуває питання можливості звільнення особи від даного покарання. На даний час передбачено дві форми звільнення особи від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі, а саме помилування та хвороба особи, що засуджена [4]. Натомість проблематичним залишається питання про введення такої форми як умовно-дострокове звільнення для осіб, що засуджені до довічного позбавлення волі.

3 грудня 2014 року було внесено проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі», який був покликаний захистити права та інтереси осіб, що відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, тим самим зробити наше законодавство більш гуманним. Також дані зміни мали удосконалити процедуру призначення та відбування покарання, тим самим захистити вразливі категорії злочинців та забезпечити дотримання принципу справедливості. Однак, вступити в дію йому не довелося [5, с. 41-43].

Слід зауважити, що даний вид покарання дійсно має низку не вирішених проблем. Однією з них є примарність звільнення від відбування даного покарання та позбавлення особи «права на надію», що у свою чергу нівелює принцип гуманізму у демократичній країні.

Спираючись на міжнародний досвід, можна стверджувати, що вирішенням даних проблем може стати запровадження умовно-дострокового звільнення для осіб, які засуджені до довічного позбавлення волі. Такий інститут є абсолютно звичним для зарубіжних країн, як наслідок – їх законодавство є більш гуманним, а термін перебування осіб, які засуджені до довічного позбавлення волі, у в'язниці значно скорочується і лише невелика кількість осіб продовжує відбувати покарання до кінця.

Даний механізм є необхідним для кожної демократичної держави, адже, якщо особа дійсно під час відбування покарання почала змінюватися, то перспектива умовно-дострокового звільнення ніяким чином не буде порушувати принципи справедливості, а, навпаки, буде змушувати особу далі працювати над собою. Проте за таких умов потрібно добре оцінювати у кожному конкретному випадку готовність особи до виходу на свободу та здатність жити по-іншому, по-новому; і суворо дотримуватися принципів справедливості та неупередженості при прийнятті рішення. Тому доцільним було б запровадити не тільки інститут умовно-дострокового звільнення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, а й чітко визначити умови та критерії, які б дали змогу реально оцінити готовність особи до виходу з місць позбавлення волі, урахувавши зарубіжний досвід, адже більшість країн, в яких призначається покарання у виді довічного позбавлення волі, має відповідні механізми розгляду пропозиції перегляду вироку після відбування мінімального періоду, встановленого законом [6, с. 260-262].

Література:

1. Крикушенко О. Кримінальне покарання у виді позбавлення волі: концептуальні підходи до його сучасного дослідження. *Форум права*. 2017. № 3. С. 84-91.

2. Дейнега М., Хайновський О. Проблемні аспекти правового регулювання відбування покарання у виді довічного позбавлення свободи. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2016. № 243. С. 213-221.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. N 2341-III. Дата оновлення: 28.11.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 року № 1129-IV. Дата оновлення: 04.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
5. Мостепанюк Л. Звільнення від відбування довічного позбавлення волі: можливість запровадження в Україні. Судова апеляція. 2015. № 2. С. 41-49.
6. Дьо Я. Звільнення від відбування покарання у виді довічного позбавлення волі: сучасні українські реалії. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 1. С. 260-263.

*Максименко Віталій Вікторович
аспірант кафедри кримінального
права, процесу та криміналістики
Інституту права імені Володимира
Сташиса, Класичний приватний
університет, м. Запоріжжя, Україна*

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРОРА ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАКОННОСТІ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

На кожному етапі державотворення органи прокуратури займали особливе місце в системі державних органів. Важливе значення для зміцнення законності відіграло прийняття в 1922-1923 роках Кримінального, Кримінального-процесуального, Цивільного, Цивільного-процесуального та інших кодексів. Основи судочинства Союзу РСР і союзних республік 1924 р. розширили права органів прокуратури, поклавши на них нагляд за законністю судової діяльності. Прокуратури республік отримали право на оскарження в касаційному та наглядовому порядку ухвал, рішень та постанов суддів республіки. Більш того, з метою посилення нагляду за захистом трудових прав громадян вводились трудові прокурори [1].

На сучасному етапі розвитку нашої країни пріоритетним завданням кримінальної процесуальної діяльності органів прокуратури є

забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи у кримінальному провадженні, а також спрямування її на утвердження верховенства права, законності та зміцнення правопорядку в державі. На сьогодні, незважаючи на новелу чинного КПК України щодо здійснення прокурором нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва, серед учених існують різноманітні позиції щодо правового статусу прокуратури. Так, на думку О. Б. Черв'якової, прокуратура повинна перебувати в системі законодавчої влади [2, с. 10]. На противагу цьому, В. М. Савицький, В. М. Точилівський, Л. М. Давиденко пов'язують місце прокуратури з судовою владою [3, с. 65]. У свою чергу, О. М. Бандурка та С. П. Головатий вважають, що прокуратура повинна бути у системі Мінюсту України [4, с. 38-43].

Разом з тим, М. М. Михеєнко пропонував децентралізувати, розосередити прокурорську систему, створивши дві підсистеми: загально-наглядову прокуратуру при парламенті, яка буде виконувати одну із функцій (контрольну) законодавчої влади, і прокуратуру при судах (судову прокуратуру), поклавши на неї функцію підтримання обвинувачення, здійснення нагляду за дотриманням законів органами досудового розслідування та органів, що виконують вироки судів [5, с. 40]. Свою точку зору з цих питань висловили О. В. Марцеляк і В. Я. Тацій, на думку яких прокуратуру необхідно включити у контрольну (наглядову) гілку влади [6, с. 27]. У 2015 році Верховною Радою України прийнято новий Закон України «Про прокуратуру», яким, певним чином врегульовано діяльність органів прокуратури, що сприйнято неоднозначно, тому очікуються зміни.

На думку російських учених, зокрема М. Б. Смоленського, І. А. Жильцова та Ю. Є. Вінокурова, специфічність прокурорського нагляду як вид державної діяльності полягає в тому, що він не відноситься до діяльності якоїсь однієї гілки влади, але має ознаки кожної з них, тим самим, сприяючи вдосконаленню їх функціонування, шляхом виявлення діяльності законодавчих, виконавчих і судових органів порушень та вжиття заходів до їх усунення [7, с. 27].

Амірбеков К. І., зазначив, що прокуратура, перебуваючи поза рамками трьох гілок влади, об'єктивна і справедлива в оцінці юридичних рішень, що можна домогтися тільки маючи незалежність від інших органів [8].

Відповідно до положень Рекомендації Комітету Міністрів держав-членів Ради Європи № 19 від 6.10.2000 р. щодо ролі прокуратури в системі кримінального судочинства «прокуратура це державний орган, який від імені суспільства й в суспільних інтересах забезпечує правозастосування, в разі якщо порушення закону тягне за собою кримінальне покарання, з

урахуванням, з одного боку, прав особи, а, з іншої, потрібної дієвості системи кримінального правосуддя» [9]. У свою чергу, Г. Середа зазначив, що у більшості країн членів Ради Європи органи прокуратури в різних формах здійснюють діяльність поза кримінальною юстицією, тобто забезпечують захист прав і свобод громадян, суспільних та державних інтересів. Це стосується і колишніх республік Радянського Союзу, органи прокуратури яких мають аналогічні із прокуратурою України повноваження у цій сфері. Діяльність прокуратури України поза сферою кримінальної юстиції (представництво в суді інтересів громадян або держави та нагляд за дотриманням і виконанням законів) орієнтована на реалізацію права на захист [10, с. 14].

Відповідно до ст. 121 Конституції України органи прокуратури наділені такими функціями: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; 5) нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами.

Таким чином, аналіз вказаних конституційних положень надає можливість зазначити, що: 1) перші дві функції стосуються діяльності прокурора у судових стадіях; 2) третя безпосередньо пов'язана з досудовим розслідуванням; четверта поєднала як нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, так і при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян; остання пов'язана з більш загальним наглядом за дотриманням прав і свобод людини та громадянина.

При цьому, на думку окремих дослідників [11], вказаний перелік функцій прокурора є не послідовним, у зв'язку з чим спочатку було б доцільно вказати про загальний нагляд прокурора за дотриманням прав і свобод людини та громадянина органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. Далі покласти функцію нагляду за додержанням законів органами, які проводять досудове розслідування та оперативно-розшукову діяльність. Потім функцію щодо судового провадження, зокрема це: підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; нагляд за

додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальному провадженні. І, зважаючи на специфічні, нагляд за додержанням законів при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, оскільки такі заходи можуть бути застосовані як на стадії досудового розслідування, так і в судовому провадженні.

На сьогодні досить актуальним залишається і питання щодо реалізації відшкодування шкоди потерпілому, заподіяної в ході кримінального правопорушення та нагляд із цих питань з боку органів прокуратури. У науковій літературі найчастіше даний напрям реалізується безпосередньо в межах прокурорського нагляду за додержанням законів, що є однією із гарантій захисту прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, зокрема й потерпілого. Зазначене положення передбачено пунктом 12 ч. 2 ст. 36 КПК України, в якому закріплено, що прокурор уповноважений пред'явити цивільний позов в інтересах держави та громадян, які через фізичний стан чи матеріальне становище, недосягнення повноліття, похилий вік, недієздатність або обмежену дієздатність неспроможні самотійно захистити свої права. Однак, до теперішнього часу немає концептуальних досліджень з цього питання. Крім того, на нашу думку, враховуючи завдання кримінального провадження (ст. 2 КПК України), доцільно, щоб цивільний позов пред'являвся в інтересах особи, оскільки за своїм правовим значенням поняття особи є ширшим ніж поняття громадянина. У зв'язку з цим, у пункті 12 ч. 2 ст. 36 КПК України необхідно слово «громадянин» замінити на слово «особу».

Окремого розгляду потребує розгляд забезпечення прокурором цивільного позову у кримінальному провадженні, на якому ми не будемо зупинятися. При визначенні завдань прокурора в процесі здійснення цієї діяльності, Лапкін А. В. запропонував, зберігаючи підпорядкування прокурора у кримінальному процесі принципу публічності, досягти такого стану, за якого забезпечення прав потерпілого визнавалося б домінуючим публічним інтересом у кримінальному процесі. Відповідно, в процесі реалізації вказаної діяльності прокурор виконує завдання трьох рівнів: 1) захисту прав і свобод людини як завдання органів прокуратури; 2) забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, чий права порушені злочином, як завдання кримінального судочинства; 3) сприяння в реалізації, охорони та захисту прав і законних інтересів потерпілого, як спеціальне завдання вказаної діяльності прокурора[12, с. 10-11, 13]. Крім того, учений зазначив, що від прокурора залежить реалізація кожної із форм відшкодування, як передбачених законом (відшкодування за рахунок особи, яка вчинила злочин чи осіб, відповідальних за її дії: добровільне чи за допомогою цивільного позову),

так і перспективних (компенсація за рахунок держави). При цьому, прокурор бере безпосередню активну участь у цьому процесі та здійснює нагляд за дотриманням прав потерпілого та інших осіб, а також за додержанням вимог закону органами і посадовими особами у цьому напрямі [13, с. 177].

Література:

1. Костенко Н. И. Место прокуратуры в государственном механизме. *Государство и право*. 1995. №11. С. 19.
2. Червяков Е. Б. Защита конституционных прав граждан средствами прокурорского надзора (проблемы общенадзорной деятельности) :автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Харьков :Укр. юрид. акад., 1992. С. 10.
3. Савицкий В. М. Кризис прокурорского надзора. *Социалистическая законность*. 1991. № 1. С. 31; Точилловський В. М. Про місце прокуратури в системі державних органів (до проекту нової Конституції України). *Право України*. 1992. № 6. С. 18–23; Давиденко Л. М. Місце прокуратури у системі державної влади України. *Вісник Академії правових наук України*. 1995. № 3. С. 65.
4. Бандурка О. М. Прокуратура: думки про її реорганізацію. *Право України*. 1995. № 9. С. 40; Головатий С. П. Конституція України 1996 року у системі європейського конституціоналізму. *Право України*. 1997. № 8. С. 38-43.
5. Михеенко М. М. О необходимости преобразования прокуратуры. *Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні* : вибрані твори. Київ : Юрінком Інтер, 1999. С. 40.
6. Марцеляк О. В. Контрольно-наглядові органи в конституційно-правовому механізмі забезпечення основних прав і свобод громадян України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Харків : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 1997. С. 15; Тацій В. Я. Прокуратура в системі поділу влади. *Вісник прокуратури*. 1999. № 2. С. 27.
7. Смоленский М. Б. Прокурорский надзор : учеб.; под ред. М. Б. Смоленского, И. А. Жильцова. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко»; Академцентр, 2011. С. 12; Винокуров Ю. Е. Прокурорский надзор : учеб.; под общ. ред. А. Ю. Винокурова. Москва :Юрайт, 2013. С. 27.
8. Амирбеков К. И. Функции прокуратуры в правообеспечительной юридической деятельности власти: теоретический подход. *Государственная власть и местное самоуправление*. 2014. № 2. С. 37.Щодо ролі прокуратури в системі кримінального судочинства : Рекомендація REC (2000) № 19 Комітету Міністрів держав-членів Ради Європи. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1568277&Site=DC/>

9. Щодо ролі прокуратури в системі кримінального судочинства : Рекомендація REC (2000) № 19 Комітету Міністрів держав-членів Ради Європи. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1568277&Site=DC/>
10. Середа Г. Історичний розвиток та сучасні проблеми органів прокуратури. *Прокуратура України : історія, сьогодення та перспективи* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листопада 2011 року) ; редкол. : Ю. М. Дьомін (відпов. ред.), М. К. Якимчук, І. М. Козьяков та ін. Київ : Наці. акад. прокур. України, 2012. С. 14.
11. Абламский С. Є. Захист прав і законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні : монографія; за заг. ред. О. О. Юхна. Харків : Панов, 2015. 240 с.
12. Лапкін А. В. Організаційно-правові основи діяльності прокурора із забезпечення прав і законних інтересів потерпілого в кримінальному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2011. С. 10-11, 13.
13. Лапкін А. В. Участь прокурора у відшкодуванні потерпілому заподіяної злочином шкоди. *Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти* : зб. Тез допов. За матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 року). Суми : Держ. вищий навч. заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» «УАБС НБУ», 2009. С. 177.

Семенов В'ячеслав Володимирович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНСЦЕНУВАНЬ

Аналіз сутності інсценування вимагає розгляду психологічного аспекту, який може бути визначений шляхом вивчення психології суб'єкта інсценування. Злочинець психологічно готує себе до інсценування, де роль імпульсу до її здійснення грає сукупність мотивів. Інсценування має особливу складність побудови розумової моделі, яка є основою для подальших дій, спрямованих на її здійснення. Складність полягає в цілому ланцюзі логічно пов'язаних міркувань, що відносяться до способів інсценування та рефлексивному мисленню, програє розумову платформу слідчого, а також навколишніх осіб. При цьому злочинець обирає такі варіанти інсценування та супутнього йому поведінки, які б найбільш

переконували осіб в тій версії, яка була сформульована злочинцем і здійснена, як найбільш оптимальна і вражаюча.

Слід зазначити, що рівень інсценування залежить певною мірою від того, в який період злочину останнє здійснюється. Мова йде про такі етапи інсценування, які пов'язані: а) з підготовкою до злочину, коли рівень розумової діяльності не обмежений часом, б) в період вчинення злочину, коли раптово виявляється можливість створити інсценування і тим самим уникнути відповідальності, в) після вчинення злочину, коли обстановка і аналіз вчиненого підказує, що скоєне можна приховати інсценуванням. У всіх названих позиціях рівень інтелектуальної напруженості різний і обумовлений суб'єктивними (стан психіки) і об'єктивними факторами (пошук можливостей для інсценування). Психічний стан у всіх названих випадках у злочинця наближений до стану стресу, фрустрації, депресії, що й обумовлює наявність помилок (промахів) у створенні інсценування.

У рішенні таких завдань, переважне місце належить рефлексивному мисленню і управлінню, де перше передбачає програвання уявної моделі інсценування, проаналізованого слідчим, як справжня подія, друге - управління, передбачає те, що створена структура інсценування, управляє мисленням слідчого, акцентуючи останнього на факти й обставини, які є найбільш переконливі відповідно до дійсних обставин тієї версії, що висувається і підказується злочинцем. У цьому сенсі створюється розумова платформа, при якій виводиться неправильне, помилкове уявлення.

Стосовно до злочинів різного виду, злочинці, залежно від мотивів, навколишнього оточення і ряду інших обставин, інсценують події, що носять різний характер, в тому числі і некримінальний.

Поведінка людини завжди знаходить відображення в навколишньому середовищі у вигляді комплексного особистісно - регуляційного "сліду". Поведінковий слід завжди присутній на місці події і зберігає в собі досить великий обсяг криміналістично-значущої інформації про особу злочинця [1, с. 75]. Морально-психологічні властивості особи злочинця знаходяться в діалектичній єдності з його соціальними властивостями і проявами. Специфічні риси, які його характеризують, знаходять свій прояв насамперед у поведінці, що передують вчиненню злочину [5, с. 12]. У всіх категоріях злочинів досліджуваної категорії, особа злочинця виступає свого роду, носієм інтелектуальних завдань, які містять в собі безліч невідомих, які підлягають встановленню й з'ясуванню. Злочинець не тільки моделює, але й надає події нібито природного прояву і тому, при її аналізі, не завжди можна виявити і простежити ту помилку, яка порушує схему події. У практиці розслідування, інсценування буває настільки складним і продуманим, що

тягне за собою випадки залишення злочинів нерозкритими. Саме тому дуже важливим є ретельний аналіз обстановки, комплексу слідів, показань свідків та іншої інформації, що дозволяють виявити допущені злочинцем помилки.

Особа злочинця, як і будь-яка інша людина, характеризується безліччю самих різних ознак. Це - соціальні зв'язки (політичні, трудові, побутові, сімейні і т. д.); морально-політичні якості (світогляд, спрямованість, переконання, інтереси); психологічні властивості і особливості (інтелект, волюві якості, емоційні особливості, темперамент); демографічні та фізичні дані (стать, вік, стан здоров'я; біографія, життєвий досвід, освіта, заслуги і провини перед суспільством).

Саме ж поняття "особа злочинця" І.М. Даньшин пропонує визначити як: сукупність істотних і стійких соціальних ознак і соціально обумовлених біопсихологічних особливостей індивіда, які, об'єктивно реалізуючись у скоєному конкретному злочині (злочинах) під вирішальним впливом негативних обставин зовнішнього середовища, надають учиненому діяння характер суспільної небезпеки, а винної особи (даному індивіду) властивість суспільної небезпеки у зв'язку з чим він і притягується до відповідальності, передбаченої кримінальним законом [4].

Для типологічної розробки видового поняття особи злочинця є доцільним в якості основних ознак обрати такі кримінологічні критерії, як глибина і стійкість антигромадської спрямованості. Крім того, М.Ю. Валуйська пропонує використовувати ще один додатковий критерій, який має кримінально-правову природу і може рельєфно відобразити внутритипові структурні відмінності досліджуваної сукупності. Це критерій, що характеризує ступінь участі особи у вчиненні злочину (з урахуванням видів співучасті, передбачених ст. 19 КК України.). Уточнюючими параметрами названих критеріїв є: домінуючі інстинкти, умови соціалізації (особливо ранньої), темперамент, інтелект, волюві якості, мотивація злочину (в тому числі ступінь віддаленості від умовної психологічної норми рушійних сил конфлікту, який знайшов свій дозвіл у скоєнні злочину), суб'єктивна кількість зусиль, прикладених для досягнення злочинного результату (фізичних, інтелектуальних, а також психологічне навантаження з подолання психологічних бар'єрів), ступінь підготовленості злочину [3, с. 140].

Стосовно до різних видів злочинів, приховуваних інсценуванням, можливо, є необхідність доповнити названі характеристики такими позиціями:

1. Витонченість у виборі способу вчинення та приховування злочину.
2. Індивідуальні якості злочинця, які мають вплив на спосіб інсценування (створення інтелектуальної моделі).

Для виявлення інсценування дуже важливо мати уявлення про психологію особи, що приховує природну картину того, що сталося, підпорядкованої певним стандартам. Слідчий, повинен правильно використовувати можливості рефлексивного мислення. Саме ж поняття "рефлексія" включає такі процеси як: проникнення людини в явище чужої свідомості, пізнання його людиною і подання, "модельовання" цих явищ у своєму внутрішньому світі [2, с. 127-146].

Рефлексивне мислення має велике значення при створенні інсценування, так як імітує не тільки власне уявлення про її дійсність, а й мислення слідчого, аналізує всю доказову інформацію. При цьому перевага особи в рефлексивному мисленні визначається наступним: а) загальноосвітнім рівнем; б) рівнем професійної підготовки; в) рівнем обізнаності про подію; г) умінням будувати і варіювати розумові моделі інших осіб [6, с. 184-185].

Інсценування має особливу складність побудови уявної моделі, яка є основою, підґрунтям для дій, спрямованих на її здійснення. Складність полягає в цілому ланцюзі логічно пов'язаних міркувань, які відносяться до способів інсценування і рефлексивного мислення, які подумки програються слідчим, а також оточуючими особами, причетними до розслідування.

В основі інсценування злочину завжди лежить штучне створення матеріальних слідів. Поведінка й повідомлення виконавця інсценування або пов'язаних з ним осіб, які мають на меті посилення впливу на слідчого матеріальних слідів, завжди є доповненням до них, хоча за часом можуть і передувати їх виявленню та сприйняттю слідчим. Немало випадків, коли виконавці інсценування самі повідомляють органу розслідування про виявлення ними ознак вчиненого злочину, або про виникнення у них припущень про можливе вчинення злочину.

Необхідно пам'ятати, що в основі інсценування місця події лежить рефлексивне мислення, яке дозволяє керувати уявними процесами, а отже, діями конфліктної сторони. Таким чином, при наявності інсценування злочинець може здійснювати рефлексивне управління слідчим у процесі огляду їм місця події й проведенні інших слідчих дій. При цьому злочинець має на меті ввести слідчого в оману щодо події, яка фактично сталося на місці, викликати помилкове припущення про існування іншої події і таким чином приховати істину. Іншими словами, особа, яка провадить розслідування, направляється злочинцем за вигідним для останнього хибним шляхом.

Література:

1. Антонян, Ю. М. Психология преступления и наказания [Электронный ресурс] / Ю. М. Антонян, М. И. Еникеев, В. Е. Эминов. - М.: Пенатес - Пенаты, 2000. - 451 с.
2. Баранов П. В. Рефлексивное управление и рефлексивная структура решений в играх двух лиц со строгим соперничеством / П. В. Баранов // Проблемы принятия решения: сб. статей /Акад. наук СССР; Ин-т психологии. – М.: Наука, 1976. –318 с.
3. Валуйская М.Ю. К вопросу о типологии лиц, совершивших умышленные убийства при отягчающих обстоятельствах // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ.- Луганськ, 2000.- Вип. 2.- С. 140-145.
4. Даньшин И.Н. К вопросу о понятии личности преступника / И.Н. Даньшин // Проблемы социалистической законности. Вып. 6. - Х. : Вища шк., 1980. - С. 117-126.
5. Кондрашков Н.И., Кудрявцев В.Н., Лейкина Н.С. и др. Личность преступника: Монографія. - М.: Юрид. лит., 1971. - 356 с.
6. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования : [монография] / В.Е. Коновалова. – Харьков : Факт, 2013. – 320 с.

*Семенюк Катерина Павлівна
студент групи ПМКПз-18-2,
Університет державної фіскальної
служби України*

*Науковий керівник: Винниченко Лілія
Олександрівна, доцент кафедри
кримінального права та кримінології,
Університет державної фіскальної
служби України*

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАПОБІГАННЯ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ

В Україні набуває актуальності проблема щодо досить неефективної діяльності органів влади, низького рівня їх практичної взаємодії, відсутності належного контролю за виробництвом, виготовленням, придбанням, зберіганням, відпуском, обліком, перевезенням і пересиланням наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Вагомий внесок у дослідження питань, пов'язаних з контрабандою, зробили такі науковці, як: Л. В. Багрій-Шахматов, А.Ф. Бантишев, В.М. Володько, О.В. Козаченко, О.М. Костенко, Я.Ю. Кондратьєв, О. Кравченко, Ю.А. Молчанов, П.С. Матишевський, А.А. Музика, Н.А. Мірошніченко, О.М. Омельчук, М.П. Селиванов та ін.

З кожним роком чисельність людей, які вживають наркотичні засоби та психотропні речовини збільшується. Саме тому надзвичайно важлива роль відводиться покращенню законодавства з питань державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Механізм такої роботи вимагає організованості, чіткої діяльності та узгодженої взаємодії всіх його елементів.

Кримінологічними ознаками контрабанди в Україні є: усунення вантажів від перевірки митними органами; оформлення подвійних митних документів; суттєве заниження митної вартості товару; митне оформлення неіснуючих товарів та вантажів; вчинення контрабанди не тільки однією особою, але й організованим злочинним угрупованням.

Тому звичайно, контрабанда завдає великих економічних збитків державі, які пов'язані із несплатою мита, податків, платежів як під час переміщення через митний кордон України, так і у зв'язку з реалізацією контрабандних товарів на території України чи за її межами. Також контрабанда шкодить культурній спадщині українського народу, а також псує політичні та економічні відносини України з іншими державами.

Стаття 305 КК України передбачає, що «...контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років. Також зазначено, що ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини або наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах, караються позбавленням волі на строк від восьми до десяти років з конфіскацією майна» [1].

О.М. Омельчук та П.В. Пашко наголошують на тому, що «...контрабанда наркотичних засобів та психотропних речовин є за своєю конструкцією формальним складом, що не потребує настання наслідків. Об'єктивна сторона контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів виражається в активних діях, пов'язаних із незаконним переміщенням через митний кордон України наркотиків або психотропних речовин» [3, с.8; с.4, с.62].

Норма цієї статті є спеціальною по відношенню до норми ст. 201 КК України (контрабанда). Основні відмінності цих норм полягають в об'єкті та предметі злочину. У ст. 201 КК України предметом злочину можуть бути отруйні або сильнодіючі речовини [2].

Кримінальна відповідальність за контрабанду наркотичних засобів відповідає міжнародним договорам України, які передбачають обов'язки держав переслідувати осіб, винних у незаконному обігу предметів.

Міжнародні конвенції по контролю над наркотиками були розроблені на основі визнання міжнародною спільнотою тієї обставини, що проблеми, пов'язані із забезпеченням контролю над наркотиками у всіх його аспектах, вимагають прийняття спільних і скоординованих заходів з боку держав. Відображенням цього широкого консенсусу є той факт, що на сьогоднішній день всі три міжнародні конвенції про контроль над наркотиками відносяться до числа міжнародних документів, ратифікованих найбільшою кількістю держав, а їх центральна роль була одностайно підтверджена Генеральною Асамблеєю на спеціальній сесії з світової проблеми наркотиків, що відбулася в 2016 році [3, с.9].

Основною метою міжнародних конвенцій про контроль над наркотиками є забезпечення здоров'я і благополуччя людства. Для досягнення цієї мети конвенції встановлюють ряд загальних зобов'язань, які держави-учасники прямо погодились взяти на себе. Серед них наступні:

а) обмежити виключно медичними та науковими цілями виробництво, виготовлення, вивезення, ввезення, розподіл наркотичних засобів, торгівлю ними, їх застосування і зберігання;

б) прийняти адміністративні заходи по контролю за законною торгівлею наркотичними засобами та психотропними речовинами, а також хімічними речовинами – прекурсорами, використовуваними при їх незаконному виготовленні;

в) забезпечити наявність контрольованих речовин для застосування в законних медичних цілях, не допускаючи при цьому їх витоку в незаконні канали;

г) розробити стратегії для попередження наркоспоживання і створювати механізми для боротьби із залежністю шляхом лікування, відновлення працездатності, подальшого спостереження і соціальної реінтеграції;

д) забезпечити прийняття на національному рівні гуманних і пропорційних заходів реагування на передбачувані наркозлочини на основі принципів поваги людської гідності, презумпції невинності і верховенства права та належним чином вивчити можливість застосування альтернативних заходів, не пов'язаних із засудженням або покаранням, у

відповідних випадках, зокрема коли наркозалежні роблять малозначні правопорушення.

Загально-суспільна небезпека контрабанди наркотичних засобів полягає в тому, що під час незаконного переміщення через митний кордон України наркотичних засобів порушується порядок державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, який у себе включає спеціальний порядок переміщення їх через кордон.

На нашу думку, має бути створено у великих транспортних вузлах центри з боротьби з контрабандою, що може дозволити знизити рівень контрабанди під час експортно-імпортних операцій; скоротити часу очікування митного огляду вантажів, підвищити рівень економічної безпеки та знизити рівень шахрайства, збільшити бюджетні надходження від митних зборів. Ну і загалом підвищити економічну ефективність зовнішньоекономічних зв'язків України і перевезення через український кордон вантажів інших країн.

Загострення соціально-економічної ситуації в країні, війна на Сході країни, погіршення якості життя населення, безробіття, економічна та фінансова нестабільність вимагає від держави проведення заходів щодо протидії контрабанди через митний і територіальний кордон України.

Отже, відсіч контрабанді вимагає комплексно-загального підходу до рішення існуючих проблем. Це можливо тільки за умови створення відповідної правової бази, покращення рівня професійної підготовки працівників митної служби, подолання корупції.

Список літератури:

1. Кримінальний Кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 12.11.2019).
2. Митний Кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 №4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 12.11.2019).
3. Омельчук О.М. Контрабанда за кримінальним правом України: автореф. дис..к. ю. н. / О.М. Омельчук. К., 2012. 19 с.
4. Павлов А. Деякі аспекти зростання контрабанди і заходи митних органів у боротьбі з нею. *Право України*. 2016. № 7. С. 62-64.
5. Пашко П.В. Митна політика та митна безпека України. *Фінанси України*. 2014. № 1. С. 74-85.

*Страшко Олександр Павлович
курсант, Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

ЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Об'єкт злочину як елемент складу злочину має багатопланове кримінально-правове значення. Перш за все об'єктом злочину визначається соціальна сутність і суспільна небезпека діяння. Особливості та властивості об'єкта злочину дозволяють найбільш повно розкрити соціальний зміст злочину, його юридичні ознаки. Тільки точне знання об'єкта посягання уможливорює правильну юридичну оцінку злочинних дій і боротьби з ними. Практичне значення об'єкта полягає в тому, що як законодавець, так і суд дають соціально оцінку злочину, виходячи з соціальної цінності об'єкта, на який воно посягає.

За об'єктом посягання в багатьох випадках можна відмежувати злочин від дії, яка не є злочином, так як кримінальний закон охороняє не всі, а тільки найбільш важливі, основні суспільні відносини. Порушення громадських відносин, що не охороняються кримінальним законом, не утворюють склад злочину. Важливе значення має об'єкт посягання і для розмежування схожих злочинів при кваліфікації діяння. Якщо ви не впевнені, яке суспільні відносини було об'єктом посягання, то не відомо і про який злочин йдеться. Без з'ясування того об'єкта, на який було направлено злочинне діяння, не може бути з'ясовано соціальна сутність цього злочину, його суспільна небезпека і не може бути дана йому правильна юридична оцінка. Властивості об'єкта посягання дозволяє усвідомити зміст і ознаки інших елементів складу злочину. Різниця пояснюється в першу чергу особливостями об'єкта посягання, які в більшості випадків зумовлюють всю юридичну структуру злочину - способи його вчинення, що застосовуються при цьому знаряддя та інші ознаки його складу. Властивості об'єкта і предмета злочину показують, які способи посягання на них найбільш небезпечні, а які - небезпеки не представляють. Об'єкт посягання обумовлює не тільки виникнення кримінально-правового заборони, але і його юридичну структуру, межі і обсяг, коло заборонених дій, а також об'єктивні і суб'єктивні ознаки складу злочину. Об'єкт злочину має вирішальне значення для визначення матеріального поняття злочину. Без вказівки на ті суспільні відносини, які поставлені кримінальним законом під охорону, не може бути дано таке визначення. Це не простий формальний момент - в ньому укладено глибокий кримінально-правовий зміст. Матеріальна ознака в понятті злочин має важливе значення для з'ясування і висвітлення соціальної суті

кримінального права, його класової ролі. З позиції об'єкта посягання, з точки зору соціальної спрямованості злочин можна визначити як передбачене кримінальним кодексом суспільно небезпечну зміну суспільних відносин. Залежно від соціальної сутності злочину і законодавчої конституції конкретного складу злочину роль об'єкта злочину його ознак в кваліфікації діяння буває різною. Для злочинів, які різняться лише по об'єкту, вона більш значна ніж для злочинів, об'єкти яких лише частково збігаються. Однак не залежно від цього, щоб уникнути помилки в кваліфікації діяння необхідно використовувати і ознаки об'єкта.

Отже, використання ознак об'єкта злочину для кваліфікації діяння викликає труднощі, обумовлене складністю суспільних відносин як об'єкта посягання і особливостями його злочинного зміни. У зв'язку з цим виникає необхідність розкрити зміст об'єкта кримінально-правової охорони і механізм його зміни. Це дозволяє виробити загальні правила кваліфікації діяння за ознаками об'єкта посягання і обґрунтувати їх.

*Щерба Вікторія Миколаївна
кандидат юридичних наук, асистент
кафедри публічного права Інституту
управління і права Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого*

*Борсук Андрій Васильович
студент 4 курсу (група ПР-43)
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ (СТ. 364 ККУ)

Формування демократичної правової держави в Україні є неможливим без удосконалення всіх видів службової діяльності. Від якості та об'єктивності реалізації службовими особами своїх повноважень залежить доля політичних, соціальних, економічних реформ, розвиток громадянського суспільства в Україні, а також рівень довіри Українського народу до державної влади.

Ця стаття містить норму, які передбачають відповідальність за окремі види зловживання службовим становищем (наприклад, службове

підроблення). Відповідно в разі такої конкуренції (коли діяння одночасно охоплюється й ст. 365 ККУ, і спеціальними нормами) застосовується правило кримінально-правової кваліфікації, згідно з яким перевага надається спеціальній нормі. Місце й роль норми про зловживання владою або службовим становищем у системі Особливої частини ККУ передбачає два головних напрямки з'ясування її змісту: 1) характеристику ознак складу злочину, передбаченого ст. 365 ККУ; 2) визначення співвідношення аналізованої норми з суміжними.

Поняття зловживання владою або службовим становищем дає сам законодавець у диспозиції ч. 1 ст. 364 ККУ шляхом вказівки на такі ознаки: 1. Форма вини. 2. Мета. 3. Діяння. 4. Наслідки. 5. Суб'єкт. Окрім цих 5 ознак, обов'язковими є ті, наявність яких впливає зі змісту вказаних ознак (зокрема, наявність причинного зв'язку між діяннями та наслідками) та положень Загальної частини ККУ (вчинення злочину фізичною особою, яка досягла 16-річного віку, її осудність).

Діяння, у вчиненні якого полягає цей злочин, назване як використання влади чи службового становища всупереч інтересам служби та характеризується такими ознаками: 1) діяння полягає в активній поведінці (дії) чи не вчиненні дії, яку службова особа може й повинна вчинити (бездіяльності). 2) Діяння відноситься до компетенції представника влади чи іншої службової особи, тобто виходить у коло тих, які загалом вправі вчиняти така особа. Саме в цьому корінна відмінність зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ) від перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 ККУ), для якого характерним є вихід за межі наданої компетенції. 3) Влада або службове становище використовуються - тобто із владою або службового становища отримується користь, вигода особисто для того, хто вчиняє відповідне діяння, або ж для інших суб'єктів за його вибором. 4) Діяння при зовнішній схожості із законними діяннями, насправді суперечить інтересам служби – інтересам, для задоволення яких особі надані владні чи інші службові повноваження. 5) Коло й види діянь, у яких полягає використання влади або службового становища, у ККУ не визначені й не конкретизовані.

Щоб вказати види способів зловживань, треба піддати аналізу:

- міжнародно-правові акти, які передбачають обов'язок нашої держави вести кримінальне переслідування за певні, як правило, прямо там названі діяння службових осіб;

- нормативно-правові акти, які регламентують права, обов'язки, обмеження та статус службової особи;

- акти, які визначають зміст та характер діяльності у відповідній галузі управління, господарювання, наукової, культурної діяльності такої особи;

- норми, які передбачають дисциплінарну чи адміністративну відповідальність службових осіб;

- інші статті Особливої частини ККУ, у яких передбачена відповідальність службових осіб за окремі види службових зловживань.

Наслідки злочину, передбаченого ч. 1 ст. 364 ККУ мають місце, якщо це діяння завдало істотної шкоди охоронюваними законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державними чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, а кваліфікованого виду злочину, передбаченого ч. 2 ст. 364 ККУ, - коли те саме діяння спричинило тяжкі наслідки. Ознаки наслідків:

- можуть полягати в заподіянні шкоди будь-яким суб'єктам (фізичним особам (громадянам України та іноземцям), юридичним особам, зареєстрованим в Україні чи за кордоном, суспільству в цілому, державі (як українській так і іноземній), міжнародним організаціям, установам чи їх представникам;

- полягають у заподіянні шкоди охоронюваним законом правам та інтересам;

- за своїм характером можуть бути будь-якими (політичними, організаційними, фізичними, моральними, матеріальними).

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 364 ККУ є службова особа. Вина при вчиненні цього злочину має форму умислу. Умисел може бути як конкретизований (винний прагне одержати неправомірну вигоду в точно визначеному розмірі), так і неконкретизований – безальтернативним (винний чітко визначився, за рахунок шкоди яким інтересам – особистим, суспільним чи державним – він досягатиме поставленої мети).

Кваліфікований вид цього злочину (ч. 2 ст. 364-1 ККУ), має місце тоді, коли наявні усі ознаки, а шкода досягла розміру, достатнього для визначення наявності тяжких наслідків.

Щерба Вікторія Миколаївна
кандидат юридичних наук, асистент
кафедри публічного права Інституту
управління і права Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого

Борсук Андрій Васильович
студент 4 курсу, група ПР-43,
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ СУДУ ПРИСЯЖНИХ

На шляху розбудови в Україні демократичної та правової держави європейського зразка першочерговим завданням є удосконалення правових й організаційних засад функціонування системи кримінального

судочинства, яка ще не повною мірою відповідає суспільним потребам щодо реального додержання засад верховенства права та змагальності сторін. У зв'язку з продовженням приведення кримінального процесуального законодавства України у відповідність до міжнародних правових стандартів, особливої актуальності набуває ґрунтовне дослідження запровадженого в КПК України інституту присяжних (параграф 2 глави 30), що є однією з форм реалізації конституційного права громадян на безпосередню участь у здійсненні правосуддя. Вперше за часів існування національного кримінального процесу закріплено процесуальний порядок провадження в суді присяжних, особливості формування та діяльності суду присяжних, механізм відбору присяжних та їх усунення від участі в судовому розгляді, гарантії їх незалежності та неупередженості при ухваленні рішень.

У законодавстві та практиці багатьох країн світу тривалий час успішно реалізуються дві основні моделі суду присяжних: англо-американська (класична) та європейська (континентальна), кожна з яких має специфіку обрання присяжних і здійснення ними повноважень в суді першої інстанції. Проте у вітчизняній науці кримінального процесу питання кримінальної процесуальної діяльності присяжних у судочинстві європейських країнах, США та державах пострадянського простору з оцінкою доцільності використання найбільш перспективних положень розглядались фрагментарно. Відсутня й достатня практика реалізації цього особливого порядку кримінального провадження. У 2013 р. вперше в Україні започатковано судову практику коли розпочалися слухання по справі іноземного громадянина, який обвинувачувався в умисному вбивстві та особисто виявив бажання, щоб його справа слухалася за участю присяжних, а у жовтні цього ж року в м. Суми за участю суду присяжних вперше винесено виправдувальний вирок. Незважаючи на деяку стриманість і обережність по створенню правозастосовної практики судовими інстанціями з дослідженого питання, кількість справ, розглянутих судом присяжних склала: за 2017 рік – 42; за 2018 рік – 51; за 2019 рік – 57, а всього така кількість за останні роки становила 150 справ, що свідчить про певну позитивну тенденцію до запровадження цього процесуального судового інституту.

Пошук шляхів удосконалення порядку участі громадян у здійсненні правосуддя, зокрема через інститут присяжних, був предметом активних дискусій вчених різних історичних періодів та з усією гостротою постав перед сучасною наукою і практикою, зокрема у зв'язку з опрацюванням проектів КПК України 2012 року. Відповідні варіанти вирішення зазначених питань пропонували у своїх працях Ю. П. Аленін, Л. Б. Алексєєв, Т. В. Апаров, М. В. Баглай, В. П. Бахін, О. М. Бобрищев-Пушкін, С. В. Боботов, О. Д. Бойков, Н. С. Бондар, В. Д. Бринцев, Л. Є.

Владимиров, М. М. Видра, С. І. Вікторський, В. І. Галаган, Ю. М. Грошевий, С. М. Даровських, В. Ф. Дейтрих, С. І. Добровольська, В. М. Єрмолаєв, О. В. Капліна, Н. С. Карпов, В. П. Кашепов, О. В. Колісник, А. Ф. Коні, М. М. Куцин, В. М. Лебедєв, М. О. Лозина-Лозинський, К. Є. Лисенкова, П. А. Лупинська, А. О. Ляш, С. А. Насонов, Т. С. Нешик, В. Т. Маляренко, І. Є. Марочкін, В. В. Мельник, М. М. Михеєнко, М. І. Муравйов, М. А. Погорецький, В. О. Попелюшко, Н. В. Радутна, М. М. Розін, В. М. Савицький, В. С. Стефанюк, М. С. Строгович, В. М. Тарнавська, В. М. Тertiшник, Л. Д. Удалова, І. Я. Фойницький, Г. А. Філімонов, Н. М. Чепурнова, В. І. Шишкін, О. Г. Яновська, М. М. Ясинюк, Н. Г. Яценко та ін. Вагомий науковий вклад цих учених у розроблення зазначеної проблематики є беззаперечним, проте їх дослідження містять неоднозначні, а нерідко й протилежні оцінки стосовно закріпленої в КПК України моделі суду присяжних: від повного її несприйняття, заперечення позитивного значення цього інституту як засобу забезпечення прав і законних інтересів учасників процесу до абсолютної впевненості в прогресивності цієї форми судочинства, її перспективному і підвищеному правозахисному потенціалі. Залишається на сьогодні неоднозначною й позиція представників суддівського корпусу.

Отже, особливого значення набуває створення оптимальних процесуальних механізмів діяльності суду присяжних у соціально-економічних і політико-правових умовах сьогодення, вивчення та використання світової історичної спадщини у поєднанні з оцінкою і досвідом зарубіжної практики, що має забезпечити використання накопиченого століттями юридичного досвіду та сприяти правильній побудові, ефективному функціонуванню інституту суду присяжних та уникненню помилок, що трапляються у правозастосовній судовій практиці.

Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне та податкове право. Муніципальне право

*Вей Олег Андрійович
адміністратор, Територіальний
сервісний центр №4641 Регіонального
сервісного центру Міністерства
внутрішніх справ у Львівській
області*

ПРО ПОСЛУГИ МІНІСТЕРСТВА ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА ЇХ НАДАННЯ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день ми маємо змогу спостерігати реформування не тільки МВС України, але й системи інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України. Такі реформи мають за мету удосконалити діяльність Міністерства внутрішніх справ України на зразок цивільного органу європейського зразка. У зв'язку із цим керівництвом держави та МВС України було прийнято низку стратегічних документів, спрямованих на реформування.

Закріплення в Конституції України приватної форми власності та формування ринкових відносин у сфері економіки вимагає від держави удосконалення діяльності органів державного управління, в тому числі й МВС України. МВС України покликане, не відмовляючись від головного завдання – охорони порядку, сприяти розширенню функцій органів внутрішніх справ, з метою підвищення їх ролі в охороні громадського порядку, але й зміцнення контактів з населенням, втілення нових поглядів та підходів у діяльності органів внутрішніх справ спрямованих на надання сервісних послуг населенню України.

Так, під сервісними послугами слід розуміти державні послуги, які надаються фізичній чи юридичній особі та здійснюються органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування і створеними ними установами та організаціями, що утримуються коштом відповідних бюджетів.

Функцію забезпечення функціонування високоякісних і доступних послуг органів системи МВС, шляхом дотримання стандартів, які відповідають очікуванням громадян покладено на Головний сервісний центр МВС, який є міжрегіональним територіальним органом МВС. Так, згідно наказу МВС №1646 від 29.12.2015 «Про затвердження Положення про територіальний сервісний центр МВС» на територіальні центр МВС у

сфері надання послуг покладена наступна їх реалізація, що містить у собі організаційний та правозастосовчий характер.

Це стосується здійснення комплексу заходів, пов'язаних з проведенням державної реєстрації (перереєстрації) та зняттям з обліку призначених для експлуатації на вулично-дорожній мережі загального користування транспортних засобів усіх типів;

- здійснення контролю за відповідністю конструкції транспортних засобів установленим вимогам стандартів, правил і нормативів, за дотриманням законодавства, що визначає порядок сплати зборів (обов'язкових платежів), використання транспортних засобів в умовах воєнного і надзвичайного стану, а також ведення їх обліку;

- видача свідоцтва про допуск транспортних засобів до перевезення небезпечних вантажів;

- здійснення в установленому порядку державного обліку зареєстрованих транспортних засобів юридичних та фізичних осіб - власників транспортних засобів і формування Єдиного державного реєстру МВС;

- внесення до Єдиного державного реєстру МВС інформації про накладення або зняття встановлених у визначеному законодавством порядку обмежень щодо транспортних засобів або їх власників;

- видача довідок про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості, її зняття, погашення;

- проведення огляду транспортних засобів для здійснення процедури їх переобладнання;

- взаємодія з фахівцями експертної служби МВС під час здійснення комплексу заходів із проведення державної реєстрації (перереєстрації) та зняття з обліку транспортних засобів;

- приймання іспитів на право керування транспортними засобами всіх категорій, здійснення видачі та обмін національного й міжнародного посвідчень водія на право керування транспортними засобами відповідної категорії та внесення інформації до Єдиного державного реєстру МВС;

- здійснення облік закладів, які здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів та контроль за їх діяльністю;

- ведення реєстру підприємств, установ, організацій та інших суб'єктів господарювання, які здійснюють торгівлю транспортними засобами та їх складовими частинами, що мають ідентифікаційні номери;

- забезпечення формування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, загальнодержавної бази даних про результати обов'язкового технічного контролю транспортних засобів на підставі інформації про результати перевірки технічного стану транспортного

засобу, що надається суб'єктами проведення обов'язкового технічного контролю, та інформації про укладення договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що підлягають обов'язковому технічному контролю, що надається страховиками;

- виконання інших функцій та завдань відповідно до чинного законодавства покладених на сервісний центр МВС [1].

З урахуванням викликів і соціальних запитів, які суспільство ставить перед державою послуги надання, яких виконують органи внутрішніх справ в особі Головного сервісного центру повинні мати постійний розвиток, щоб забезпечувати інтереси громадян України та зміцнювати довіру до органів системи МВС з боку суспільства.

Література:

1. «Про утворення територіальних органів з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ» : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року №889. – Електронний ресурс - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-2015-%D0%BF>

*Квеліашвілі Ірина Миколаївна
кандидат наук із державного
управління, Університет митної
справи та фінансів, м. Дніпро*

*Борисенко Микита Андрійович
студент, Університет митної
справи та фінансів, м. Дніпро*

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД ВІДПОВІДНО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ З УГОДОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Пріоритетним напрямком удосконалення законодавчої системи України є її адаптація до законодавства Європейського Союзу. Це зумовлено сьогоdnішніми тенденціями України у веденні зовнішньої політики, а саме бажання повноцінного вступу до ЄС. Угода про асоціацію з Європейським союзом, підписаної 21 березня 2014 року (далі за текстом - Угода), яка заміняє Угоду про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 р., дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції.

Зокрема, Угода містить комплексну програму адаптації регуляторних норм у сферах, пов'язаних з торгівлею, до відповідних стандартів ЄС. Це дозволить значною мірою усунути нетарифні (технічні) бар'єри у торгівлі між Україною та ЄС та забезпечити розширений доступ до внутрішнього ринку ЄС для українських експортерів і навпаки — європейських експортерів до українського ринку. Таким чином поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі має забезпечити поступову інтеграцію економіки України до внутрішнього ринку ЄС.

Метою адаптації законодавства України до законодавства ЄС є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом до держав, які мають намір вступити до нього. Під *acquis communautaire* розуміється правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства ЄС, прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Так, відповідно до статті 84 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі — Угода), українське митне законодавство має поступово наближуватися до митного законодавства ЄС на основі принципу найкращих зусиль, при цьому, одним із етапів адаптації є запровадження в Україні інституту авторизованого економічного оператора (далі — АЕО), аналогічного тому, що функціонує в ЄС. Інститут АЕО було запроваджено Всесвітньою митною організацією у 2005 році шляхом ухвалення Рамкових стандартів безпеки і полегшення світової торгівлі.

Статус АЕО підтверджує найвищий ступінь довіри митниці до підприємства і, як наслідок, дає можливість застосовувати найбільший перелік спеціальних спрощень та користуватися перевагами під час здійснення митних формальностей щодо товарів, які переміщуються такими підприємствами.

Позитивним кроком у сфері адаптації митного законодавства України до митного законодавства ЄС стало прийняття 13 березня 2012 р. Митного кодексу України у новій редакції (набрав чинності 1 червня 2012 р.). Але сучасний Митний кодекс потребує змін в умовах реалізації зобов'язань, взятих на себе Україною при підписанні Угоди про асоціацію з ЄС, зокрема введення інституту авторизованого економічного оператора та запровадження його функціонування (Закону про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів № 141-IX від 02.10.2019 р.)

Крім того, з метою наближення законодавства України у сфері митного регулювання ЗЕД до положень Угоди про асоціацію між

Україною та ЄС, а також його приведення у відповідність до Митного кодексу ЄС, Делегованим актом (Регламент № 2446/2015) й Імплементативним актом (Регламент № 2447/2015) постановою Кабінету міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106 затверджено План заходів, в якому визначено перелік завдань та заходів з їх виконання.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 липня 2019 року № 542-р затверджено План заходів щодо реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну митну політику.

Одним із основних завдань удосконалення митного регулювання ЗЕД є приєднання України до спільної транзитної процедури ЄС/ЄАВТ та створення транзитної системи, яка підтримує ефективний митний контроль, використовує сучасні технології під час здійснення контролю за доставкою товарів. Цього можна досягти шляхом приєднання до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 22 травня 1987 р. і Конвенції про спільну транзитну процедуру від 20 травня 1987 року.

Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами – це Конвенція укладена між Європейським економічним співтовариством та Республікою Австрія, Республікою Фінляндія, Республікою Ісландія, Королівством Норвегія, Королівством Швеція й Швейцарською Конфедерацією про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 22.05.1987, сприяла розробці і застосуванню єдиних форм документів, що застосовувалися в митній, податковій і інших сферах, а також установлені єдині стандарти зі спрощення адміністративних процедур у торговельній діяльності у межах ЄС. На момент підписання Конвенції Європейське Співтовариство вже прийняло рішення про введення в дію при зовнішній торгівлі єдиного для ЄС адміністративного документа з 1 січня 1988 року. Конвенція встановлює заходи зі спрощення формальностей у торгівлі товарами між сторонами Конвенції і третіми країнами, зокрема шляхом уведення Єдиного адміністративного документа (ЄАД). ЄАД підлягає використанню при будь-якій процедурі, пов'язаній з експортом, імпортом і транзитом, незалежно від виду і походження товарів. У залежності від обставин, ЄАД виступає в якості митної декларації або податкового документу про експорт, транзит або імпорт товарів.

Конвенція про спільну транзитну процедуру являє собою базовим міжнародним договором між Європейським союзом та європейськими країнами, які є учасниками Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами. Вона містить певні специфічні механізми приєднання до неї третіх країн, тобто країн, що не є членами ЄС або ЄАВТ. Це детально прописана система правових норм, що регулює особливості транзитних перевезень товарів третіх країн, з одного боку, і товарів Європейського союзу та країн-учасниць Конвенції, з іншого боку.

Конвенцією визначені принципи співробітництва й взаємодопомоги митних служб країн-учасниць Конвенції.

Згадані конвенції були і на сьогодні залишаються інструментами регіонального співробітництва, приєднання до яких буде сприяти:

- розвитку взаємного прозорого торговельного середовища. Забезпечення того, що відповідне законодавство та процедури, а також адміністративна та виконавча спроможності митної адміністрації, відповідатимуть цілям ефективного контролю та підтримці спрощення законної торгівлі загалом, посилюючи при цьому безпеку та запобігання шахрайству;

- подальшому розвитку митного законодавства України та його імплементаційних положень відповідно до міжнародних інструментів та стандартів, які застосовуються у митній сфері та торгівлі, включаючи ті, які розроблені ЄС, Світовою Митною Організацією (зокрема Оновлена Кіотська Конвенція), СОТ, ООН (наприклад Конвенція щодо гармонізації прикордонного контролю 1982 року);

- співробітництву щодо впровадження сучасних технологій митного контролю, що базуються, зокрема на вибірковому та такому, що оснований на ризикові, контролі та спрощених процедурах випуску товарів та контролю після розмитнення, та функціонуванні «електронної митниці» як такої, розширення сфери застосування автоматизованої системи управління ризиками (впровадження профілів та індикаторів ризику, орієнтованих не лише на визначення конкретних параметрів (наприклад, вартості, ваги, коду товару згідно з УКТЗЕД), а і на інші характеристики і параметри товару). У свою чергу, перегляд та оптимізація застосування систематичних, комплексних, гнучких та послідовних процедур митного контролю на основі аналізу ризиків буде сприяти розробленню стандартних алгоритмів дій працівників митниці під час виконання заходів контролю, передбачених автоматизованою системою управління ризиками (виключити розділення на обов'язкові/необов'язкові заходи та можливість прийняття інспектором рішення про виконання/невиконання як корупційний фактор).

Отже, важливим напрямом для України на шляху до європейської інтеграції є гармонізація митного законодавства, уніфікація митних правил та спрощення митних процедур, що створює належні умови економічного розвитку країни.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: угода № 984-011 від 27.06.2014//Офіційний вісник України від 26.09.2014 р. № 75, том 1, стр. 83, ст. 2125.

2. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: постанова Кабінету міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106//Офіційний вісник України від 27.03.2018 р. № 24, стор. 27, стаття 852, код акта 89489/2018.
3. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 20.05.1987 № 987-012// Офіційний вісник Європейського союзу/L 134 /, стор. 2.
4. Конвенції про спільну транзитну процедуру від 20 травня 1987 року № 994_001-87// Офіційний вісник Європейського союзуот 13.08.1987 / L 226 /, стр. 2.

Господарське право. Господарське процесуальне право. Фінансове право. Банківське право

*Меленцова Ольга Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економічної теорії та
економічних методів управління,
Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна*

*Рябовол Дмитро Анатолійович
студент 5 курсу економічного
факультету, кафедра економічної
теорії та економічних методів
управління, Харківський
національний університет імені
В.Н. Каразіна*

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ДІЛОВИХ КОНФЛІКТІВ

Ключові слова: медіація, підприємництво, ділові конфлікти, альтернативні методи вирішення конфліктів.

Справедливий і ефективний механізм вирішення конфліктних ситуацій та суперечностей, є одним з найважливіших елементів будь-якого сучасного цивілізованого суспільства і основою його добробуту. Безумовно, перш за все в ролі такого механізму варто уявити судову систему тієї чи іншої держави, а також пов'язані з цим аспекти захисту інтересів і прав громадян. Однак, в даний час все частіше на арену як політичних, так і економічних протистоянь, виходить посередник (медіатор) – третя нейтральна сторона, яка не є частиною великої судової системи, але завданням якої є допомога у вирішенні конфліктів на взаємовигідних для сторін умовах [1].

Сам процес медіації можна розглянути за допомогою поділу його на окремі етапи. Таким чином, першим етапом варто відзначити процес стимулювання з боку медіатора взаємного розуміння сторін, а також виділення окремих елементів конфлікту та їх опису кожною стороною зі своєї точки зору.

Завершальним етапом в проведенні процесу медіації (як альтернативи судовому розгляду), є написання угоди на сформованих

сторонами умовах, яка потім офіційно засвідчується адвокатом [2]. Варто відзначити, що на відміну від судових процесів, медіація є суто конфіденційним механізмом, і її завданням багато в чому є недопущення розростання конфлікту до етапу, коли буде необхідне проведення відкритого судового розгляду. Крім цього, такий спосіб улагодження конфліктів як медіація, є менш витратним в порівнянні з можливими судовими процедурами.

На сьогодні процес медіації в бізнесі часто відбувається з приводу об'єктів нерухомості (наприклад, суперечки за умовами контракту), а також стосовно оплати праці найманих працівників. В умовах сучасного науково-технічного прогресу існують також онлайн-платформи, що дозволяють двом сторонам (у разі неможливості їх спільної присутності за одним столом), взаємодіяти на віддаленій основі та досягти певних домовленостей по вирішенню суперечок.

Наприклад, платформа Cybersettle дозволяє проводити процес медіації стосовно фінансових аспектів. Так, якщо має місце випадок незгоди з цінового питання, сторони можуть скористатися цією платформою, відіславши свої пропозиції медіатору, однак при цьому не знаючи ціну іншого учасника. У свою чергу, Cybersettle в ролі третьої нейтральної сторони вирішує, чи знаходиться діапазон пропозицій учасників конфлікту в інтервалі, в якому можливо буде досягти загального рішення, і які додаткові ініціативи для цього будуть потрібні.

У більш складних випадках, сторонам часто має сенс звернутися особисто до професійного медіатора, який спеціалізується в певній сфері – будь то суперечки з приводу об'єктів нерухомості, ціноутворення товарів і послуг, процесу банкрутства або оподаткування. Однією з провідних онлайн-платформ, що надає доступ до бази професійних медіаторів, є Mediate.com зі щомісячною аудиторією понад 218 тис. чоловік (на листопад 2019) [3].

Слід привести приклад успішного проведення медіації на практиці. Власник невеликого бізнесу звернувся до медіатора з приводу вирішення конфлікту, пов'язаного з контрактом, що стосується послуг по залученню нових клієнтів сторонньою фірмою. Спочатку він розповсюджувався на період 12 місяців, з фіксованою платою за місяць користування послугами. Однак, власник невеликого бізнесу, не до кінця розуміючи суть всіх умов контракту, поступово підвищував кількість запитуваних їм послуг. Насправді, таким чином він по суті створював нові 12-місячні контракти, і таким чином через це непорозуміння його рахунок до сплати перевищив \$4000 [4]. За допомогою медіації йому вдалося залагодити даний спір і вийти зі співпраці, не зазнавши при цьому значних збитків.

В іншому випадку, фермер придбав у постачальника спецтехніки трактор для обробки своїх полів, проте вже зовсім скоро була виявлена

значна несправність, пов'язана перш за все з браком виробника. Однак, дилер не захотів зробити обмін, і довгий час відмовлявся навіть виходити на контакт з покупцем. Фірма Victorian Small Business Commission (Австралія) виступила в ролі медіатора, і з її допомогою вдалося досягти взаємно вигідних домовленостей, завдяки чому фермер повернув несправну техніку [4].

Таким чином, серед основних переваг медіації в порівнянні з судовим розглядом і іншими «традиційними» способами вирішення в тому числі ділових конфліктів, можна відзначити невеликі тимчасові витрати і неформальний характер, що пояснює, чому багато невеликих підприємств вибирають саме цей спосіб представлення своїх інтересів [5]. Також важливим є той факт, що обидві сторони мають можливість брати участь у виборі медіатора, тоді як вибір судді і присяжних є неможливим.

Однак, що стосується основних недоліків, то тут перш за все варто зауважити необхідність сторін цілком покладатися на професіоналізм нейтральної сторони – медіатора. Не варто заперечувати, що можливим є випадок, коли медіатор буде упереджено ставитися до однієї зі сторін, що в підсумку призведе до несприятливого для неї рішення.

Література:

1. Rahman K. Mediation and Mediator Skills: A Critical Appraisal. URL: https://www.researchgate.net/publication/316918509_Mediation_and_Mediator_Skills_A_Critical_Appraisal (дата звернення 03.12.2019)
2. What Is Mediation And How Does It Work? FindLaw. URL: <https://corporate.findlaw.com/litigation-disputes/what-is-mediation-and-how-does-it-work.html> (дата звернення 04.12.2019)
3. Mediate.com October 2019 Overview. SimilarWeb. URL: https://www.similarweb.com/website/mediate.com?utm_source=addon&utm_medium=chrome&utm_content=header&utm_campaign=cta-button&from_ext=1#overview (дата звернення 04.12.2019)
4. 3 examples of mediation in action helping small businesses. Wilson Porter & Associates. URL: <http://wilsonporter.com/news/business-solutions-news-and-advice/3-examples-of-mediation-in-action-helping-small-businesses/> (дата звернення 04.12.2019)
5. Woodward-Smith M. Mediation – Advantages and Disadvantages. URL: <https://www.systech-int.com/mediation/> (дата звернення 05.12.2019)

*Супрун Яна Анатоліївна магістрант,
юридичний інститут, Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

*Науковий керівник: Коссе Дмитро
Дмитрович, кандидат юридичних
наук, доцент, Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ НАДАННЯ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ

В сучасному світі платіжні системи виступають доволі важливою складовою економічної системи будь-якої держави. Наразі відбувається постійний розвиток та вдосконалення законодавчої бази в цій сфері відносин. Так, платіжні системи електронного типу дають змогу упростити фінансові операції між користувачами та надавачами платіжних послуг. Окрім того, вони надають можливість розвиватися загальній системі електронної комерції, адже дозволяють здійснити операцію дуже швидко.

Суб'єктами таких відносин являються користувач та надавач послуг. Актуальність теми дослідження засвідчується тим, що досвід вирішення спорів між користувачами та надавачами платіжних послуг дозволить дещо вдосконалити даний інститут як законодавчо (через внесення змін та доповнень до діючих правових актів), так і практично.

Слід зазначити, що, загалом, вирішення конфліктних ситуацій, які можуть виникати при наданні платіжних послуг, стосуються, в першу чергу, відповідальності у сфері електронної комерції крізь призму захисту прав споживачів. Звичайно ж, встановлення мір відповідальності за порушення в цій сфері є обов'язковим для підтримання та гарантування прав та інтересів суб'єктів відносин.

Тут варто розмежувати інтереси, які повинні враховуватись для правомірного вирішення будь-якого спору. Мова йде про публічний та приватний інтерес учасників відносин.

Так, врахування публічних інтересів забезпечується встановленням імперативних вимог до учасників відносин із надання платіжних послуг, наявністю уповноважених органів, покликаних встановлювати в межах закону певні правила поведінки на відповідному ринку, контролювати їх виконання, виявляти порушників, застосовувати до них передбачені

законом санкції, накладення яких, втім, може бути оскаржено в судовому порядку (зазвичай, адміністративного судочинства) [2].

Стосовно приватних інтересів учасників відносин, варто зауважити, що для вирішення конфлікту інтересів є ціла низка складових. По-перше, наразі діють правові положення, які в більшій мірі враховують найбільш часті практичні ситуації, що можуть виникати в сфері надання платіжних послуг. При цьому, законодавець визначає правові норми диспозитивно, таким чином, у суб'єкта відносин є право вибору застосування найбільш оптимальної правової норми до свого конфлікту та його врегулювання.

По-друге, одним із варіантів забезпечення приватного інтересу в межах таких відносин являється самозахист. Звичайно ж, такий варіант може бути застосовано у випадку, коли це не суперечить вимогам чинного законодавства.

По-третє, у будь-якому разі є право на звернення до державних органів, що уповноважені реагувати на спір та допомагати у його вирішенні. Даний спосіб потребує ще детального вдосконалення, зважаючи на те, що плаваючі строки реагування державних органів на запити дещо затягують процес вирішення спору та відновлення порушених інтересів зацікавлених на те осіб.

Не менш вагомими в такому разі виступають і альтернативні способи вирішення спорів. В такому разі варто пам'ятати, що такий спосіб повинен або прямо передбачатись законодавчими актами, або ж ні в якому разі не повинен бути забороненим до застосування в рамках такого спеціального виду правовідношення. Звісно ж, даний спосіб є найшвидшим і не тягне негативного наслідку у вигляді затягування часу, як, наприклад, при судовому вирішенні спору. Даний спосіб є наступним у вирішенні конфлікту між учасниками відносин з надання платіжних послуг.

Вирішення конфлікту через звернення до суду являється універсальним способом і його застосування може мати місце навіть при застосуванні одного із вище передбачених прийомів для вирішення спору. Також, до суду сторони можуть звернутись, якщо прийняте рішення через використання вищезазначених способів не відповідає їх інтересам.

Варто зазначити, що в обов'язковому порядку, окрім вдосконалення законодавства, в нашій державі повинна відбуватись аналіз та запозичення практики міжнародних інституцій по врегулювання таких спірних питань, зокрема, мова йде про застосування практики ЄС.

Наразі діє нова концепція по вдосконаленню ринку надання платіжних послуг, де було представлено оновлення законодавчих приписів, зокрема, через здійснення імплементації положень європейської директиви PSD2 з метою захисту законних прав та інтересів користувачів платіжних послуг та здійснення запровадження нових технологій [3].

Отже, основними способами вирішення спорів між учасниками відносин із надання платіжних послуг виступають: застосування альтернативних способів вирішення спору, звернення до державних органів, право вибору правової норми за принципом диспозитивності, судовий порядок. Кожен учасник відносин має право самостійно вирішувати в який спосіб досягти забезпечення свого законного інтересу, при цьому може бути використано декілька способів одночасно.

Хоча законодавець намагається іти в ногу із часом та оновленим ринком надання платіжних послуг, проте, варто відмітити, що ринок платіжних послуг продовжує розвиватися, що вимагає постійного вдосконалення законодавчих приписів, які регламентують такі відносини, внесення змін, доповнень та поправок з метою досягнення згоди з усіх істотних умов між їх учасниками для уникнення спірних колізійних ситуацій на практиці.

Література:

1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон від 05.04.2001 № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст.137.
2. Яниченко О.Л. Стан ринку платіжних послуг на теперішньому етапі економічного розвитку України. *Право України*. 2019. №10. С. 12-19.
3. Directive 2000/46/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 on the taking up, pursuit of and prudential supervision of the business of electronic money institutions, http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2000/l_275/l27520001027en00390043.pdf.

Інтелектуальна власність та його захист. Інформаційне право

*Глянько Ольга Сергіївна
студент 6 курсу юридичного
факультету, Національний
технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»*

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ – ЗАГРОЗА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ

Сайти соціальних мереж в наш час популярні як ніколи. Соціальні мережі змінюються, підлаштовуючись до забаганок користувача. Відчуття спорідненості в комбінації зі страхом залишитись позаду сучасних технологій вимагають від користувачів активно обмінюватись інформацією через ці сайти. Надзвичайно висока інтенсивність використання соціальних мереж підтверджується тим фактом, що 85% інтернет-користувачів віком від 18 до 34 роки мають свою сторінки на Fesebook, MySpace чи Twitter і 84% користувачів віком від 18 до 29 років переглядають один із сайтів не рідше одного разу на тиждень [1].

В свою чергу користувачі не цілком усвідомлюють які наслідки може мати висока активність та відкритість в соціальній мережі. В першу чергу це стосується персональних даних, які користувачі надають під час реєстрації у соціальній мережі та які витікають при подальшій діяльності користувача.

Актуальність даної проблеми визначається високим рівнем затребуваності в сучасному світі електронного обміну інформації через соціальні мережі, що в свою чергу має високі ризики щодо використання персональних даних користувачів на користь інших зацікавлених осіб, та фактична відсутність у національному законодавстві нормативно-правового регулювання як самих соціальних мереж, так і щодо захисту персональних даних, які в них розміщуються.

Аналіз вітчизняного законодавства надає нам можливість стверджувати, що захист власної конфіденційності в соціальних мережах ніяким чином законодавчо не регулюється. Більш того, в національному законодавстві відсутні нормативно-правові акти, яким б регулювалося діяльність соціальних мереж.

Питаннями щодо захисту власної конфіденційності в соціальних мережах займались невелике коло науковців, більш значної уваги було приділено захисту персональних даних в мережі Інтернет. Однак даним

вивченням проблем даного питання займались такі науковці як Москаленко М.В., Гавловський В.Д., Черниш Р.Ф., Комкова К.С.

Основоположним законом в Україні щодо захисту персональних даних є Конституція України [2]. Статтею 32 Конституції зазначається : « Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини».

Даною статтею вже передбачається створення спеціального законодавства, окремого інституту захисту персональних даних. Однак специфіка суспільної активності та життя, на теперішній час, має великий діапазон діяльності, в якій можуть порушуватись право передбачене ст. 32 Конституції, і створення одного загального закону, який регулював всі нюанси в усіх напрямках діяльності людини, здається не можливо. Тому постає необхідність створення окремих нормативно-правових актів, які будуть регулювати питання захисту персональних даних в окремих сферах діяльності людини, в тому числі і соціальних мережах.

Однак соціальні мережі мають двосторонню природу щодо зберігання персональних даних. Умовно їх можна розділити на внутрішню та зовнішню. Зовнішня сторона соціальної мережі передбачає собою розміщення персональних даних сторінки користувача. Користувач розміщує її самостійно, за власним бажанням. Це може бути сімейний стан, місце роботи та навчання, дата народження, свої особисті фото та інше. Налаштування конфіденційності в соціальних мережах створені саме для налаштування відкритості соціальної сторінки користувача. Він самостійно обирає коло друзів, які можуть переглядати інформацію, яку користувач розмістив.

Внутрішня сторона соціальної мережі має дещо інший характер та особливості. При реєстрації та в подальшому введені сторінки користувач провокує накопичення інформації, яку буквально ніхто не може побачити, і користувач її самостійно не розміщує. Така інформація обробляється спеціальними програмами та зберігається по ту сторону екрану на серверах соціальних мереж. До неї відносяться вподобання та інтереси користувача, час який користувач проводить в онлайн та багато іншого. Аналізуючи таку інформацію мільйонів користувачів соціальні мережі можуть визначити проблеми, які є в суспільстві та чим воно занепокоєне. В той же час є можливість маніпулювання суспільною думкою, оскільки володілець персональних

даних користувачів знає, що необхідно суспільству саме у цей момент, та може привести ситуацію на користь зацікавлених осіб.

З 2017 року в Україні почались активні дії щодо контролю державою мережі Інтернет. Указом Президента України від 25.02.2017 № 47/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» та від 15.05.2017 № 133/2017 «Про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)». Прийняття даних рішень обґрунтовані введенням інформаційної війни Росією по відношенню до України. Вони стосуються загалом всієї мережі Інтернет, де він трактується як майданчик для розповсюдження негативної інформації по відношенню до України та стосується інформації загалом. Однак побудова логічних ланцюгів приводить нас до висновку, що дані рішення також стосуються і соціальних мереж та інформації, яка там циркулює. В свою чергу обробка персональних даних користувачів може призвести до маніпуляцією думкою суспільства. Але прямо в даних рішеннях про такі висновки не йдеться, та відсутні принципи та рекомендації щодо того, як захистити персональні дані користувачів.

Загалом, аналізуючи законодавство нашої країни можна виділити три основні закони, які стосуються захисту персональних даних або самих персональних даних та соціальні мережі. Такими є Закон України «Про захист персональних даних» [3] від 1 червня 2010 року та Закон України «Про телекомунікації» [4] від 18 листопада 2003 року.

Одним з основних законів України щодо захисту персональних даних є Закон України «Про захист персональних даних». Даний закон був створений у зв'язку з долученням України до підписання угод з Європейським Союзом. Конституцією України, як зазначалось раніше, також передбачалось питання захисту персональних даних, і його прийняття не мало жодних заперечень.

Законом України «Про захист персональних даних» (далі - Закон) регулюються правові відносини, пов'язані із захистом персональних даних, і спрямовані на захист основоположних свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. В Законі міститься 30 статей, які регулюють питання законодавчого захисту персональних даних, визначають суб'єктів відносин та їх права, визначаються загальні вимоги до обробки персональних даних та особливості такої обробки, визначаються підстави для обробки, збирання, накопичення, зберігання, поширення, видалення або знищення персональних даних. Законом визначаються контрольні органи за додержанням законодавства про

захист персональних даних, одним з таких органів є Уповноважений Верховною Радою України з прав людини у сфері захисту персональних даних.

Однак повний аналіз даного Закону не надає нам вичерпного розуміння щодо захисту персональних даних в соціальних мережах. Надаються окремі, поверхневі норми, які здебільшого вимагають удосконалення за для їх застосування до питання регулювання захисту персональних даних в соціальних мережах.

З 28 травня 2018 року вступив в дію Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних та про скасування Директиви 95/46/ЄС» [5] (далі – Загальний Регламент), який визначає чіткі юридичні зобов'язання та фінансова відповідальність щодо їх порушення.

Значна увага приділена саме правам користувачів та відповідальності операторів даних. Також встановлюється вимоги щодо захисту дітей та надання згоди на обробку персональних даних саме дитиною.

Створення Загального Регламенту можна відзначити як нову віху у юридичному закріпленні захисту персональних даних. Тому національне законодавство щодо захисту персональних даних має великі перспективи щодо створення нового інституту захисту персональних даних в соціальних мережах, впровадження нових засобів їх захисту та фінансової відповідальності щодо їх порушення.

Тому підсумовуючи можна сміливо стверджувати, що сьогоденні реалії життя надають нам великі можливості щодо ведення активного життя не лише в реаліях, а й за допомогою соціальних мереж. Однак виникає проблема захисту усіх користувачів таких мереж від незаконного розповсюдження та оброблення їх персональних даних. Навіть налаштування конфіденційності не є запорукою цілковитої безпеки користувача. Національне законодавство не має чіткого механізму щодо регулювання самих соціальних мереж та персональних даних, які користувачі надають у розпорядження володільцям персональних даних.

Створення дієвого механізму захисту персональних даних вимагає створення окремого нормативно-правового акту, або удосконалення вже наявного. Таке удосконалення має стосуватись положень щодо обробки даних, повідомлення про обробки таких даних, повідомлення користувачу про його права під час обробки його персональних даних, та загалом приведення національного законодавства до вимог, які встановлені Загальним Регламентом.

Література:

1. Jain, Sankalp, Social networking sites – an emerging threat to online privacy? (July, 2014). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2463136>
2. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України «Про захист персональних даних» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 34. – с. 481. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17/conv/print>
4. Закон України «Про телекомунікації» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 20014. - № 12. – с. 155. – Режим доступу : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1280-15/page>
5. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних та про скасування Директиви 95/46/ЄС» (Загальний Регламент про захист даних) [Електронний ресурс] // Офіційний вісник Європейського Союзу. – 2016. - №2016/679. – с. 98. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/es-2016679.pdf>

*Ланько Олексій Володимирович
студент 3 курсу, Навчально-науковий
інститут «Юридичний інститут
ДВНЗ» «Київський національний
економічний університет ім.
Вадима Гетьмана»*

*Науковий керівник: Ніколенко Лариса
Анатоліївна, кандидат економічних
наук, доцент кафедри аудиту,
«Київський національний
економічний університет ім.
Вадима Гетьмана»*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Інтелектуальна власність набуває все більшого значення у зв'язку з розвитком суспільства. Поняття інтелектуальної власності закріплене у Конвенції 1967 року [1, с.32].

Наявність сучасної, міжнародно визнаної системи інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого економічного та соціального розвитку будь - якої держави. Захист інтелектуальної власності сприяє використанню та подальшому розвитку підприємницьких і творчих талантів та досягнень, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічний стан, при якому як вітчизняні, так і зарубіжні інвестори можуть бути впевнені в тому, що їх права будуть поважатись. Створення саме такої системи має особливе значення для України – країни зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом.

Відповідно до Конституції України, яка гарантує кожному громадянину свободу художньої, наукової і технічної творчості, наша незалежна держава послідовно створює свої власні механізми захисту інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, які виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності[2].

Також Цивільний кодекс України визначає об'єкти, що входять до поняття інтелектуальної власності.

Тобто інтелектуальна власність – це права на результати інтелектуальної власності. Відповідно до законодавства України інтелектуальна власність включає дві складові:

1. Майнові права
2. Немайнові права.

Обсяг даних прав визначений спеціальними законами, що закріплюють правове регулювання об'єктів інтелектуальної власності.

Дані об'єкти повинні підлягати особливій охороні з боку держави та суспільства.

Охорону об'єктів інтелектуальної власності часто обожнюють із захистом таких прав.

Захист полягає у визнанні та відновленні прав на об'єкти інтелектуальної власності. Захист здійснюють суди та адміністративні органи, у той час як охорону здійснюють патентні органи.

Отже, охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності – це визнання за автором об'єкту інтелектуальної власності виключних прав на послугу або продукт, який він створив.

Проте для захисту необхідно володіти правами на даний об'єкт та мати документальне підтвердження даних прав. Документальним підтвердженням можуть виступати:

1. Патент
2. Свідоцтво
3. Ліцензійний договір [3, с. 43].

Створення об'єктів інтелектуальної власності передбачає охорону прав на дані об'єкти.

Законодавець закріпив наступні форми захисту інтелектуальної власності:

1. Юрисдикційну
2. Неюрисдикційну.

Неюрисдикційна форма полягає у самостійному захисті порушених прав. Тобто особа, що зазнала порушення у даному випадку не звертається до державних органів за своїм захистом.

Прикладом неюрисдикційного захисту може бути, повідомлення, особи, що порушує права, про вчинене порушення з його боку [4, с. 8]. Ще одним прикладом може бути пропозиція самостійного врегулювання спорів шляхом переговорів. Дана форма є менш ефективною, оскільки порушник зазвичай ухиляється від проведення переговорів та відшкодування завданої ним шкоди.

Юрисдикційна форма полягає у захисті об'єктів інтелектуальної власності шляхом звернення до компетентних державних органів, наприклад суду. Юрисдикційна форма у свою чергу поділяється на два види:

1. Загальна форма,
2. Спеціальна форма.

Загальна форма передбачає захист у судовому порядку. Спеціальна форма – адміністративний захист порушених прав. Спеціальна форма застосовується лише тоді, коли вона прямо передбачена в законі.

Юрисдикційна форма передбачена різними міжнародно-правовими договорами, що ратифіковані Україною. Тобто даний інститут відповідає міжнародним вимогам захисту авторських прав.

Виділяють наступні типи захисту інтелектуальної власності:

1. Товарний знак на виготовлену продукцію,
2. Авторське право,
3. Патенти.

Серед проблем охорони права інтелектуальної власності найгострішими визначаються такі, як випуск піратської продукції, в тому числі створення веб-сайтів виключно для поширення піратських матеріалів, не контрольоване використання фальшивих товарів, які приносять великі збитки бюджету, а також завдають великої шкоди іміджу країни, тривалість оформлення патенту та товарної марки, охорона комп'ютерних програм та баз даних, охорона виробників аудіовізуальної продукції, охорона знаків для товарів та послуг (товарних знаків), відсутність належного інформаційного забезпечення діяльності в галузі охорони інтелектуальної власності тощо [5].

Але незважаючи на вищезазначене, на сьогодні в Україні здійснюються заходи, спрямовані на дотримання конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності, забезпечення сприятливих умов для створення об'єктів інтелектуальної власності. Триває робота щодо підвищення якості законодавчих актів, усунення суперечностей та прогалин.

Слід зазначити що, все ж-таки найефективнішим способом захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності є звернення до суду у порядку цивільного, кримінального провадження, також можна сконстатувати, що в Україні сформована необхідна законодавча база, яка б запровадила створення та додержання прав на результати особистої інтелектуальної діяльності. Проте складність розгляду спорів у сфері інтелектуальної власності, їх розповсюдження, відсутність сумісних судових визначень до вирішення цього розділу суперечок – ці чинники диспозитивно впливають на стандарт правового захисту суб'єктів/об'єктів інтелектуальної власності.

Отже, на мою думку розв'язання продемонстрованих проблем захисту прав інтелектуальної власності є важливим завданням сучасної правової системи та юридичної практики, насамперед у цьому напрямку може бути доречна діяльність спеціалізованого суду з розгляду та визначення справ у сфері інтелектуальної власності.

Список використаної літератури:

1. Этапы интеллектуальной собственности. Startuphouse: веб-сайт. URL: <http://startup-house.ru/stati-pro-startapy/link/etapy-razvitiya-startapov>
2. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 140. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Наривончик Д. Инвестиции в объекты — как это работает? Money Never Sleep: веб-сайт. URL: http://money-never-sleep.ru/startup_investment/
4. Чазов Е.В. Характеристика интеллектуальной собственности. Наукові праці НУХТ. 2013. № 52. С.122-128.
5. Проблеми інтелектуальної власності – камінь спотикання для економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tridentlaw.kiev.ua/public/56-2011-09-07-10-44-00.html>.

*Світлична Анна Віталіївна
студентка 4 курсу 5 групи
Інституту підготовки кадрів для
органів юстиції України*

РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

В силу транснаціонального характеру інтелектуальних прав, кожна держава, суб'єкти якої беруть участь в інтелектуальних правовідносинах міжнародного характеру, по суті має право заявляти свої претензії на врегулювання цих відносин відповідно до свого правопорядку. При цьому виникають колізійні питання, які потребують врегулювання за допомогою норм національного та міжнародного законодавства.

Як свідчить багаторічна світова правова практика, найбільш ефективним засобом охорони прав інтелектуальної власності, з урахуванням принципу територіальності їхньої охорони та міжнародного характеру відносин, є міжнародно-правові угоди. Водночас нині ані універсальні міжнародні договори, ані виключно національно-правове регулювання у сфері інтелектуальної власності не можуть забезпечити ефективність правової охорони результатів інтелектуальної творчої діяльності. Як наслідки: а) охорона, надана в одній державі, діє незалежно від охорони, що може існувати в іншій державі; б) порушенням прав вважаються лише дії, вчинені на тій території, де охорона цих прав гарантована державою.

Законотворча робота інституцій ЄС щодо результатів інтелектуальної діяльності проводиться з урахуванням розвитку та вдосконалення міжнародно-правової охорони інтелектуальної власності. Особливістю права ЄС є посилення охорони прав інтелектуальної власності за допомогою двох основних механізмів: гармонізації законодавства країн-членів ЄС та введення охоронних документів ЄС для різних об'єктів інтелектуальної власності.

Такий новаторський підхід, який, по суті, передбачає відмову від принципу територіальності і полягає у запровадженні процедури єдиної реєстрації, що створюватиме однаковий правовий режим об'єкта на території країн-учасниць відповідної міжнародної угоди. Так, станом на сьогодні в межах ЄС прийнято низку регламентів, що передбачають, наприклад, єдину реєстрацію на території держав-членів торговельних марок (Регламент № 40/94/ЄС від 20 грудня 1993 р.), сортів рослин (Регламент № 2100/94/ЄС від 27 липня 1994 р.), промислових зразків (Регламент № 6/2002/ЄС від 12 грудня 2001 р.). У грудні 2012 р. Європейським Парламентом схвалено законопроект про Єдиний

Європейський Патент (Постанова 1260/2012). Цим документом передбачається видача «унітарного патенту», тобто європейського патенту, виданого Європейським патентним відомством, який, має однакову силу на території всіх країн-учасниць. Він може бути обмежений, переданий або втратити чинність щодо території всіх країн-учасниць. Також на нього можуть бути надані ліцензії на території всіх або частини країн-учасниць (ст. 3 Регламенту). Обсяг прав та обмежень за патентом є однаковий для всіх країн-учасниць. Подавати заявку на патент та отримувати його можуть громадяни країн, які не є членами ЄС

На прикладі Європейського патенту можна говорити про те, що уніфікація законодавства ЄС у сфері захисту прав інтелектуальної власності сприятиме зменшенню витрат та організаційних зусиль на забезпечення охорони прав. Водночас, як суміш правових культур держав-членів з відсутністю досягнення компромісу щодо певних питань, прогалинами та невирішеними питаннями, потрібні певні доопрацювання, що допоможуть у регулюванні, зокрема, щодо: ускладненого правового режиму регулювання; ускладненої судової системи, непрямості участі в судочинстві Суду ЄС; відсилання з низки принципових питань до національного законодавства, що може призвести до розбіжностей у застосуванні.

ЗМІСТ

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

Золотарьова Дар'я Романівна, Пермінова Світлана Олександрівна
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....3

Клімук Олександра Олександрівна КОРУПЦІЯ: ІСТОРИКО-
ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....5

Останчук Надія Миколаївна ТВОРЧИЙ ШЛЯХ В. БЕСФАМІЛЬНОВА.
ВІД ВІРТУОЗА ДО ПЕДАГОГА БАЯННО-АКОРДЕОННОГО
МИСТЕЦТВА.....7

Пермінова Світлана Олександрівна, Павленко Тамара Анатоліївна
ВПЛИВ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....12

Скрипниченко Юрій Федорович НІМЕЦЬКІ ГРОМАДСЬКІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА НА УКРАЇНСЬКИХ
ЗЕМЛЯХ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....15

Станько Ірина Ярославівна ФУНКЦІЇ ПРИНЦИПІВ ПРАВА В
ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....17

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

Maxurov Aleksey Anatolyevich WAYS TO CREATE COORDINATION
LEGAL NORMS IN THE UNITED KINGDOM LAW.....21

Геков Максим Віталійович УКРАЇНА ТА ЇЇ ШЛЯХ ДО НАТО, ЯК
ОСНОВА ВСТУПУ ДО ЄС.....22

Крамаренко Євгенія Василівна СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ
«КОМПЕТЕНЦІЯ» ТА «ЮРИСДИКЦІЯ» МІЖНАРОДНОГО СУДУ
ООН.....25

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

<i>Іванченко Олександра</i> ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ.....	28
<i>Бабенко Анастасія</i> ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ У НАШІ ДНІ.....	29
<i>Гуйван Петро Дмитрович</i> ВПЛИВ ДОБРОСОВІСНОСТІ НАБУТТЯ РЕЧІ НА МАЙНОВІ ПРАВА ОСОБИ.....	31
<i>Дишлюк Анна</i> ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО АЛІМЕНТНІ ВІДНОСИНИ.....	35
<i>Дорошенко Тетяна Анатоліївна</i> ПРОБЛЕМИ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ.....	37
<i>Крікало Олена Богданівна</i> ЩОДО ПРАВОВОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ.....	39
<i>Красівська Наталія</i> ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРАВА СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	43
<i>Леснікова Володимира</i> ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЯК ОДИН З НАЙГОЛОВНІШИХ ІНСТИТУТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.....	44
<i>Липовенко Едуард</i> СУТНІСТЬ ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ.....	46
<i>Савченко Антоніна Михайлівна</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	47
<i>Свист Оксана Михайлівна</i> СУБ'ЄКТИ СЕРВІТУТНИХ ПРАВОВІДНОСИН, ЯК ОСОБИ, ЯКІ БЕЗПОСЕРЕДНЬО РЕАЛІЗУЮТЬ ПРАВО ВОЛОДІННЯ СЕРВІТУТОМ.....	50

Ступка Мар'яна ДОГОВІР ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	52
Танцюра Микола ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПОБУТОВОГО ПІДРЯДУ.....	54
Чемерис Тетяна ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ.....	55
Шиманська Анастасія ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЦИВІЛЬНО- ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ У МЕДИЦИНІ.....	57
Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право. Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право. Судоустрій. Правоохоронні органи, прокуратура та адвокатура	
Геков Максим Віталійович СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СУДУ.....	59
Дєєв Максим Валерійович, Калюга Каріна Вікторівна ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФАЙЛІНГА В АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	61
Давлатов Шавкат Бобоєвич, Черненко Аліна Юріївна ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ ЯК КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ.....	64
Католик Микола Сергійович АНАЛІТИЧНА СЛУЖБА В ВЕРХОВНОМУ СУДІ.....	68
Ланчак Юлія Вікторівна УМОВНО-ДОСТРОКОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ.....	70
Максименко Віталій Вікторович ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРОКУРОРА ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАКОННОСТІ НА ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	73
Семенов В'ячеслав Володимирович ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНСЦЕНУВАНЬ.....	78

Семенюк Катерина Павлівна КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАПОБІГАННЯ КОНТРАБАНДІ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ.....	82
Страшко Олександр Павлович ЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ.....	86
Щерба Вікторія Миколаївна, Борсук Андрій Васильович ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ (СТ. 364 ККУ).....	87
Щерба Вікторія Миколаївна, Борсук Андрій Васильович ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ СУДУ ПРИСЯЖНИХ.....	89
Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне та податкове право. Муніципальне право	
Вей Олег Андрійович ПРО ПОСЛУГИ МІНІСТЕРСТВА ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА ЇХ НАДАННЯ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ.....	92
Квеліашвілі Ірина Миколаївна, Борисенко Микита Андрійович ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД ВІДПОВІДНО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ З УГОДОЮ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС.....	94
Господарське право. Господарське процесуальне право. Фінансове право. Банківське право	
Меленцова Ольга Володимирівна, Рябовол Дмитро Анатолійович МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ДІЛОВИХ КОНФЛІКТІВ.....	99
Супрун Яна Анатоліївна ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ НАДАННЯ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ.....	102

Інтелектуальна власність та його захист. Інформаційне право

<i>Глянько Ольга Сергіївна</i> СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ – ЗАГРОЗА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ.....	105
<i>Ланько Олексій Володимирович</i> ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ.....	109
<i>Світлична Анна Віталіївна</i> РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД.....	113

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами

<i>Tomalia Tetiana Stanislavivna, Bilous Alina Oleksandrivna</i> FEATURES OF UKRAINE RESTAURANT BUSINESS DEVELOPMENT IN THE FAST FOOD SEGMENT.....	3
<i>Артімонова Ірина Вікторівна</i> ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ.....	6
<i>Вельмакіна Ольга Владиславівна</i> ОБГРУНТУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ РЕКРУТИНГУ ПЕРСОНАЛУ ІТ-КОМПАНІЙ.....	8
<i>Жарська Тетяна Михайлівна, Обельницька Христина Володимирівна</i> ШАХРАЙСТВО НА ПІДПРИЄМСТВІ. КОРПОРАТИВНЕ ШАХРАЙСТВО.....	11
<i>Кушнір Катерина Дмитрівна, Оскома Олена Володимирівна</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ГРОШОВОГО ОБІГУ І ЗАВДАННЯ СТАТИСТИКИ.....	13
<i>Овсяннікова Наталія Володимирівна</i> ПРИНЦИПИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОЇ БІО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	14
<i>Синькевич Надія Іванівна, Панчишин Діана Володимирівна</i> МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	16

Собко Владислав Олександрович, Шуст Олена Анатоліївна
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СИСТЕМІ ЗЕМЕЛЬНИХ
ВІДНОСИН.....19

Старчик Наталія Валентинівна, Бондарець Олена Миколаївна
МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА ТА ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА.....21

Ходюк Ольга Олегівна ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....25

Шуст Олена Анатоліївна, Матвієнко Дмитро Анатолійович
ЩОДО АСПЕКТІВ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....27

Яцушак Андрій Михайлович, Обельницька Христина
Володимирівна ЩОДО НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ
ЗНАКА ДЛЯ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ.....29

Менеджмент

Кричківський Денис Сергійович, Астахова Наталя Ігорівна
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....32

Байдужа Марина Андріївна ОЦІНКА ПЕРСОНАЛУ ПРИ ПРИЙОМІ
НА РОБОТУ, ЯК ЕЛЕМЕНТ УСПІХУ КОМПАНІЇ.....35

Денисенко Максим Олександрович ВИКОРИСТАННЯ
ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ У
БУДІВНИЦТВІ.....38

Дмитренко Олександр Володимирович, Стельмащук Іван Тарасович
ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ФАКТОР ЇЇ СТІЙКОСТІ У
НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....41

Скрипняк Дарія Олександрівна ФАКТОРИ МОТИВАЦІЇ, ЯКІ
ВІДІГРАЮТЬ ВАЖЛИВУ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПОВЕДІНКИ
СПОЖИВАЧІВ.....44

<i>Угоднікова Олена Ігорівна, Котенко Ганна Максимівна, Гужва Анастасія Юріївна</i> МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ.....	46
---	----

Маркетинг

<i>Арцебарська Вікторія Сергіївна</i> ФОКУС-ГРУПА ТА ІНТЕРНЕТ-ОПИТУВАННЯ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	50
---	----

<i>Клєшко Анна Сергіївна</i> РОЛЬ МЕРЧЕНДАЙЗИНГУ В СУЧАСНОМУ МАРКЕТИНГОВОМУ ПРОСТОРІ.....	52
---	----

<i>Конюшенко Анастасія Миколаївна</i> НЕЙРОМАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА ТА НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	54
---	----

<i>Купріков Данил Сергійович</i> КОНЦЕНТРОВАНИЙ МАРКЕТИНГ.....	56
--	----

<i>Литвиненко Мілана Олександрівна</i> МАРКЕТИНГ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	58
--	----

<i>Лобода Олена Сергіївна, Чухліб Алла Василівна</i> ІНФОГРАФІКА ЯК МЕТОД ВІЗУАЛІЗАЦІЇ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ.....	61
--	----

<i>Цупрова Вікторія Станіславівна</i> АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ SMM-ПРОСУВАННЯ.....	63
---	----

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

<i>Бондарець Олена Миколаївна, Старчик Наталія Валентинівна</i> ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	66
---	----

<i>Калазімова Діана Дмитрівна, Чухліб Алла Василівна</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	68
--	----

<i>Мирінець Інна Русланівна, Чухліб Алла Василівна</i> СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ.....	70
--	----

Олійник Юлія Валентинівна ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ.....	72
---	----

Банківська справа. Гроші, фінанси і кредит

Кудлай Любов Олексіївна ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	75
Міщук Кирило Анатолійович РЕСУРСНА БАЗА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: СУТНІСТЬ ТА ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ.....	77
Пономаренко Ольга Олександрівна НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ.....	79
Якимець Владислав Сергійович ЗАОЩАДЖЕННЯ ЯК ОДНЕ ІЗ ДЖЕРЕЛ ІНВЕСТИЦІЙ В МЕХАНІЗМІ ГРОШОВОГО РИНКУ.....	81

Податкова система. Бюджетна система

Ампілогова Катерина Олександрівна ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТУ, МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	84
Жукова Юлія Вадимівна БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	87
Плахова Ганна Миколаївна СИСТЕМА ТА ОСНОВНІ ПРОЦЕСИ ВИДАТКІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ.....	89

Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Проців Олег Романович ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ В УКРАЇНІ.....	91
--	----

Логістика і транспорт

Василик Оксана Богданівна, Джус Владислав Олегович ЛОГІСТИКА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	95
---	----

Ганитель Вікторія Вадимівна СИНЕРГІЧНИЙ ЕФЕКТ
МАРКЕТИНГОВО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....97

Ганитель Вікторія Вадимівна ЛОГІСТИКА ЯК ЗАСІБ
ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА.....100

Світова економіка та міжнародні економічні відносини

Гулієва Фаріда Расімівна AZERBAIJAN'S ECONOMIC SECURITY
IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION.....102

Підписано до друку 28.12.2019р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 100 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net